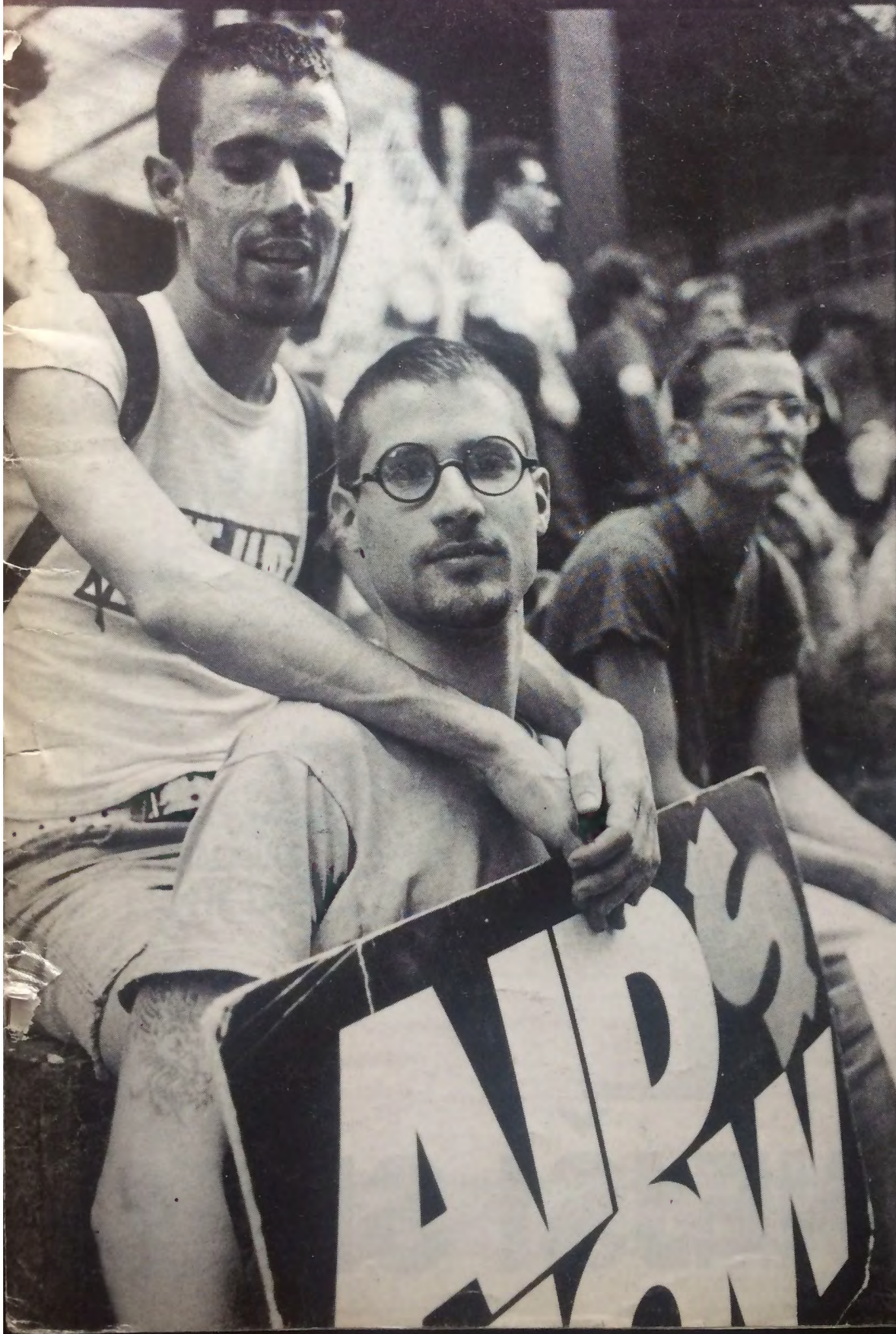

Revolver™

Januar 1992, št. 4, cena 150,00 SLT

VOJNA

INTERVJU

IVAN MRAK

NOVŠAK

LJUBLJANA

POLICIJSKI DOSJE

PISMA LL

TRAČI

LEZBIČNO BRANJE

PINK TABOR

KRUZING

BOLJŠI SEKS

When you say yes...

say yes to safe sex.

Blasen
o.k.

raus,
bevor's
kommt

Lesbians are talking
about AIDS

MIKROBIOLOŠKI INŠTITUT
ANONIM TEST
☎ 061 103 042 int.398

Rosa klub
LJUBLJANA
☎ 061 319 662

For more information
on Lesbians and AIDS
call 926-1626

Women and AIDS Project

VARNEJŠI SEKS

Roza obzorja

SEDEM LET je minilo, odkar je mrzlega decembrskega večera skupina ljudi ustanovila **MAGNUS**, "sekcijo za socializacijo homoseksualnosti" pri (tedanjem) ŠKUC-Forumu. S "socializacijo" smo mislili vstop v družbo, v javnost. To se je vsekakor posrečilo. Nikoli prej ni bila slovenska (da ne rečem jugoslovanska) javnost prisiljena prenašati, da se pedri zavzemajo za svoje pravice, in sicer v trojni vlogi - kot ljudje, državljani in pedri. Še deset let pred ustanovitvijo sekcije Magnus (do 1974) ste bili lahko v Sloveniji zaradi homoseksualnega odnosa zaprti, v srbskem delu bivše Jugoslavije in BiH pa ste lahko še vedno. Nikoli prej ni bilo kakšne podobne diskusije kakor po avgustu 1986, ko je sekcija Magnus prvič predlagala uvrstitev "spolne usmerjenosti" v ustavni člen o človekovih pravicah. Leta 1988 se je sekciji Magnus pri vseh pobudah pridružila **lezbična sekcija I.L.** Danes se predlagani člen glasi: "Vsi ljudje imajo enake pravice, ne glede na narodnost, raso, spol, spolno usmerjenost, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Vsi so enaki pred zakonom." In kako je s to diskusijo zdaj? Pred kratkim smo lahko v Delu brali vprašanje liberalnim demokratom: kaj je zdaj z vsemi tistimi resolucijami in sklepi, da se bodo zavzemali za navedeno ustavno določilo? Odgovor je bil, da tega niso mogli, so pa dosegli, da se je spolna usmerjenost uvrstila v razlago (ki ni del ustave) izraza "druga osebna okoliščina".

Kje se je zataknilo? Večina slovenskih političnih strank je podprla peticijo, ki jo je sprožil **Roza klub**, in liberalni demokrati so v skupščini zares predlagali uvrstitev spolne usmerjenosti v ustavo. Predlogu pa je ugovarjala poslanka socialnih demokratov (SDSS). To je bilo nekoliko nepričakovano, (a) ker so socialni demokrati po navadi podpirali emancipatorične akcije pedrov (v weimarski Nemčiji so bili celo edina parlamentarna stranka, ki je zastopala pobudo za odpravo paragrafa 175), (b) ker je SDSS podpisala peticijo Roza kluba in (c) ker je predsednik SDSS Jože Pučnik tudi v osebnih izjavah podpiral predlog. Nepričakovano je bilo tudi, kako brez smisla je bil ugovor: Angelca Žirovnik je namreč menila, da bi prepoved diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti pripustila tudi usmerjenost na "otroke, živali in kipe".

Količkaj dosledna demokratska pamet bi tak ugovor zavrnila s stališčem, da prepoved diskriminacije seveda velja za prav vse primere (celo če za trenutek pozabimo, da se je pojem spolna usmerjenost uveljavil prav v zvezi s homoseksualnostjo), ker pač mikogar ni mogoče preganjati in nikomur odrekati pravic zgolj na podlagi kakšne **USMERJENOSTI**. Ljudi je mogoče preganjati le zaradi kaznivih **DEJANJ**, ki jih zagrešijo, se pravi dejanj, prepovedanih z zakonom (npr. zaradi spolnega nasilja ali zlorabe itn.). Uveljaviti bi morali enako sklepanje kakor za prepoved diskriminacije zaradi političnega prepričanja: nikogar ni mogoče preganjati zaradi **PREPRICANJA**, čeprav je lahko kaznivo **DELOVANJE** na njegovi osnovi (nasilno rušenje ustavnega sistema itn.). V nasprotnem primeru pa lahko oporekamo čisto vsem pravicam in svoboščinam, še določbi o nedotakljivosti stanovanja, ker lahko v njem zažigam ali morim ipd. Dvomim, da to preprosto sklepanje ni prišlo na misel nobenemu poslancu iz katere izmed strank, ki so podpisale peticijo Roza kluba, pa vendar se nihče ni uprl in tako je prevladala "logika" Angelce Žirovnik. Kako naj si to razlagam? Kaže, da so se poslanci kratko malo hote izognili diskusiji o temi, ki bi bila lahko morda kočljiva. In tako je v skupščini obveljal "argument", ki se nanaša zgolj na nekaj v fantaziji tistih, ki so ga izumili. Ali ni misel, da imajo "otroci, živali in kipi" kaj skupnega, pravzaprav nadvse nenavadna?

Zadregljivo sprenevedanje je najslabša možna strategija v javnem delovanju. Niti ne daje odveze za to, kar smo zastopali kdaj prej, niti seveda ne koristi, da bila stvar res opravljena.

B.L.

Roza klub

Ljubljana, Kersnikova 4

PRISTOPNA IZJAVA

Podpisani/a _____ izjavljam, da sprejem
statut skupine *Roza klub* in se pridružujem njenemu članstvu.

Rojen/a sem _____ v _____
stanujem _____, tel. _____

Datum: _____ Podpis: _____

3 VOJNA

4 TRAČI, INVENTURA 91
PODLISTEK

6 INTERVJU, MOZETIČ

10 DOM IN SVET
KOLUMEN, CERKEV
• KOLUMEN, MOČNIK

14 DOSJE NEKEGA PRIMERA

16 ČITALNICA, *LEZBIČNO*
BRANJE V SLOVENSKIH PREVODIH

18 ANKARAN, *IZKUŠNJE IN DOŽIVETJA*
PINK TABORA

23 FOTO 1: MARKO RADOVAN

27 BRANJE: IVAN MRAK

32 FRANCE NOVŠAK

34 REFLEKS, PISMA LL

37 HI FI, GLASBENA SCENA

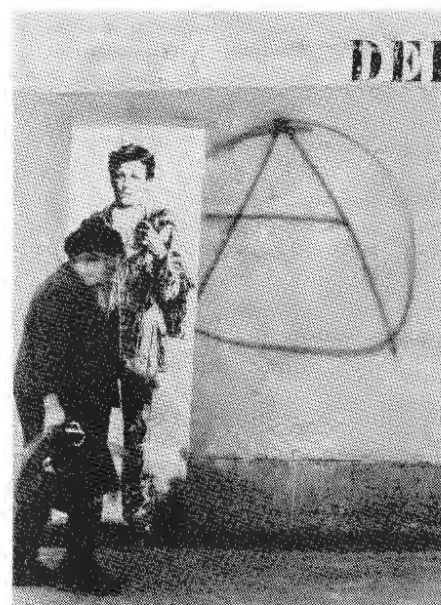
40 FOTO 2: ELISABETH CARECCHIO

42 KULTI, FILM

44 KRUZING: TROPSKA NOČ, IBIZA,
VODIČ PO LJUBLJANI

46 ROZA DISKO

48 ANKETA MED LJUBLJANČANI

naslovnica, foto: Elisabeth Carecchio

REVOLVER, revija za kulturna in politična vprašanja (revija s homoerotičnim nabojem). ▼ Izhaja četrtno. ▼ Cena posamezne številke je 150sl. ▼ Ustanovitelj in založnik: Roza klub, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana. ▼ Odgovorni urednik: Brane Mozetič. ▼ Naslov uredništva: Revolver, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. +38 61 319 662. ▼ Tehnično urejanje in postavitve: Edo Milavec. ▼ Tisk: SET, Ljubljana. ▼ © Revolver, 1992. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov revije je dovoljen samo s pismenim privoljenjem založnika. ▼ Prispevki v reviji niso honorirani. ▼ To številko je souredil Bogdan Lešnik. ▼ Zahvaljujemo se donatorjem in ŠKUCu.

TOTALITARIZAM GAY NEPRIJATELJ no.1

Pre nešto više od godinu dana napisao sam tekst "Demokratski procesi i oslobađanje homoseksualnosti". Tada sam zaista bio ubedjen da je totalitarizmu kod nas došao kraj. Međutim, umesto demokratije i slobodnog društva - dobili smo rat! Samim tim o oslobađanju homoseksualnosti/homoseksualaca nema niti govora. Autoritarni režimi u ratom zahvaćenoj Hrvatskoj i Srbiji, naravno, i ne razmišljaju u kakvom su položaju njihovi homoseksualno usmereni građani i građanke. Jedan moj poznanik u šali (?) kaže da je rat između ove dve republike/države izbio samo da se ne bi otvorili gay klubovi, diskoteke, barovi...

Nacional-boljševički režim u Srbiji svojim građanima ne omogućuje ni mnogo elementarnije slobode od seksualnih. Naravno, vladajuća (takozvana Socijalistička) partija ne usudjuje se da sama otvoreno krene u "lov na veštice". Za progon neistomišljenika koristi usluge srpske pseudo-opozicije (Šešeljevi četnici, tzv. radikali i Srpska Narodna Obnova Mirka Jovića) koji čak i ne kriju svoje fašističko opredeljenje. Takodje, poznat je i skandal koji je napravila srpska vlast, primivši (u Skupštini Srbije) delegaciju fašističke MSI (Talijanski socijalni pokret) Djanfranka Finija, koja se otvoreno zalaže za progon crnaca, komunista i homoseksualaca. Jedan od najaktivnijih homofoba je slikar i likovni kritičar Dragoš Kalajić (ideolog SNO), koji je do sada svoj fašizam i homofobiju prodavao kao "misticističko" slikarstvo i književnost, dok sada otvoreno propagira mržnju prema homoseksualcima, masonima, američkoj subkulturi i "novom svetskom pokretu, u kome bi

čak i homoseksualci imali sva ljudska prava". A ništa manje nije zapanjujući ni slučaj poznatog beogradskog arhitekta Pedje Ristića, koji je u jednom intervjuu izjavio da "pederima treba oduzeti pravo glasa", obrazlažući taj stav rečima: "Ja sam Balkanac, pravoslavac."

U ovoj "pijanoj balkanskoj krčmi" homofobija je, poslednjih meseci, zaista dostigla maksimum, što je samo još jedan od mnogobrojnih dokaza da Srbija ponovo ulazi u totalitarno/autoritarni mrak iz koga je, samo na kratko, izašla posle martovskih demonstracija opozicije i studenata u Beogradu. Ako se osvrnemo na taj period videćemo potpuno drugačiju sliku, jer je tada tolerancija prema istospolno usmerenim ženama i muškarcima bila više nego izražena, što je očigledno potvrdila jedna celonoćna kontakt-emisija o homoseksualnosti, emitovana na radiju Pančevo, dan nakon završetka studentskih demonstracija. Naime, u ovu emisiju (koja je trajala pet sati) uključilo se tridesetak slušalaca, koji su o oslobađanju homoseksualnosti i gay pokretu iskazali frapantno pozitivan stav, dok je samo jedan slušaoc iskazao potpuno negativan stav po tim pitanjima. A najzanimljivija je bila reakcija jednog mladića koji je - kada je čuo proglas u kome beogradska gay/lezbij-ska grupa Arkadija podržava devetomartovske demonstracije i ujedno protestuje zbog uzvikivanja parole "Slobo pederu" - uzviknuo: "Bravo Arkadija, svaka im čast!".

Bojim se da na ovom tlu skoro nećemo javno čuti takvu pohvalu Arkadiji, niti bilo

kome ko se ne uklapa u balkansku, patrijarhalnu, ratničku sliku današnje Srbije.

BEOGRADSKI GAY JUBILEJ

28.9.1991. navršilo se godinu dana od prvog emitovanja emisije *Dee Gay* na lokalnom beogradskom radiju B-92. Ova emisija se prvenstveno bavi gay i lezbijskom kulturom (tj. subkulturom), ali i mnogim drugim aspektima života homoseksualno usmerenih žena i muškaraca. *Dee Gay* je na programu svakog petka od 19:30 do 20h. (U ovom terminu se mogu javiti svi zainteresovani za aktivnosti beogradske lezbij-ske/gay grupe - *Arkadija*, na telefon 011/347-677.)

Međutim, *Dee Gay* nije prva emisija na radiju B-92 koja obrađuje ovu temu. Naime, pre nešto više od dve godine startovala je emisija pod nazivom *In & Out*, koja je, između ostalog, govorila o gay zabavi, muzici i sl. U ovoj emisiji pokrenuta je inicijativa za otvaranje prvog klupskog gay okupljališta u Beogradu (to okupljalište je, kao što je poznato, svakog četvrtka u diskoteci pozorišta *Boško Buha*).

ALTERNATIVA, PONOVO

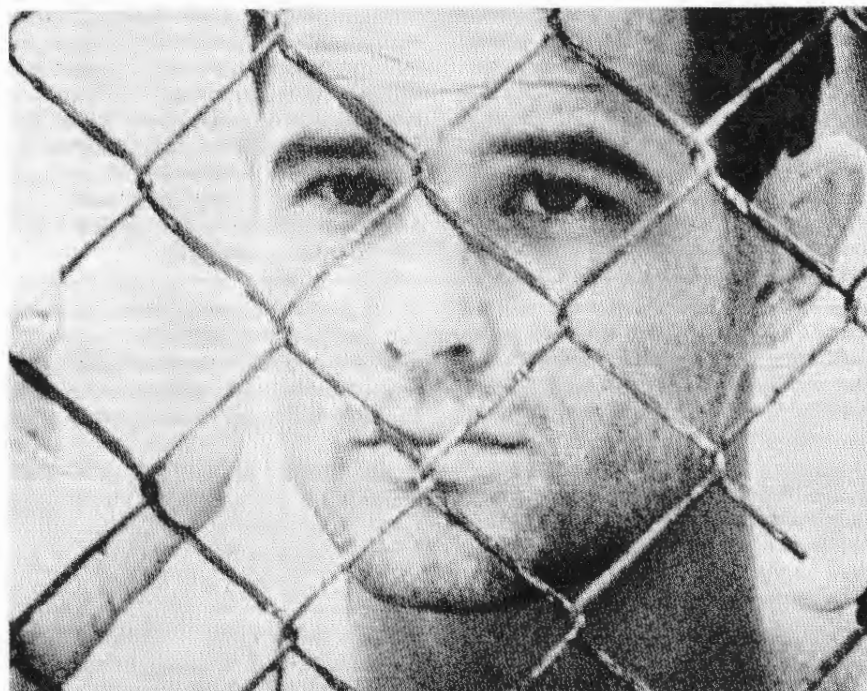
Radio Pančevo - pored radija B-92, nedeljnika *Vreme*, tzv. *Nezavisne televizije studija B* i lista *Borba* - jedan je od retkih nerežimskih i nenacionalističkih medija u Srbiji. Zato i nije za čudjenje što se na ovom radiju emituje jedna omladinska emisija (*Kontrabanda*), koja se uglavnom bavi alternativnim temama i subkulturom. Tako je u ovoj emisiji predstavljen treći broj revije *Revolver*, kao i mnogi drugi lezbij-ski i gay događaji.

Dejan Nebrigić

← Brad Davis + 1991

VABILO

OPIŠITE IN POŠLJITE nam svoja mnjenja, dileme, izkušnje (slabe in dobre), kritike, probleme in spoznanja. Opišite situacije, ko ste se soočili z drugimi kot - uporabite svojo besedo - *lezbijka, peder, gay, butch, teta...* Vsako tako poročilo bo dobrodošlo za boljše razumevanje okoliščin, v katerih se (lahko) znajdemo vsi. Podpišete se lahko, če želite.

INVENTURA '91

ali

TRIČ TRAČ POLKA V 3/4 TAKTU

Po številnih ljubezenskih razmerjih, med katerimi ga je najbolj v zobe dajalo tisto s porno zvezdnikom PAULOM BARRESI-JEM, je JOHN TRAVOLTA sporočil, da se je poročil. Srečno izvoljena je v njegov zakonski pristan priplula KELLY PRESTON... Ko se je RUDOLF NUREJEV na začetku svoje kariere znašel v Londonu, ni imel denarja, obvladal pa ni niti jezika. Za zaščitnika se mu je ponudil kritik NIGEL GOSLING in prav o njunem odnosu je slavni baletnik pripovedoval za dunajski *Profil*: "Ob koncu tedna je imel Gosling navado za svoje prijatelje prirediti filmske večere pri sebi doma. Iz državnega filmskega inštituta si je izposojal dragocenosti. Nekoč nam je pokazal *Un chant d'amour* JEANA GENETA. To je bil prvi pomografski film, ki sem ga videl. Vsi so bili goli, masturbirali so in počeli nenavadne stvari. Sedel sem, užival, vendar si nisem upal dihati, da ne bi izdal svojega razburjenja."... Telesna naslada je greh, Cerkev to že od nekdaj uči. Po mnenju papeža Janeza Pavla II. naj bi zato vzdržno živeli tudi homoseksualci in lezbijke. Kajti homoseksualnost je, kot pravi "pisanje" vatikanske kongregacije za verski nauk, "razuzdano spolno nagnjenje", ki je v nasprotju s "stvarnikovo voljo božjo"... Natanko pred petdesetimi leti je ameriški tabloid *Confidential* objavil portret MARILYN MONROE in jo pri tem razkril kot lezbijko. Časnik so razgrabili, bralstvo je bilo seznanjeno s pikantnimi podrobnostmi, čez teden dni pa je seveda sledil preklic... Podobno opravičilo, skupaj z rekordno visoko odškodnino, pa je moral zdaj natiskati tabloidni tednik *Globe*. V njem so namreč nesporno namignili, da je TOM SELLECK, popularni Magnum, homoseksualec... Nekaj že mora biti na tem, kajti taistega zvezdnika je namreč na provokativnih plakatih pod oznako "absolutely queer", upodobilo tudi *Društvo za zaščito pravic homoseksualcev* v New Yorku. Njihovo geslo se glasi: "Moramo živeti s svojo identiteto in jo priznati, ker si bomo le tako lahko omogočili

boljšo prihodnost."... Revija *Face* pa je sporočila, da nameravajo britanski bojevit homoseksualci s podobno plakatno akcijo svetu razgaliti JASONA DONOVANA. Ob tej priložnosti je popularna televizijska voditeljica Amanda De Cadenet izgubila posel, ker kljub ukazom od zgoraj Jasona ni hotela vprašati, če je res gay... Parade imajo Američani zelo radi, a tako zalomilo, kot se jim je na sloviti paradi sv. Patrika, irskega patrona, se jim ni še nikoli. Za nastop v povorki po newyorški Peti aveniji se je namreč prijavila tudi skupina irskih homoseksualcev in lezbijek, organizatorji pa so jo zavrnili, češ da je seznam nastopajočih prenatrpan. Zavrnjeni so hitro spregledali: "No, mislimo, da gre za nekaj drugega. Organizatorjem, staremu redu Hibernijcev, sploh ne gre v glavo, da bi bili Irčini in Irke lahko homoseksualci in lezbijke. Mislimo, da so bili organizatorji tako presenečeni, da sploh niso prišli do sape, ampak so na našo prošnjo samo nemo odkimali. A se ne bomo dali. Pritožili se bomo. Smo Irčini in smo homoseksualni, in to je del naše dediščine. S sodelovanjem na paradi pa bi začeli podirati predsodke, ki vladajo v tej družbi, češ, lahko si Irčec v New Yorku, lahko si homoseksualec v New Yorku, oboje pa ne smeš in ne moreš biti."... Francoski "medved" GERARD DE-PARDIEU bi bil raje igralca: "V bistvu vselej ko igram, igram s svojo žensko platjo. Veliko bolj sem odprt, ko razmišljam kot ženska, kot tedaj, ko razmišljam kot moški." Po drugi strani pa trdi, da je odnos med dvema igralcema veliko bolj seksualen kot med igralcem in igralko... MADONNA je povzročila nove družinske zdrahe, ko je v intervjuju za neko ameriško gay revijo razkrila, da ima njen 30-letni brat CHRISTOPHER CICCIONE tudi raje lastni spol. Sama pa je šokirala javnost, ko se je iz platinaste dvojnice MM prelevila v rjavolasko. Zgodilo se je to ob priliki premiere filma *In Bed With Madonna* na festivalu v Cannesu, na nov imidž pa naj bi jo nagovorila SANDRA BERNHARD, stara

prijateljica s katero je obnovila svojo razvpito lezbično zvezo... JOSEF WINKLER, leta 1953 na avstrijskem Koroškem rojeni pisatelj, se nepestando bori s katero obupa, bolečine in skrajnega trpljenja. Vse to ima vzrok v homoseksualnosti, ki jo odkrito priznava, hkrati pa ima zaradi nje tudi občutke sramu in krivde. Dogajanje njegovega poslednjega romana, ki nosi naslov *Pokopališče grenkih oranž*, je postavljeno v italijansko okolje, večinoma v Rim in njegove ulice okrog postaje Termini z vsemi njenimi nočnimi obiskovalci. Winkler nas vodi med transvestite in homoseksualce na Piazza dei Cinquecento, kjer zaudarja po urinu in človeškem blatu, do zadnje podrobnosti pa zvemo tudi o najrazličnejših oralnih in analnih homoseksualnih praktikah z mladimi afriškimi prostitutkami...

Ko se je ELTON JOHN odpravil na osem tednov dolge počitnice v Kalifornijo, je s seboj vzel natanko 42 kovčkov. Vsebinsko vsebina vseh je bila označena, razen enega. V njem so bili kondomi. Na koncertu Roda Stewarta na Wembleyu pa se je pojavil kot zanosna plavalaska v kratki črni oblekici. Redarji so "jo" že hoteli odstraniti, takrat pa jo je Rod objel in ji zapel: "Ti si moje srce, ti si moja duša."... Argentinski javnosti, ki ji je poleg nogometa moškost najpomembnejša stvar na svetu, je slavni nogometaš MARADONA pomendral njen nacionalni ponos. Fotografii so pridno beležili njegove transvestitske "izpade"... Po hudi nesreči s helikopterjem je Kirk Douglas zaprosil zdravstveno osebje: "Želel bi videti sina Erica." Nič nenavadnega, če ERIC DOUGLAS, sicer tudi igralec, ne bi kot homoseksualec veljal za črno ovco v družini. Po desetih letih molka so bile očetove besede ganljive: "Skoraj bi izgubil življenje, ne da bi ti dejal, da te imam rad." Kot v hollywoodskem filmu... MARTINA NAVRATILOVA je odigrala svoj najtežji dvoboj. Partnerka ji je bila JUDY NELSON, nekdanja tekaška lepota. Ker je sedmo leto ljubezni najbolj kritično, sta se še do pred kratkim neločljivi prijateljici razšli. Judy je od zahtevanih desetih dobila milijonček dolarjev odškodnine, Martina pa je v bližini Aspna zgradila novo ljubezensko gnezdece. Vanj se je naselila ameriška smukačica CINDY NELSON... Celih devetindvajset milijonov dolarjev pa je kot odškodnino za strah in trpljenje zahteval MARC CHRISTIAN, zadnji ljubimec ROCKA HUDSONA, ki pa ga je v svoji oporoki povsem spregledal.

Podlistek

V

VRTINCU

R.S.

Čutim, da moram odgovoriti na tvoj oglas. Naj povem na začetku, da nimam dobrih iz-

kušenj s tem načinom spoznavanja in si pravzaprav ničesar ne obetam od tebe; k pisanju me je pritegnila tvoja šifra, "V vrtincu". Tudi sam sem objavljaval oglase pod to šifro. Si presenečen? Še bolj boš, ko si boš s potencialnimi partnerji ogledal film.

Sam tega filma nikoli nisem imel dovolj. V njem sem vedno znova naletel na nove in zanimive stvari in zmeraj me je na novo očaral. Ampak tega ti ne pišem, da bi ti podajal svoje mnenje o filmu, pač pa, da bi te na nekaj opozoril in ti povedal, kaj se mi je zgodilo...

Ponudb je bilo zmeraj na kupe. Pisma takšna in drugačna. Od baročno prenasajenih rožnatih kuvert do navadnih modrih, s sporoči-

lom na papirju, iztrganem iz beležnice. Potem sem poklical najboljšega prijatelja, s katerim sva delila najgloblje skrivnosti, da sva se posvetovala. Po dolgi razpravi, kukršnih ne pozna niti naš parlament, sva zmeraj izbrala le eno!

No, potem je prišlo do srečanj, ki so, kot morda že veš, zelo banalna in bolna. Dogovoriti se je bilo treba za razpoznavni znak ali točno določen prostor in uro. Grozljivo! A to je že druga zgodba. Vsako fizično ali značajsko napako na začetku spregledaš. Hoti ali nehoti, tega ti ne vem povedati, nekaj pa drži: oba sta zmedena in še najbolj podobna kokušim ob mraku. Po drugem, tretjem sestanku

Po nekaj let trajajoči pravdi je Marc svojo ceno znižal na skromnejših pet, potem pa privolil še v nekaj odstotni popust. Z vsemi lepimi milijončki v žepu pa spet obuja nežne spomine na pokojnika: "Kadar mi je najbolj hudo, odprem predal, v katerem hranim meni najljubšo Rockovo fotografijo. Pogledam jo, in vsega me preplavi ta globoka nežnost in hvaležnost za vse lepe trenutke."... Igralec **CORBIN BERNSEN**, znani odvetnik za ločitve v popularni seriji *Zakon v Los Angelesu*, je do nedavnega slovel kot plavalasi seks simbol ameriških malih zaslonov. Pa se je oglašil njegov nekdanji prijatelj, zobozdravnik **GLENN STREES**, in radovednim novinarjem razkril svoje ljubezensko razmerje s Corbinom. Po tem odkritju pa so se priglasili še številni drugi mladeniči, ki so vsi v en mah zatrjevali, da je zares izvrsten ljubimec, le rablo nagnjen k sadomazohizmu... **Prince EDWARD** je ostal brez dela. Londonska gledališka skupina, v kateri je deloval, namreč ni prejela državne finančne podpore. Windsorji imajo "tople služabnike" sicer radi, ker so "spretnješi" in ne "ropočejo", vendar ne marajo homoseksualcev v lastni družini. Tako se za njegovo delovno mesto verjetno ne bodo posebej zavzeli, pa kaj, njegova apanaža znaša namreč kar sto tisoč funtov... **BRET EASTON ELLIS** (*Less Than Zero*) je s svojim novim romanom *American Psycho* povzročil pravi škandal. Junak romana je brezozoren morilec, knjiga sama pa je posuta z gnusnimi podrobnostmi: odsekanimi glavami in okončinami, sesekljanimi jeziki, kuhanim drobovjem in s spolnim nasiljem v nepopisno sprevrženih in pretiranih oblikah... Kot da bi napisal scenarij za kanibalskega morilca **JEFFREYA DAHMERJA**, v Milwaukeeju obtoženega za številne grozljive umore fantov in mož... **BILLY PRESTON** se je ponovno znašel v središču pozornosti. Tokrat sicer ne kot pevec in glasbenik, a vendarle. Neki šestnajstletnik ga je namreč obdolžil, da ga je s pomočjo droge in pornografskih filmov napepljal k homoseksualnemu odnosu... **THOMAS DUANE**, homoseksualni kandidat za newyorški mestni svet, je oznanil, da je nosilec virusa aidsa. Pravijo, da je prvi med kandidati za kakšno pomembno funkcijo v ZDA, ki si je to upal povedati na glas... **DAVID BOWIE** se je moral ukloniti pretirani sramežljivosti ameriških malomeščanov. Razlog za to je bila nezakrita moškost na ovitku nove plošče, ki predstavlja štiri antične kipe. Genitalije so bile tako deležne "poslikave"... **BOY GEORGE** si je ob svoji 30-letnici privoščil

veliko zabavo, ki so jo popestrili številni gostje, med njimi tudi **GEORGE MICHAEL**. Nič posebnega, če se ne bi pred štirimi leti oba neznansko sporekla, ker je Boy v nekem intervjuju oznanil, da je Michael gay. Glede na to, da sta se pobotala, je sklepati, da se zdaj z omenjeno trditvijo strinjata oba... **EDITH CRESSON**, francoska ministrka predsednica, nima dlake na jeziku. Kar zadeva Angleže, je "vsak četrti peder". Med Francozi je "pedrov nekaj manj, takšna je pač latinska kultura, so pa kljub temu vredni prezira"... Za razliko od svoje kolegice pa je britanski premier **JOHN MAJOR** veliko bolj pripravljen poslušati mnenje združenja homoseksualcev. Igralec **Sir IAN McKELLEN** je za sprejem zaprošil, da bi ga seznanil "z represijo, ki jo britanska družba izvaja nad homoseksualci". Po srečanju je izjavil, da je Major "simpatičen poslušalec"... Sin slovite Barbre Streisand, **JASON EMANUEL** po imenu, se je poročil. Nič nenavadnega, če ne bi v vlogi neveste nastopil **DAVID KNIGHT**, sicer znamenit model za moško perilo. Gospa mama, ki se ni nikoli navduševala nad homoseksualnimi nagnjenji svojega sina, je veselo svatbo seveda bojkotirala... Zelo hrupno je v zadnjem času izšlo nekaj biografij. V knjigi "**MICHAEL JACKSON** - Magija in norost" Randy Taraborrelli razodeva Michaelove številne homoseksualne zveze, predvsem s šefom gramofonske družbe **DAVIDOM GEFENOM**. Njegova sestra **La Toya** pa je v avtobiografiji razkrila, da njen bratec porabi na stotisoče dolarjev, da se lahko nemoteno igra z izposojenimi otročički in se pri tem oblači v ženska oblačila... V novi biografiji **LAURENCA OLIVIERA** nam avtor Donald Spoto razkriva, da je imel veliki igralec razen z ženskami, ljubezenska razmerja tudi z moškimi, med njimi z ameriškim komikom **DANNYJEM KAYEM**. Afera naj bi se pričela koncem štiridesetih let, vendar sta svoje razmerje ohranila kot skrivnost, znano samo najbolj zaupnim prijateljem... V biografiji igralke **SHELLEY WINTERS** njen avtor Richard Tage navaja, da je v njenem istospolnem seksualnem življenju igrala pomembno vlogo **JANE FONDA**. Vendar pripominja, da ni šlo za kakšen "spodrsrlaj", temveč za dalj časa trajajoče redno razmerje, ki ga je Shelley opisala kot "veličastno seksualno doživetje"... Spomini igralca **Karlheinz Bohma** so na 130. strani več kot zgovorni: "Romy Schneider sem pozneje srečal samo še enkrat. To je bilo leta 1960, v Parizu. Bila je v hudi duševni stiski, mislila je na smrt. Medtem ko sva

srebrala kavo, mi je pripovedovala o svoji ljubezni do **ALAINA DELONA**. Zaupala mi je, da ga je zalotila v postelji - ne z drugo, ampak z drugim. Vse mi je povedala." Znano zveni... Izšla je "**Encyclopedia of Homosexuality**" in če bi radi o homoseksualnosti prebrali vse, a niste vedeli kje, potem boste na njenih 1500-tih straneh zagotovo prišli na svoj račun. Kot zanimivost, pod črko T je vanjo uvrščen tudi **NIKOLA TESLA**... Humor je lahko črn (Ali veste kako se imenuje skupina gay glasbenikov? **Band AIDS!**) ali pa "črn" (Ali se je bolj roditi kot črnc ali gay? Prva varianta je vsekakor prikladnejša, tega vam vsaj starešem potem ni potrebno razlagati)... V "**Delu**" so zapisali: "*V Sloveniji puritanstvo doživlja renesanso; poleg kljubovanja nihilističnemu, v začetku preganjskemu odnosu komunizma do tradicionalnih krščanskih vrlin in nazorov, ga spodbujajo številni dokazi pokvarjenosti bivših rdečih despotov. Puritanstvo pa hkrati odpira pot pri nas doslej neznani žurnalistični zvrsti, h kateri se bo nujno zatekel "izobčeni" del tiska, če bo hotel preživeti. Prisiljen bo postati žolt v najbolj izvirnem smislu te besede, ki označuje brskanje po zasebnosti in pisanje o žečkljivih podrobnostih iz intimne sfere popularnežev, javnih delavcev, izstopajočih politikov, uglednežev z brezhibno fasado itd. Ločitve, ljubezenske avanture, prešuštva, nezakonski otroci, kompromitirajoče izjave bližnjih, pijanski incidenti, homoseksualna nagnjenja, zlorabe funkcije in podobni grehi v polpreteklosti niso niti rušili karier niti pretirano vznemirjali Slovencev, v prihodnje pa bi ravno zavoljo rastoče strogosti, sumničavosti in možnosti povratnega učinka "volilne baze" znali napredovati v samostojen žanr, vreden privoščljivega zanimanja množic."* Vprašanje, ki se ob tem samoumevno ponuja, zahteva vaš odgovor. Ali lahko ob letu osorej objavimo, zapišemo jih res lahko, podobne tračarije tudi z domače scene?... Da si ne nakopljem moralnega mačka, ker prav na prvonovembrski dan tako "nečasto paberkujem", naj se oddolžim vsaj s priporočilom knjige *Prijatelju, ki mi ni rešil življenja* pariškega fotografa in pripovednika **HERVEJA GUIBERTA**. V meditaciji o svoji smrtni bolezn, aidsu, odkrije Guibert nekaj "sladkega in vznesenega v njeni grozljivosti"; počasno približevanje koncu, "dolgo stopnišče", katerega vsaka stopnica pomeni "enkratno učenje", ki daje "čas za umiranje in smrti čas za življenje"...

(Gu-Le)

sem organiziral, da sva si ogledala ta legendarni film.

Prvi, ki sem ga povabil v kino, je bil Gino. Temperamenten Italijan, ki je od življenja želel več kot le ženo, ki ga je potrpežljivo čakala doma. Čeprav je bil v poznih tridesetih, je imel več življenja kot vsak dvajsetletnik. S tem me je očaral. Potem se odločiva za kino... Po uri in pol je zasmrčal na svojem sedežu, ko pa so se ob koncu prižgale luči, me je, mislim, ker ne znam italijanščine, na moč nahrulil in domov sem se moral vrniti z tramvajem.

Nisem omagal. Spet nov oglas in spet novo zasedanje 'komisije', nov razpoznavni znak, novo srečanje. Zamujal je petnajst minut! Bil

je povprečen fant, s športnim avtomobilom, odlično službo in skrbno urejenim stanovanjem. Športnik, nekadilec, visok, razvit. Stene stanovanja pa kot galerija diplom in priznanj... Do tu vse lepo in prav. Tudi z njim greva v kino, tudi z njim si ogledava film. Približno tam, kjer **Scarlet O'Hara** izgubi drugega moža, se je opravičil, da mora na toaleta. Po dvajsetih minutah sem se zavedel, da sem tudi jaz izgubil njega. Nikoli več ga nisem srečal...

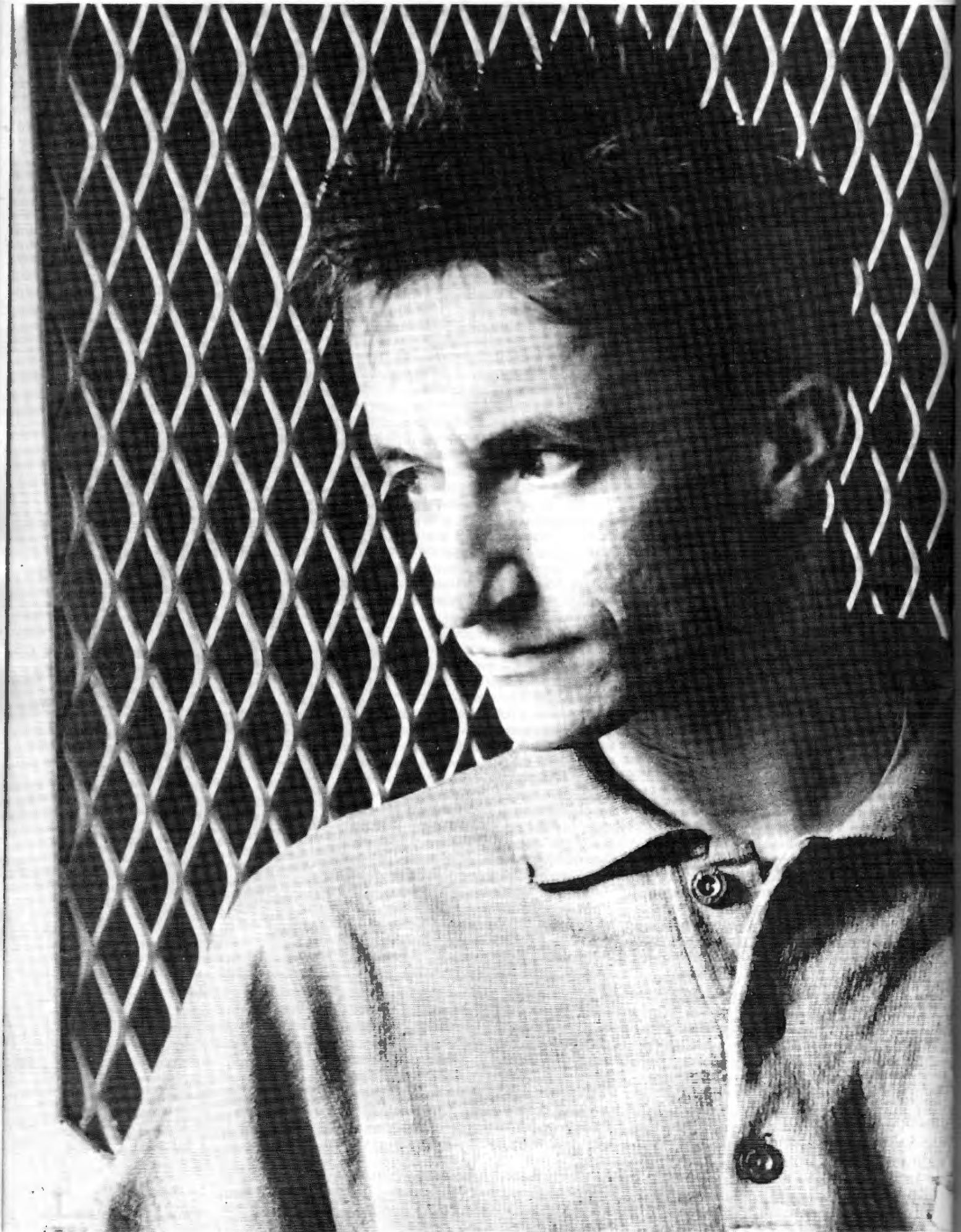
V tretje gre rado! (Ha, ha!) Suh dolgoasec, študent, rojen na kmetli, skrbno urejen (potencirano), striktno spoštovanje bontona, in s hojo, ki me zdaj najbolj spominja na hojo

manekenk... Ta je ostal v dvorani do konca, ves objokan, in še k sreči je imela neka babica v prednji vrsti papirmate robčke, da se je lahko za silo uredil. Takrat sva se videla že četrtič in prvič sem ugotovil, da ima pegasto kožo. Plast pudra, ki si jo je bil skrbno nanese, so mu odplaknile krokodilje solze...

Tako, dragi moj neznanec! To so trije tipični tipi. Dolgo sem upal, da bom našel koga, ki bo sinteza vseh treh. Pa ga nisem. Tebi pa želim vso srečo!

Joseph

P.S. Zdjaj živim, pomisli, s filmskim kritikom, ki ta film prezira...

BRANE MOZETIČ

Bogdan Lešnik

▼ **Pojasniva bralcem takoj na začetku, da je intervju s tabo moja ideja in da sem pri njej vztrajal, zato da ne bo kdo pomislil, da se hočeš sam promovirati v reviji, katere nepogrešljiv motor si. Verjetno ti kakšna posebna promocija niti ni potrebna, saj najbrž ni slovenskega gaya, ki še ni slišal zate, in najbrž si tudi drugod kar celebrity. (Ne zameri mi malce campovskega stila, a to je priložnost, da se razvije nekaj zastav!) Kako to doživljaš?**

To je nekakšen pritisk. Velja tisto staro pravilo, da več ko delaš, bolj te imajo v zobeh. In potem hočeš to premagati, vse klevete, vse predsodke, cinizem, ter delaš še več in še bolje, pa je situacija še slabša. Nekakšen začaran krog. Bolj ko je kdo nesposoben, več ima za povedat o tehi. Na eni strani je to gay populacija, ki je kot ameriška v petdesetih letih: ko se je za kako javno osebo zvedelo, da je gay, je prav med gayi izgubila ves ugled, vso ceuo. Se pravi, zaničevanje prihaja iz same gay populacije. Na drugi strani pa vsi ostali, zlasti tisti bolj izobraženi - če se greš nekakšen aktivizem, si zanje v prvi vrsti peder.

Glede celebrity pa: večina tako imenovane homoseksualne populacije nima pojma ne o meni ne o aktivizmu, o Roza klubu, Revolverju... To jih ne zanima, nad tem so vzvišeni ali pa se tega bojijo.

▼ **V zadnjem času se mi zdiš nekako prizadet, za kar gotovo obstajajo dobri razlogi (vedno obstajajo). Domnevam, da si nezadovoljen tako z nekaterimi okoliščinami, v katerih si prisiljen delovati in živeti, kakor z nekaterimi posledicami svojega delovanja oz. z njihovo odsotnostjo. Je tako? Lahko poveš kaj o tem?**

Kdor me pozna, ve, da sem skoraj vedno nezadovoljen, pa čemerem, pa prizadet... Tisoč razlogov je za to, ali pa jih najdem, kot praviš. Najprej sem deloval samo na literarnem področju, kakih petnajst let je tega, kar sem se skušal prebiti v revije, priti do knjige. Takrat je bilo to očitno težko, morda zato, ker ne izhajam iz meščanskih ali celo iz kulturniških krogov oziroma nisem bil v takih krogih. Te stvari so v provinci, kot je Slovenija, strašno pomembne. Ko mi je začelo uspevati, sem

stvari takoj zajebal, ker sem začel pisat homerotične tekste. Moji točno določeni prevodi (Rimbaud, Genet) so seveda vse opozorili na to, da morajo biti sila previdni z objavami. Ko sem začel še govoriti o homoseksualnosti ali pa o aidsu, namesto da bi govoril o pesniškem poslanstvu, o narodu, o spravi itd., so bile stvari za njih jasne. Literarni pa tudi sploh intelektualni krogi so se mi nekako zaprli. Recimo nagrade Celovškega zvona(!), ki so mi jo dodelili, ne bi danes nikoli dohil. Pa verjetno tudi kake druge ne.

Ne vem, danes imam velikokrat občutek, da jemljejo vse, kar počnem, kar počnemo, za nekaj iz drugega razreda - naj bo to knjiga, predstava, razstava, Revolver ali pa akcije na področju aidsa. Najhuje pa je, ko te skušajo nekakšni birokrati, kulturni, politični, šolniški... jemati kot državljana drugega razreda. To me spravlja v bes in vse bolj mi je jasna uasilnost gay aktivizma, demonstracij na zahodu. Tu ne gre za prošnje, da te pustijo živeti, temveč za zahteve, zahteve po enakopravnosti. Oni pa mislijo in se tudi obnašajo tako, kot da ti delajo uslugo, da ti nekaj poklanjajo, kar ti sicer ne pripada. In hvaležen moraš biti, da sploh sodelujejo s tabo. V zadnjem času hočejo celo, da zanikaš svoje ime, delaš inkognito. Konkretno recimo, marsikdo želi, da se ob naših akcijah, ob našem delu ne pojavlja ime Roza kluba, Magnusa, LL ali celo moje ime - pa naj gre za Republiko, Mesto Ljubljana, ŠOU, LDS, Cankarjev dom, stranke itd. itd. Potrebno se je skrivati, to pa postaja zame vse bolj nesprejemljivo. Tako bi pristal na njihovo licemerje.

▼ **Res je obupno, če si ničeta lahko privoščijo, da te gledajo zviška, ker si samo peder... ne poslušajo tega, kar govoriš, ampak gledajo, kaj si - v njihovi lastni obsцени domišljiji. Občutiš jezo, ki žene npr. današnjo newyorško sceno (Larry Kramer, David Wojnarowicz) in radikalne akcije na njej. Si si kdaj zamislil kakšne take akcije v Ljubljani?**

Pravzaprav ne. Morda le v skrajni fazi obupa in besa, pa še takrat na bolj nasilen način, kot da ni drugega orožja. Kot izpad, škandal, akcijo, ki bi jo izvedla majhna skupina, čeprav nisem povsem prepričan, da bi se taka skupina sploh lahko formirala. Ker je notranja moč aktivistov premajhna ali strah prevelik. Poleg tega je tudi rezultat zelo vprašljiv, verjetno bi se obrnil proti aktivizmu.

Intervju

Kake večje demonstracije - enostavno, ljudje se borijo ali se nočejo izpostavljati. Licemerje, hipokrizija je pač tudi na "naši" strani. Vsi so sicer zadovoljni, če se kaj organizira, če kaj obstaja. Vendar ne bi za to nič naredili, še celo prišli ne bi na kako prireditev. Sicer si želijo, vsaj del populacije, revije, razstave, filme, lokale itd., vendar iz čiste težnje po konformizmu niso "potrošniki" tovrstne ponudbe; ne želijo javnosti, srečevali bi se kje na skrivaj, gledali filme itd. Priti v nek javen disko, kupiti revijo, knjigo, imeti to doma, vse to jim je skrajno težko in neprijetno. Tako živijo v začaranem krožku, iz katerega ni pametnega izhoda. Organizirana scena pa prav tako, saj za svojo ponudbo (disko, Revolver, knjige, filme) nima dovolj "potrošnikov".

▼ V velikih mestih po svetu je veliko gay scen, ki se razlikujejo (kakor pač vse scene) po določenih preferencah, stilih... V Ljubljani je scena ena sama, pač pa je več razmeroma majhnih krogov, kar izvira še iz časov, ko se je bilo bolje skrivati. (Popravi me, prosim, če se motim.) Bi lahko nekemu, ki te stvari samo približno pozna, orisal te kroge? In opisal njihov odnos do te edine javne scene, kamor sodi tudi Revolver?

Verjetno bi za to potreboval več časa in več prostora. Tako imenovano sceno, vsaj en del scene, sem skušal predalčkati v prejšnjem Revolverju. Vsaka od tistih skupin (radovedneži, zaporniki, podganarji) se rahlo druži in ustvarja svojo "sceno", svoj način življenja. Zdaj me to ne zanima. Osebnost me zanimajo ustvarjalni in delovni ljudje - na eni strani za knjige, predstave, filme, raziskave..., se pravi zlasti za kulturo in na drugi za ustvarjanje profita (se pravi za zabavo), ki omogoča tisto prvo stran. Kvalitetna kultura in kvalitetna zabava bi verjetno le našla svoje potrošnike. Ti pa so vselej zelo kritični - nekako vselej prideš do tega, da moraš biti vedno vsaj dvakrat boljši od drugih, da straight populacija izdabne, da si kar v redu, potem pa končno to stori tudi gay populacija.

▼ To je staro pravilo. Ampak reci mi, kako najdeš ljudi, kakršni te zanimajo? Imaš tudi ti kakšen krog? Ga lahko opišeš?

V nekakšen krog sem že prišel. In prihajali so novi in novi ljudje. Ker pa hočem predvsem kaj narediti, sem vse bolj sodeloval s tistimi, ki so sploh sposobni, jih spodbujal, jim mogoče tudi pomagal. Ob delu so nekateri tudi odpadli, ali pa žal odšli, ko so se "dovolj" naučili. Ker pa načrtujem vedno bolj različne dejavnosti, je treba vselej iskati nove ljudi. Sposobnih vselej manjka. Kakšega svojega kroga nimam, v kolikor to ni ožji delovni krog kluba. V tem se mešajo poslovni odnosi s prijateljskimi, kar vselej ustvarja določene probleme. Ne vem, z ostalimi se nekako učim, kako ostati skupaj in delati - ne nazadnje lahko računamo le drug na drugega.

▼ Kako bi se morala po tvoje naša gay scena (malce zoprni izraz, a ne najdem boljšega) razvijati v prihodnje? Koliko pa se ti zdi, da ima za to realnih možnosti? Katere so najhujše ovire?

Jaz vidim razvoj prav v tej smeri. Morda se seveda zelo motim, ampak ne vidim nikogar, ki bi mi to v praksi pokazal. Najhujše

ovire? Najprej seveda privatne, ker je premalo ljudi, ki bi bili pripravljeni kaj storiti za to sceno. Mogoče jim bolj ustreza drobnjakarstvo, majhni krožki, frakcije, v katerih kraljujejo, naredijo pa prav nič. Kot "aktivisti" sem že alergičen na kritike, ki jih dajejo tisti, ki nič ne naredijo. Možnosti za delo je ogromno, seveda pa je treba začeti iz nič, kot tudi "aktivisti" vselej znova počnemo.

▼ V gay svetu obstajata dve veliki tendenci, ki bi jima rekel "separacijska" (k relativni infrastrukturi in produkcijski samoorganiziranosti na temelju spolne usmerjenosti) in "integracijska" (k vključevanju v splošne družbene in kulturne produkcijske tokove brez posebnega poudarjanja spolne usmerjenosti). Po moje se sicer obe doktrini dopolnjujeta; navsezadnje mora biti neka identiteta že razvita, da lahko govorimo o njeni integraciji, po drugi strani pa je oblikovanje identitete čisto nemogoče brez mehanizmov njenega vključevanja v splošne tokove. Vendar je velika razlika v tem, da eni izhajajo iz tega, da so homoseksualci, drugim pa se to ne zdi pomembno pri njihovem samoopredeljevanju. Se ti zdi, da se ta razcep pozna tudi pri nas? Kako se manifestira? Kdo so njegovi protagonisti?

Mislim, da je vsakemu homoseksualcu, še posebej tistemu, ki se lastne homoseksualnosti zares zaveda, lastna usmerjenost zelo pomembna. Ker je že sama seksualnost ena ključnih človekovih preokupacij. Sheteroseksualnostjo je prežeta celotna družbena infrastruktura. Kamorkoli se homoseksualec obrne, treščí ob nekaj drugačnega. Zato pač potrebuje infrastrukturo, ki bo zadovoljevala njegove lastne potrebe.

Mnogokrat sem poslušal, da posebni lokali, revije, festivali... niso potrebni, naj se gay populacija raje vkorporira v obstoječo infrastrukturo. To bi bile seveda tudi naše pobožne želje, da bi namreč sedanjo heterodružbo preželi tudi s homoseksualnostjo. Vendar se mi je vedno zdelo, da so bila taka mnenja vselej izražena bolj kot alibi za nepodpiranje, zavračanje ali prepovedi homoseksualne infrastrukture.

Zato sem tu povsem pragmatičen. Skušam ustvarjati nekakšno infrastrukturo in se ne spuščam v filozofiranje - ne s straight ne z gay populacijo - o tem, ali je to dobro. Tovrstna modrovanja sem navadno poslušal iz ust raznih homofobov, naj so bili sami heteroseksualci ali homoseksualci. Govorili so ali iz nevednosti, nepoznavanja stvari ali iz strahu.

▼ Rad bi te vprašal veliko stvari, morda preveč, tako da je vprašanje, ali je ta intervju zlezal iz najbolj splošnih okvirov. Pa saj tudi najbolj splošne stvari niso jasne. Kaj pa bi ti opredelil za svoj največji problem? In kako bi ga lahko rešil?

Moj največji problem? Verjetno to, da ne znam delati z ljudmi, da sem prevelik individualist. Pravijo tudi, da sem trmast. Čeprav se mi zdi, da se ne znam dovolj boriti. Pa mogoče, da imam vedno premalo časa in pojma nimam, kako bi to reševal. Pa seveda, da se lotevam preveč, po možnosti različnih stvari.

▼ Te lahko vprašam še nekaj osebnih stvari? Na primer, kako živiš? Si zadovoljen? Če ne, zakaj ne?

Tu lahko ponovim, da je dela veliko, časa malo in še manj denarja. Gay aktivizem pač ni nikakršen posel. Kultura pa tudi ni donosna, vkolikor mi je pot vanjo sploh še odprta. Nikoli si nisem predstavljal, da so lahko slovenski intelektualci, kulturniki, alternativci... tako homofobični. Da o institucijah sploh ne govorim. Gre pač za kleno patriarhalno podalpsko družbo. - Za osebnostno življenje je kaj malo časa. Sicer pa zdaj že nekaj časa živim s prijateljem in si tako želim še dolgo.

▼ Povej nam kaj več o svojem "prvotnem" delovanju. Izvedel sem, da pripravljáš zbirko, dvojezično. Kako si prišel do tega? Kako te ocenjujejo kritiki? Kaj misliš sam?

Ne vem sicer, kaj misliš s "prvotnim". Verjetno, s čim sem se letos še ukvarjal - poleg Roza kluba, torej treh Revolverjev, Roza diska, tabora, filmskega cikla v CD, razstave v januarju 92... Prevajal sem dve drami: Genetove Črnce in Vitracovega Viktorja. Iz svojih zadnjih dveh zbirk sem naredil izbor, jim dodal novejše pesmi ter jih s pomočjo francoskega pesnika Williama Cliffa prevedel v francoščino. Knjiga naj bi izšla pri Alephu in pri neki manjši francoski založbi. Kakšen bo odziv, je težko reči. Na nek način je plod nagrade, ki sem jo dobil lani v Parizu.

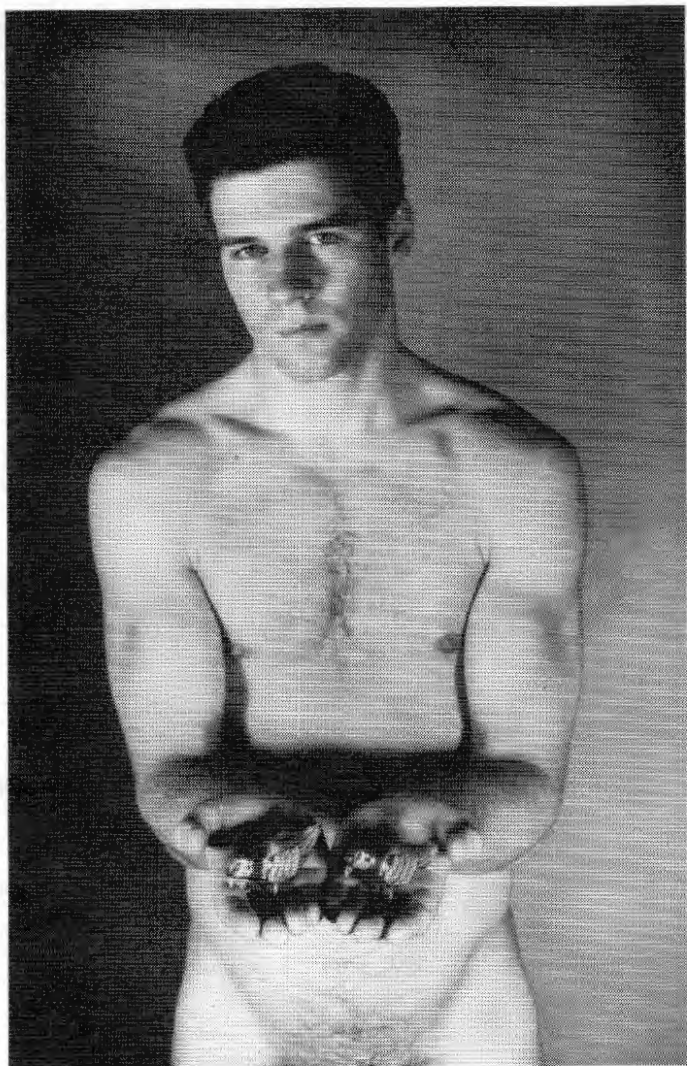
▼ Že dolgo si znan tudi kot človek, ki se pri nas (verjetno kar v vsej bivši in sedanji Vzhodni Evropi) najbolj intenzivno ukvarja s prevencijo na področju aidsa - bolj ko zdravniki in vsekakor bolj ko oblast. Kaj te vodi pri tem?

Tu gotovo pretiravaš. Mislim, da v zvezi z aidsom res nisem veliko naredil. Sicer pa, malokdo je pri nas kaj premaknil na tem področju. Nekoč mi je nekdo rekel, da se vedno ubadam s stvarmi, s katerimi se nihče ne ukvarja ali pa se noče ukvarjati. Mogoče je kaj resnice na tem. Ja, pri homoseksualnosti je poleg identitete, kulture, aktivizma, tudi seksualnost in če je seks, je tudi aids. Prijatelj imam sicer malo, pa kar veliko tako imenovanih znancev, večinoma z gay scene, in čisto preprosto, mogoče malo patetično, rad bi, da bi ostali živi.

▼ Če bi se moral opredeliti, kateri "deskriptor" bi si pripisal na prvem mestu: gay, literat, organizator, urednik? (Navajam seveda samo nekaj možnih opisov tebe in tvojega delovanja.) Se ti zdi, da se katere od teh opredelitev med seboj izključujejo ali kako podpirajo?

Težko bi kaj rekel: gay sem privatno, literat sem po profesiji, selektor, organizator in urednik, to pa je moja trenutna neplačana zaposlitev. Te stvari so se pač v nekem trenutku povečale, kar pa ne pomeni, da ne bi moglo biti drugače. Ko bi se znal bolj boriti itd. itd. in bi bil obenem bolj konformističen, bi me že prej povabili drugam. Morda bi organiziral ali urejal nekaj povsem drugega. Pa ne, treba mi je bilo, da sem se pojal po cesti, zdaj pa je tako tudi ostalo.

December 1991
© Revolver

Alen Kos

Gorazd Majaron

Boštjan Lisec   *Marko Radovan*   *Mio Vesović*
POGLED MOŠKEGA FOTO RAZSTAVA   **GALERIJA ŠKUC 14.1.-28.1.92**   **Roza klub in Galerija Škuc**

ROZA KLUB

je organizacija, ki skuša pokrivati široko področje homoseksualnosti - tako moške kot ženske.

Vse **informacije** dobite na našem naslovu:

Roza klub, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana (IV.nad.,soba 405) ali vsak delavnik po telefonu 061.319.662 (od 15.do 18.ure).

Žiro račun za plačilo posameznih publikacij, članarine (500 slit za 1992) ali prostovoljnih prispevkov je: 50100-678-44343.

Roza disko, K4, na Kersnikovi 4, vsako nedeljo od 22. do 3.ure.

Revolver, revija s homoerotičnim nabojem, je revija Roza kluba.

Roza val, na valu 202, je z jesenjo prešel v popolno pristojnost nacionalnega radia, kar pomeni, da Roza klub nima več nikakršnega vpliva ter se od oddaje v nadalje distancira. Naše informacije vam bodo zdaj dosegljive na frekvencah **Radia Študent**.

Filmski dnevi, so potekali od 1.12. do 22.12. v Cankarjevem domu in Roza disku. Ogledali ste si lahko, tokrat že sedmo leto, prek deset tujih filmov.

Aids akcije, plakat Z mano je varneje, v sodelovanju s ŠOU.

Foto razstava, Galerija ŠKUC od 14.1. do 28.1.92.

Pink tabor, bo tudi v 1992, konec poletja.

Restavracija **Flamingo**, je prav tako prostor, ki ga poskušamo sooblikovati.

Roza klub je član **ILGA** (Mednarodnega lezbičnega in gay združenja), član društva **Mreža za Metelkovo** ter sodeluje z mnogimi drugimi organizacijami (ŠKUC-FORUM, ŠOU, stranke, zdravstvene organizacije, GD, Univerza...).

KRISTJAN IN HOMOSEKSUALNOST

V odnosu katoliške cerkve do homoseksualnosti obstaja logika in doslednost, ki izhaja iz splošnega odnosa Cerkve do seksualnosti. Ta logika postavlja verne homoseksualne ljudi pred nemogočo izbiro, naj se namreč odločijo med svojo seksualnostjo in vero, to pa je dilema, ki ji heteroseksualci niso izpostavljeni. Pri homoseksualnosti sicer ni kot nesprejemljivo opredeljeno samo nagnjenje, za katero tudi cerkev že priznava, da ne gre za svobodno človekovo izbiro, pač pa je kot stanje greha opredeljeno kakršnokoli zadovoljevanje tega nagnjenja.

Cerkve je nepopustljiva tudi do vseh oblik heteroseksualnih aktivnosti pred zakonom ali zunaj zakona, tako da se popolna vzdržnost zahteva tudi od neporočenih heteroseksualcev, od homoseksualcov pa se pričakuje še veliko več, naj se namreč zavestno odrečejo vsaki seksualni aktivnosti do konca življenja, s čimer ne morejo s sočlovekom nikdar razviti nikakršnega resnejšega ljubezenskega odnosa, ki bi se dopolnil tudi v erotičnem smislu.

Homoseksualni ljudje-katoličani so torej postavljeni pred nevzdržno dilemo, naj se odpovedo svojemu intimnemu človeškemu doživljanju seksualnosti in s tem povezavi z ljubljeno osebo v medsebojnem spoznavanju in dopolnjevanju ali pa naj zavrzajo vero, na katero so globoko in čustveno vezani in se s tem izpostavijo občutkom krivde in duhovne praznine.

Najbolj absurdno pa je, da so v najslabšem položaju tisti homoseksualni katoličani, ki živijo v stabilni monogamni povezavi s svojim partnerjem in se tako ne morejo udeleževati zakramenta sprave in obhajila, saj prebivajo v stanju "stalnega greha", medtem ko se tisti, ki se "barjajo" proti svojemu "grehu" in le včasih zapadejo "skušnjavi" ali pa so morda celo poročeni in le občasno skočijo čez plot z istospolnim partnerjem, lahko svojega greha spovedujejo in prejemajo obhajilo, ter so tako lahko aktivni člani kongregacije.

Odnos Cerkve do homoseksualnosti pa se je skozi zgodovino spreminjal in pričakovati je, da bo sčasoma dobil bolj tolerančne razsežnosti, ki bodo posledica celovitejše in manj tradicionalne razlage Svetega pisma. Na tak način je k svetopisemskemu sporočilu pristopil tudi ameriški jezuit John McNeill v svoji knjigi *Cerkve in homoseksualnost*, iz katere je v tem prispevku navedeno nekaj misli, ki pa jih uradna katoliška cerkev žal še ne sprejema.

Sveto pismo je vrhovna avtoriteta, s pomočjo katere krščanske teologije oblikujejo odnos do sveta in seveda tudi odnos do človeka in njegovega obnašanja ter s tem tudi do razsežnosti človekove seksualnosti. Sveto pismo pa sestoji iz *Stare* in *Nove zaveze*, ki se poleg številnih drugih razlik, precej razlikujeta tudi v pogledih na seksualnost. Bolj kot pri drugih vprašanih se Cerkev v odnosu do seksualnosti sklicuje na Staro zavezo, kar še posebej velja za homoseksualnost.

Predvsem je v razmerju Cerkve do homoseksualnosti pomembno, da je za Cerkev bistven namen človekove seksualnosti prokreacija, torej porajanje novega življenja, kar je bistveno sporočilo Stare zaveze, ko se omenja seksualnost. Izjemni pomen prokreacije in nestrpnost do vseh tistih oblik razsipavanja seksualne energije, ki ji ni cilj potomstvo, je

KONFERENCE

ILGA

XIII. letna konferenca ILGA (*Mednarodno združenje lezbičnih in gay organizacij*), ki bi morala biti letos v Guadalajari (Mehika), je bila zaradi protesta konservativnih krogov (grožnje z aretacijami in z zaprtjem hotelov, kar močno spominja na Ljubljano 1987) odpovedana. No, v zadnjem trenutku so jo le preložili v *Acapulco*. Udeležilo se je je le kakih 150 predstavnikov iz 35 držav, kar je okrnilo njeno zmoglost odločanja. Zaplet okoli konference je prišel ravno v času, ko je tudi ILGA sama zabredla v precejšnje finančne probleme, saj ima že 13000 dolarjev minusa. Upati je, da bo konferenca, ki bo prihodnje leto v *Parizu* (od 12. do 18.7.) nakazala nove poti delovanja in reševanja finančne krize. Prej pa se bo odvijala še **evropska konferenca ILGA**, od 27. do 31.12.91 v *Berlinu* in to nikjer drugje kot v Reichstagu.

Eden zadnjih uspehov ILGA je odločitev **Amnesty International** (na konferenci od 1. do 7.9. v *Yokohami*), da bo ščitila tudi zapornike, ki so zaprti zaradi svoje homoseksualnosti. Teh pa ni tako malo, zlasti ne v SZ, Romuniji, Turčiji in na Kitajskem. Slovenski politiki, še bolj pa ljubljanski, verjetno nimajo pojma, da je med pridruženimi člani organizacije ILGA tudi mesto Haag (poleg Rotterdama in Amsterdamu, samo na Nizozemskem). Na kaj vendar čaka gospod Marjan Vidmar?

AIDS

Letošnja svetovna konferenca o aidsu, ki je bila v *Torinu*, je bila seveda uspešnejša od lanske v ZDA, povezane z bojkotom ter demonstracijami. Zapleti so se zopet pojavili s konferenco v letu 1992, ki naj bi bila v *Bostonu*. Ker ameriška vlada še vedno ni spremenila restriktivnih zakonov o vstopu seropozitivnih oseb v državo, so se organizatorji odločili, da konferenco odpovejo. Tako bo naslednje leto konferenca v *Amsterdamu*, začenši z 19.7.

ESPERANTO

Od 27.7. do 3.8. je bil v *Bergenu* na Norveškem 76. svetovni kongres esperanta, na katerem so sodelovali tudi člani skupine gay esperantistov. Ker je tudi v Sloveniji nekaj gay esperantistov, upamo, da se bo kdo od njih udeležil konference naslednje leto na *Dunaju*.

LONDONSKA KONFERENCA

Od 11.-16. septembra je bila v Londonu peta mednarodna konferenca obolelih za aidsom in seropozitivnih. Nosilna tema je bila "*virus HIV in človekove pravice*". Konferenca je bila rezervirana izključno za seropozitivne in obolele, kar je v skladu z idejo o "samooorganiziranju in samopomoči".

ABSOLUTNI TOM

Po New Yorku so to sezono v aranžmaju aktivistov ACT UP-a viseli posterji, ki so svetu povedali, kdo je »**Absolutely Queer**« in kdo »**Absolutely Het**«. Drugo sta le Mel Gibson in Paula Abdul, vsi drugi s kolekcije pa so - prvo.

Torej Tom Selleck, Jodie Foster, Whitney, Olivia Newton-John, Calvin Klein, Ron Reagan, pa še kdo. Ko so plakati izšli v časopisu *Globe*, jih je Selleck multimilijonsko tožil, končalo pa se je s pobotanjem in uredniškim opravičilom.

ŽIVELA OHČET

Letos mineva že drugo leto, odkar je na Danskem priznana homoseksualna poroka. Do sedaj je usodni "da" reklo že več kot 600 homoseksualnih parov - od tega je kar dve tretjini moških. Poroka je seveda civilna, zakonci pa imajo te pravice in dolžnosti: pravico dedovanja po zakoncu, pravico do pokojnine umrlega moža ali žene, dolžnost vzdrževati zakonca... Edina danska stranka, ki je močno nasprotovala pravici do homoseksualne poroke, je *Ljudska krščanska stranka*, ki se bori za to, da bi imeli matičarji ob registraciji homoseksualnega para pravico do ugovora vesti.

Vendar pa homoseksualni pari nimajo pravice do posvojitve otrok. Slednje je predvsem velik problema za gaye, ki sami pač ne morejo roditi otrok.

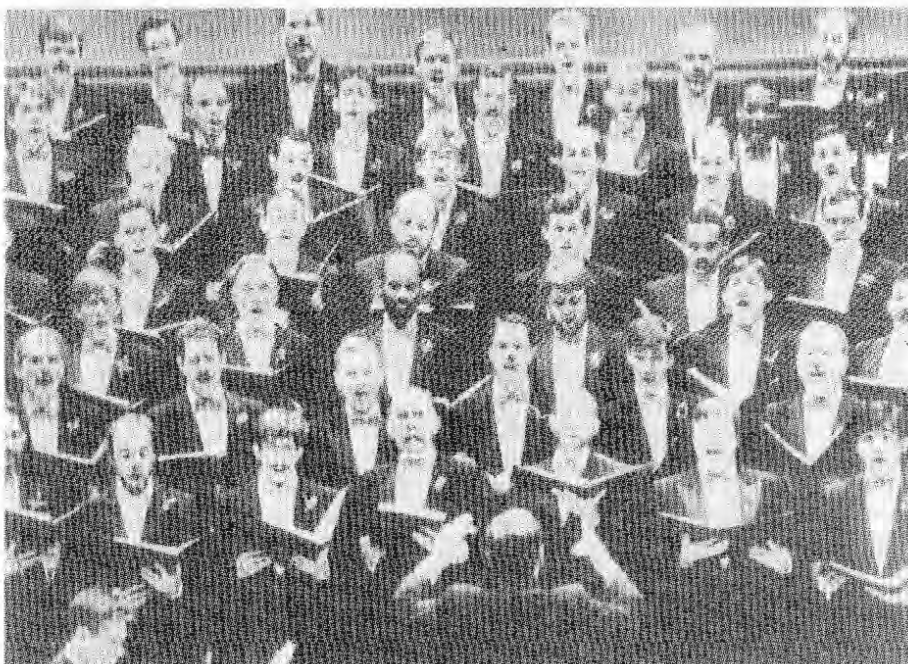
Seveda se najdejo tudi radikalni gayi in lezbijke, ki poroki nasprotujejo, saj menijo, da je to oblika konformizma in da bo na ta način izginil revolucionarni potencial homoseksualcev.

Revolucionarno potezo pa sta si privoščili Nizozemki **Janna van de Hoef** in njena prijateljica **Pauly van der Wildt**. Iz protesta proti vladi, ki na Nizozemskem še vedno ni uzakonila homoseksualne poroke, sta se 5. junija poročili na občini mesta Deventer. To pa je tudi prva (pol)uradna homoseksualna poroka v tej deželi.

ZBOR

Ljubitelji zborovskega petja verjetno ne vedo, da v svetu obstajajo tudi gay in lezbični pevski zbori. Na sliki je gotovo najbolj znan tovrstni zbor **New York City Gay Men's Chorus**, ki šteje svojih 150 pevcev in obstaja že 11 let. Po začetnih težavah ima zbor danes nastope po vsem svetu ter seveda izdaja tudi plošče. Tretji album, tudi cd, je izšel pri Virgin, z naslovom *Love Lives On*, posvečen pa je zaradi aidsa umrlim članom zbora.

razumljiva, saj se v Stari zavezi Božja volja prenaša iz roda v rod prek Judov, to je izvoljenega ljudstva, s katerim je Bog sklenil zavezo, torej so potomci, ki bodo razširjali vero v enega Boga, izjemno pomembni v sovražnem okolju ob sosednjih ljudstvih, s katerimi se morajo Judje boriti. Opazno je tudi, da se teksti v Stari zavezi pri obsodbi homoseksualnih odnosov nanašajo predvsem na moško homoseksualnost, saj gre pri njej za nepotrebno razsipavanje semena. Sicer pa se v tistih Starozaveznih tekstih, ki so v povezavi s homoseksualnostjo, le-ta vedno pojavlja v okoliščinah **ritualne prostitucije, malikovanja, promiskuitete, homoseksualnega posilstva ujetnikov z namenom poniževanja, zapeljevanja otrok in kršitve gostoljubnosti**, ni pa najti tekstov, ki bi neodvisno od okoliščin jasno obsodili homoseksualno dejavnost kot tako.

Cepprav se tako v Stari zavezi daje glaven pomen seksualnosti kot sredstvu prokreacije, pa se že takoj na začetku pojavi tudi človekova naravna potreba po naklonjenosti ljubljenega bitja in s tem še ena dimenzija človekove seksualnosti. V Prvem poročilu o stvarjenju Bog zapoveduje prokreacijo (Gen 1,28), v Drugem poročilu pa še pred prokreacijo ugotavlja, da **"človeku ni dobro samemu biti"** (Gen 2,18).

V Novi zavezi, in sicer predvsem v Evangelijih, ki so za kristjane mnogo pomembnejši kot Stara zaveza, pa ima prokreacija precej manjši pomen, mnogo več pa je govora o vseh oblikah medsebojne ljubezni. V Novi zavezi postane eden bistvenih elementov obljuba o odrešenju in posmrtnem življenju, iz česar sledi, da je življenje posameznika nesmrtno, s tem pa Starozavezna zahteva o razmnoževanju in poseljevanju Zemlje izgublja svojo vseobsegajočo obvezo, ki se je postavljala Judom. **V Novi zavezi izvoljeno ljudstvo tako zamenja posameznik, ki mu je namenjen Kristusov nauk.** Ta nova razsežnost človekove nesmrtni duše pa je izjemnega pomena za homoseksualne ljudi, ker je **močan argument proti homofobiji**, saj ima le-ta korenine tudi v nezavednem asociiranju homoseksualnosti s sterilnostjo in smrtjo.

Nezmožnosti prokreacije nekaterih ljudi pa se dotika tudi eden morda najbolj zanimivih odlomkov v Evangelijih, kjer Kristus izrecno omenja, da se vsi ljudje ne bodo poročili: **"Ne doumejo te besede vsi, temveč tisti, katerim je dano. Nekateri so namreč že po rojstvu nesposobni za zakon, nekateri so take naredili ljudje in nekateri so se zakonu sami odpovedali zaradi nebeškega kraljestva. Kdor more razumeti, naj razume."** (Mt 19,11-12)

Pri tem odlomku gre za izjemno novost v pogledu na funkcijo človekove seksualnosti in zakona, saj naj se torej krščanska skupnost odpira tudi tistim, ki so po rojstvu nesposobni za zakon.

Če tako pogledamo zgodovinske okoliščine svetopisemske obsodbe homoseksualnosti, vidimo, da Sveto pismo jasno obsoja predvsem tisto homoseksualno aktivnost heteroseksualnih oseb, katere namen je poniževanje sočloveka, malikovanje in zadovoljevanje golega telesnega užitka ob siceršnji strogi starozavezni zahtevi po prokreaciji. Nova zaveza pa seksualnost vključuje v odnos ljubazni med ljudmi in ji tako daje čisto nov pomen. Pozitivni ideal Nove zaveze glede seksualnosti pa je sporočilo človeku, naj integrita svojo seksualno silo v svojo osebnost in tako izgrajuje globok odnos z ljubljeno osebo.

Tomaž

TISOČ IN ENA NOČ ČLOVEKOVIH PRAVIC

Zahtevo, naj ustava izrecno zagotovi, da so državljanke in državljani **enaki "ne glede na spolno usmerjenost"**, je že spomladi 1988 postavil *Plenum družbenih gibanj*. Malo pred tem je isto predlagala skupščina *SKUCA*; takrat sem zahtevo med drugim utemeljil z zgledi nekaterih ameriških zveznih držav, ki so to določilo že imele v ustavah ali v zakonih, in s primeri evropskih držav, kjer so o zadevi prav takrat razpravljali. *Plenum družbenih gibanj* se je, če se prav spomnim, sestajal le dvakrat; združeval je nova družbena gibanja, ta so bila vsa osemdeseta leta gonilo globoke družbene preobrazbe, iz katere je izšla tudi večstrankarska demokracija. Takrat smo res verjeli v moč civilne družbe in nam za strankarstvo ni bilo kaj dosti mar; seveda smo se zavzemali za pravo demokracijo, h kateri sodi tudi strankarski parlament, a od strank si nismo obetali posebne družbene inovativnosti. Takratna dogajanja so nas prepričevala, da se zgodovinske spremembe dogajajo v civilni družbi, uveljavljajo pa jih družbena gibanja: gibanja so bila zadosti močna, da so v enostrankarsko državo prinašala pritisk civilne družbe, da so to državo spreminjala in jo naposled tudi odpravila. Prav smo imeli, ko od strankarstva nismo pričakovali ne inovativnosti ne občutljivosti za družbene spremembe: zmotili pa smo se, ker nismo znali uganiti, da bodo stranke s pomočjo "demokratske" države sposobne, da zgodovinsko preobrazbo zavrejo, da sodobno civilno družbo potisnejo v kot in da naposled celo zatirajo nekatere že pridobljene svoboščine, pravice in prostore družbenosti. Da stranke niso nastale iz sodobne civilne družbe, temveč da predstavljajo neko dotlej neopazno zaostalo in otrplo "družbo", nas je opoznila že predvolilna kampanja s svojim prostaštvom, primitivizmom in surovostjo. Gibanja, ki so to deželo že zdavnaj pripeljala v "Evropo" in ki so ji med drugim prinesla tudi demokracijo, so z neodvisno listo *novih družbenih gibanj* na volitvah zbrala manj kakor pol odstotka glasov. Da je bila ta listina žrtev edine volilne nekorektnosti, je bilo le še dodatno znamenje krute zgodovinske ironije: družbena gibanja so bila prva žrtev svoje zmage. Drugo je znano, drugo je naša sedanjost: stranke, ki so nastale po volitvah, da bi odpomogle nazadovanju v politični in javni kulturi, v pravicah ljudi, ki delajo, v pravicah človeka kar tako... niso pritegnile javne pozornosti; vladajoča koalicija je z ideološkim terorjem skrbno poskrbela za to in še za marsikaj drugega. Življenje je zdaj manj strpno, kulturno in snovno je revnejše, surovejše in bolj kruto, v marsičem je celo manj svobodno kakor v zadnjih letih enostrankarske vladavine.

To je le dodatni razlog, da se moramo še nadalje, nemara še bolj zavzeto, potegovati za uveljavljanje človekovih pravic: k njim sodi tudi enakost ne glede na spolno usmerjenost.

Pri ustavnih dopolnilih, ki jih je skupščina sprejela septembra 1989, se nam te določbe ni posrečilo vnesti v ustavo. Uveljavili smo nekatere pomembne zahteve (enakost ne glede na prepričanje, odpravo smrtne kazni), za enakost ne glede na spolno usmerjenost pa je ustavna

LEZBIČNA MATI

V New Yorku je sodišče zavrnilo prošnjo za dodelitev starševskega statusa (in s tem pravico do obiskovanja otroka) lezbijki, ki je skupaj s svojo prijateljico vzgajala otroka. Gre za prvi sodni primer lezbičnega para z otrokom, pri katerem ni bil vmešan noben moški.

Zgodba je preprosta: Virginia in Alice sta posvojili otroka. Ko sta se razšli, sta določili koledar obiskov. Po šestih letih pa je Virginia dogovor prekinila in Alice prepovedala obiskovati otroka. Alice je neuspešno iskala pravno pomoč - sodišče pač ni pokazalo razumevanja, še manj pa poznavanja problematike homoseksualnih staršev.

HELLA VON SINNEN

Vsak, ki spremlja nemško satelitsko postajo **RTL plus**, verjetno pozna simpatično, debelušno voditeljico Hella von Sinnen. Na tej privatni postaji Hella vodi dve oddaji. Prva je "*Alles nichts ODER*" (Vse, nič ALI), v kateri je največja atrakcija pravzaprav ona sama. V tej oddaji, s katero je debitirala na TV, je oblečena v povsem fantastične in nore kostume - tako je bila bogato obložena miza, newyorški nebotičnik, teniško igrišče, gusarska ladja, morskiki pes...

Letos pa je Hella začela z novo, lastno oddajo "*Weiber von Sinnen*". Gledate jo lahko vsako prvo sredo v mesecu. Sam naslov oddaje je igra besed in bi lahko pomenil "Ženske z dobrim občutkom" oziroma "Čutne ženske", lahko pa pomeni tudi "Ženske Helle von Sinnen".

V tej oddaji si Hella takorekoč privoščiti vse. Intervjuje dela v slačilnici nogometnega kluba, v bor delu ali pa v samostanu med nunami. V čast same voditeljice je v oddaji tudi kotichek "Moda za debeluške".

Poslastica vsake oddaje pa je video spot, ki ga Hella vedno "pozabi" najaviti, njegova posebnost pa je gol moški. S takšnimi video spoti napada kviz *Tutti Frutti* (prav tako na RTL plus), v katerem mrgoli striptiza - ženskega seveda.

In zakaj pišemo o Helli von Sinnen? Ker je javno razkrila svojo lezbičnost in tega v svojih oddajah ne skriva. Lahko si mislite, kako se je odzvala Nemčija, ko je Hella takole odgovorila na neštete provokacije: "*Ja, sem lezbijka in zelo rada fukam!*"

Novinarji so tudi izvrtali, da je bila Hellina ljubimka Cornelia Scheel, hči Walterja Scheela, bivšega predsednika ZRN.

"Ni potrebno javno načenjati tem kot sta feminizem in lezbičnost v oddaji *Weiber von Sinnen*," pravi Hella o svoji politični angažiranosti na TV. "*Že moja 30-minutna prisotnost na ekranu je dovolj, da stimuliram zavest in jezim moraliste!*"

URA ZAMUJENA NE VRNE SE NOBENA.

Torkove večere v klubu K4 sta začela konec marca prirejati SONJA IN BRIAN GOOD-FELLOW. Vsakič sta na novo oblikovala prostor z Brianovimi izdelki in organizirala vedno nov celovečerni performance. Sodelovala sta s skupino mladih talentov, ki so obarvali program s tenkim čutom za erotiko in nežnost. Zlasti erotičen je bil program za rojstni dan znanega človekoljuba. Po približno dveh mesecih še vedno ni bilo dovolj obiska, da bi zadovoljila upravo K4, zato sta bila prisiljena zapreti. Danes živita odmaknjeno v slovenski Istri. (Fotografija s poslovnice predstave.)

BYE BYE PEE WEE

Ameriški komik **Pee Wee Herman** s pravim imenom **Paul Rubinfeld** je bil aretiran zaradi zganjanja javne nemorale v porno kinu v Sarasoti. S programa se je zato neumestno umaknilo ponavljanje priljubljene -in dobre- komične serije »Pee Wee's Playhouse«.

Kino-masturbiranje je bilo razlog za podobne obtožbe in aretacijo že l. 1983. Pomoč je Pee Wee poiskal kar v družini, saj je njegova sestra Abby Rubinfeld odvetnica Združenja za pravno pomoč in izobraževanje Lambda. Kaj pa so imeli v kinu početi najmanj trije policaji v civilu sredi popoldneva, je seveda drugo vprašanje.

LEIBOVITZ IN HARING

Ob izidu retrospektivne zbirke slavne, za VIP specializirane fotografije **Annie Leibovitz**, ki je izšla pri Harperju, smo se spomnili na preminulega mojstra grafitov **Keitha Haringa**. Annie se je zgradila prek revij **Rolling Stone** in **Vanity Fair**, tole pa je nastalo, ko je Haringu predlagala, naj za podlago vzame kar samega sebe.

RUSKA NESLOGA

O sporih poročajo iz ostankov Sovjetske zveze. Lepo je sicer, da je do njih prišlo na t.i. »Gay pride« tednu, ki se je ob obilni ameriški pomoči godil že konec julija v Leningradu. Pokazalo se je, da si nasproti stojijo aktivisti **Fondacije za kulturne inicijative in obrambo spolnih manjšin Čajkovski** ter **Moskovske zvezo Gayev in lezbijk MGLU** na eni, in leningradska skupina **Bregovi Neve** ter moskovsko **Združenje za enakost gayev** na drugi strani. Prvi so bolj militantno, drugi pa bolj reformistično naravnani.

PLES D.V.8

Koreograf **Loyd Newson** in njegova skupina **D.V.8** (deviate, se pravi devianten) so se na povečano angleško represijo odzvali na svojevtrsten način - s predstavo **Dead Dreams Of Monochrome Men**. Lahko si ogledamo tudi video, ki ga je režiral David Hinton. D.V.8 je predvsem telesni teater, dokaj nasilen in militanten. Dead Dreams se dogajajo med štirimi moškimi v zaprtem prostoru "sodomazohističnega diska" ter vsebujejo poleg zelo krutih tudi erotične prizore. Gotovo vredno ogleda.

komisija menila, da je ni treba vnesti v besedilo ustave. Določilo o enakosti državljanek in državljanov namreč varuje načelno enakost ne glede na katerokoli osebno lastnost; značilnosti, ki so v ustavi vendarle navedene (rasa, narodnost, spol, prosojenjsko stanje ipd.), so samo nekatere lastnosti, zaradi katerih bi lahko prišlo do neustavne diskriminacije - a ta spisek ni izčrpen: to je očitno npr. iz nadaljnega besedila, ki pravi, da so "vsi pred zakonom enaki", kar pomeni "vsi, ne glede na kakršnokoli osebno lastnost". Enakopravnost ne glede na spolno usmerjenost je torej že zajeta v načelni formulaciji, četudi ni izrecno omenjena. Tako je menila ustavna komisija in to v načelu drži.

Argument za to, da se določba o spolni usmerjenosti vendarle izrecno vnese v ustavo, izhaja iz tega, da so nekatere lastnosti, ki ne smejo biti podlaga za neenakost, vendarle navedene, četudi v načelu to ni potrebno. V ustavi so namreč izrecno omenjene tiste lastnosti, glede katerih obstaja nevarnost, da bi s precejšnjo verjetnostjo lahko bile povod za neustavno razlikovanje. Po našem mnenju je tudi spolna usmerjenost taka lastnost. Glede nje obstajajo še zmerom precejšnji predsodki, s sedanjim naraščanjem nestrpnosti in napadnosti pa se je bati, da bi se ti predsodki lahko začeli samodejno uveljavljati. Ob tem velja upoštevati, da se neustavno razlikovanje nikoli ne izvršuje neposredno in odkrito, temveč z različnimi pretevezami in prikrito: breje dokazovanja je zato na prizadetih posameznikah in posameznikih. To je le še razlog več, da jih vsaj v ustavi izrecno zavarujemo.

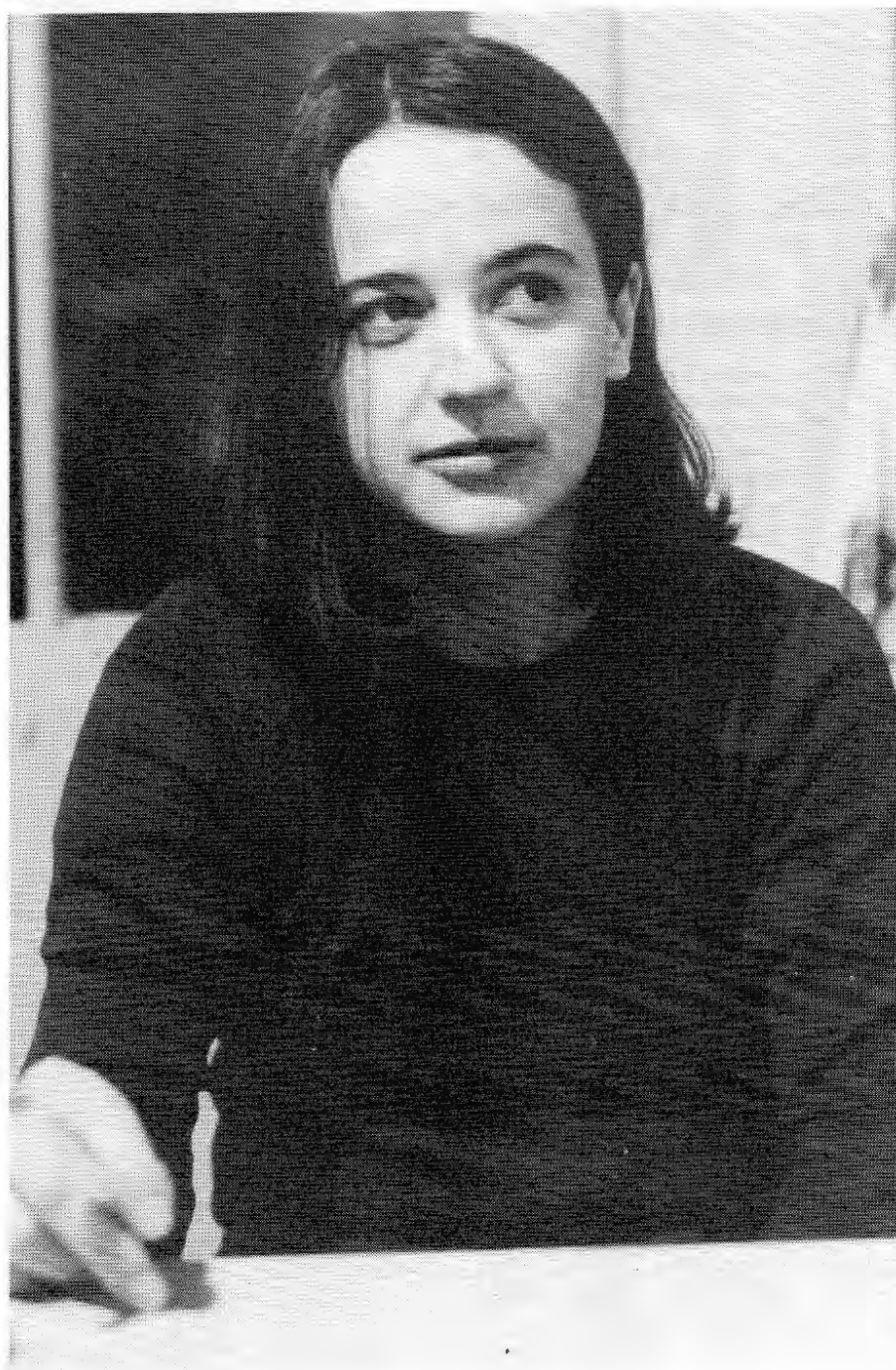
Prav tako bi v ustavi namesto izraza "družina" veljalo povsod vpeljati izraz "življenjska skupnost". Ob tem ne bi bila odveč izrecna določba, da so vse oblike življenjske skupnosti po pravicah in dolžnostih, ki iz njih izhajajo, enakopravne z zakonsko zvezo. Tako določilo bi na eni strani ustavno priznalo bogastvo razmerij, ki dejansko obstajajo, in bi tako načela klasične demokracije uveljavilo na način, ki ustreza sedanjemu zgodovinskemu položaju. Na drugi strani bi se s takim določilom vsaj v ustavi zavarovali proti zastarelosti, ki v marsičem vse bolj preveva družbo; ideološki nestrpnosti, uveljavljanju preživelih vzorcev in vsiljevanju izključnostnih nazorov se je v vsakdanjem življenju že tako in tako težko upirali. Naj vsaj država na svojem področju, v ustavi (in pozneje v zakonih), zavaruje že uveljavljeno stopnjo strpnosti in kakovosti sožitja ter prizna dejansko stanje. Bogastvo življenjskih stilov je pač v veselje vsem pripadnicam in pripadnikom družbe - strpnost in odprtost v sožitju pa povečujeta življenjsko kakovost za vse. V časih, ko je snovnega bogastva vse manj, se moramo še posebej potruditi, da ohranimo vsaj kulturo in civilizacijsko bogastvo, ki smo si ga uslužili.

Rastko Močnik

Dosje

ENAJSTA BOŽJA ZAPOVED

Nenavaden primer policijske represije. Za dogodek smo izvedeli iz pogovora z zagrebško študentko Dragano Rajković. Zgodilo se je še v socializmu, vendar se ne slepimo, da se ne bi moglo tudi dandanes, ko brije okoli nas nekoliko bolj demokratičen veter.

Tako pri nas kot v svetu lahko zasledimo veliko primerov nasilja nad gayi, le malo pa je slišati o nasilju nad lezbijkami. Mislimo seveda neposredno ogrožanje, zastraševanje, pretepanje in podobno. Ali to pomeni, da tovrstnega nasilja ni ali pa gre še za en primer nevidnosti lezbijk? Obstaja več vzrokov za to, da ni poročil o neposredni represiji nad lezbijkami. Prvič, praviloma ne obstajajo točno določeni predeli, ki bi bili nasilnežem znani kot zbirališča lezbijk. Drugič, prav gotovo bi se nasilje stopnjevalo s prodorom lezbištva v javnost - podobno se dogaja gayem. Tretji, pomemben razlog, pa je ta, da lezbijke ne morejo vedno določiti, ali so bile nadlegovane zaradi spolne preference ali pa preprosto zato, ker so ženske - npr. posiljevalca prav gotovo ne zanima spolna usmerjenost žrtve.

Nam znani primeri represije nad lezbijkami praviloma sodijo v okviru družine - starši hčeri prepovedo druženje s prijateljicami ali pa jo pošljejo k psihiatru.

Poznamo pa primer policijske represije, ki je - zanimivo - prav tako vzniknila preko familiarnih zvez. Za dogodek smo izvedeli iz pogovora z zagrebško študentko **Dragano Rajković**. Zgodilo se je še v socializmu, vendar se ne slepimo, da se ne bi moglo tudi dandanes, ko brije okrog nas nekoliko bolj demokratičen veter.

ZAČELO SE JE S PISMI...

Pa si oglejmo поблиže, kaj se je pripetilo leta 1986. Takrat je Dragana stanovala v *Študentskem domu* v Zagrebu. Njena prijateljica **Marija** je živala v isti sobi kot "ilegalka", ker je izgubila pravico do bivanja v študentskem domu. Težave so se začele, ko je Marijina mati odprla nekaj njunih pisem in ugotovila, za kakšno razmerje gre. Najprej je poskušala z grožnjami po telefonu. Avgusta je poklicala Dragano in zahtevala, da pusti njeno hčer Marijo pri miru, ker ona že ni lezbijka. Naslednji korak pa je bil materin obisk pri upravniku študentskega doma. Povedala mu je, da živita Marija in Dragana v lezbičnem razmerju in zahtevala, da upravnik vrže Marijo iz doma ter jo tako reši satanskega vpliva. Upravnik ji je povedal, da ji ne more prav nič pomagati.

Potem je Marijina mati začela prihajati v njuno sobo v študentskem domu, razbijala je po vratih, zahtevala, da se Marija vrne domov in obtožila Dragano, da je satan. Grozila je, da bo poslala Marijinega očeta z revolverjem ali pa bo šla k bratrancu **Vujnoviću**, ki je bil načelnik SUP (*Služba unutrašnjih poslova*). Študentski dom, v katerem sta stanovali Dragana in Marija, je bil pod upravo SUP Trešnjevka, katerega načelnik je bil prav sorodnik Vujnović.

Načelnik **Vujnović** je takoj v začetku povedal: "Obstaja deset božjih zapovedi. Enajsta je policijska: Nikoli ne laži policiji!"

NAČELNIK IN BRATRANEC VUJNOVIĆ

In tako se je začelo. Neke nedelje v novembru se je Dragana vrnila v Študentski dom okrog 23. ure. Njena uradna sestanovalka, profesorica s Pekinškega inštituta, ji je povedala, da jo je iskala policija. Marija se je takrat skrila v WC. Kitajka je še povedala, da so bili obiskovalci zelo nevljudni. Ker jih ni hotela spustiti v sobo, jo je inšpektor Brajević odkril od vrat in stopil v sobo. Legitimiral je neko drugo študentko, misleč, da je Dragana.

Ni še minilo 15 minut, ko je bil SUP ponovno na vratih. Možakar v uniformi je ostal pred vrati na hodniku, vstopil pa je Brajević, inšpektor v civilu, in legitimiral Dragano. Zahteval je, da se takoj obleče in gre z njimi na policijsko postajo. Ko ga je vprašala, zakaj, ji je odvrnil, da bo že izvedela.

"Ko sem mu rekla, naj mi pokaže nalog, se mi je posmehnil, da preveč gledam ameriške filme," pripoveduje Dragana. "Kljub temu mi je pokazal svojo izkaznico - tako vem njegovo ime. Vztrajal je, naj trikrat glasno preberem njegove pravice, ki so bile tam zapisane. Med naštetimi pa ni bilo ničesar o tem, da sme koga odpeljati iz stanovanja. Potem je uprl roko v bok, tako da so se videli lasice na pasu in mi rekel: **Ako nečeš milom, mi možemo i silom.** Ni mi preostalo nič drugega, ko da se oblečem in grem z njimi. Cimri pa sem naročila, naj pokliče starše, če me ne bo do jutra. Odpravili smo se do avta, v katerem je sedel še en policaj, in se odpeljali na policijsko postajo Trešnjevka. Privedli so me v pisarno z napisom **NAČELNIK** nad vrati. Takrat se je pojavil načelnik Vujnović, ki me je zasliševal, Brajević pa je pisal zapisnik, ki ga prav gotovo ni v arhivu."

Inšpektor Vujnović je takoj v začetku povedal: "Obstaja deset božjih zapovedi. Enajsta je policijska: **Nikoli ne laži policiji!**"

Dragana je seveda vedela, da so grožnje, da ji bodo odprli kartoteko, in celotno zaslišanje bolj namenjeni zastraševanju, ni pa vedela, koliko si bodo privoščili.

Brajević je gotovo založil zapisnik, mi pa menimo, da je preveč dragocen, da bi ga kar tako pustili v nemar. Zato smo ga skušali rekonstruirati.

ZAPISNIKAR BRAJEVIĆ

Začelo se je rutinsko - popis podatkov z osebne izkaznice, kaj so starši po poklicu, kakšni so njihovi OD in podobno.

Ko je Dragana ponovno vprašala, čemu to zasliševanje, ji je Vujnović povedal, da gre samo za rutinsko zasliševanje - tako namreč oni sodelujejo s študenti. Sklicevala se je na to, da je taka nasilna privedba na policijo grobo poseganje v njene državljanske pravice. Ob tem se je načelnik posmehnil: "A se ti spoznava na pravo? **Pravo funkcionira na sodišču, mi pa nismo na sodišču. To je informativni pogovor, ki nima nobene zveze s sodnim procesom.**"

Naslednja Vujnovićeva cvetka je bila: "Tvoja cimra Kitajka pa nima lepega mnenja o Jugoslaviji. Misli, da naš inšpektor Brajević ne razume angleško, on pa govori kar nekaj

"Pravo funkcionira na sodišču, mi pa nismo na sodišču. To je samo informativni pogovor."

jezikov." (Ko je Brajević Kitajko odinil od vrat, je le-ta v angleščini rekla: "Oh, how strange in the stupid Yugoslavia.")

Sledil je kup vprašanj: kaj sploh dela Kitajka v Jugoslaviji, s kom je stanovala prej, kje je zdaj njena bivša sestanovalka z Nizozemske, ali ima Dragana njen naslov, kolikokrat je Kitajka potovala v tujino, kdo jo obiskuje, ali ima stike z ambasado in podobno.

"Potem me je Vujnović začel privijati s politiko. Vprašal me je, če imam rada Jugoslavijo. Odgovoriš lahko samo neumno - Ja, seveda - ali pa se zajebeš, če skušaš biti preveč pameten."

Tej podobno past ji je Vujnović nastavljal tudi z drugimi vprašanji. Poglejmo.

Vujnović: Ali si članica kakšne politične organizacije?

Dragana: Da.

Vujnović: Katere?

Dragana: Sem članica ZSMJ in ZKJ.

Vujnović: Ali imaš tam kakšne funkcije?

Dragana: Sem v sekretariatu na faksu.

Vujnović: Zakaj pa nisi aktivistka v Študentskem domu?

Dragana: Kako da ne? Nedavno so me izbrali za delegatko štuka.

Vujnović: Kakšno je tvoje mnenje o mirovnem gibanju?

Dragana: (najbolje se ji je zdelo, če se dela neumno) Kakšno mirovno gibanje? Prvič slišim o tem.

Vujnović: Kako ne veš? Mirovno gibanje - to je vendar mladina, civilno služenje vojaškega roka, proti vojski, proti nuklearkam!

Dragana: Kot študentka elektrotehnike na celoma nisem proti nuklearkam, ker manj onesnažujejo okolje v primerjavi s termoelektrarnami.

Vujnović: Kaj misliš o feminizmu?

Dragana: Nič ne mislim o feminizmu.

Vujnović: Kako - nič ne veš? A nisi videla plakata v menzi Študentskega centra, ki obvešča o feminističnih srečanjih?

Dragana: Nisem ga videla.

Vujnović: Ali si sodelovala v januarskih demonstracijah za izboljšanje študentskega standarda?

Dragana: Nisem.

Vujnović: Bomo preverili. Imamo podatke. - Dajmo odpreti karte.

Dragana: Vi jih odprite, jaz še vedno ne vem, zakaj sedim tukaj.

Vujnović: A ti ni prijetno? Sediš v usnjenem naslonjaču, se pogovarjaš, nisi v posebni sobi za zasliševanje. Si prebrala, kaj piše na vratih te pisarne?

Dragana: Sem.

Vujnović: In kaj piše?

Dragana: Načelnik.

Vujnović: Navedi imena tistih, ki te obiskujejo.

"Lezbištvo res ni kaznivo, če gre za polnoletne osebe."

Dragana: (našteva imena, med njimi tudi Marijo)

Vujnović: Kje je Marija? Mi vemo, da stanuje pri tebi. Ali veš, da jo njeni starši iščejo?

Dragana: To ni moj problem. Ne vem, kaj imam jaz pri tem.

Saj je vendar polnoletna in odloča sama.

Vujnović: To ni čisto tako. Ona je absolutna, ki so se ji iztekle študentske pravice, zato nima več pravice do bivanja v Zagrebu. SUP iz njenega domačega kraja nam je sporočil, naj jo takoj napotimo domov. Ker je sedaj brez dohodkov in študentskih pravic, bi lahko kaj hitro krenila po poti narkomanije ali prostitucije - to je pa že naš posel.

Ko je Brajević za trenutek zapustil pisarno, je Vujnović postal bolj odkrit: *Marijina mati mi je pokazala pisma, ki si jih pisala Mariji.*

Dragana: *Nekakšna diskretnost pisem bi vendarle lahko obstajala.*

Vujnović: *Lezbištvo res ni kaznivo, če gre za polnoletne osebe, moraš pa razumeti, da Marijino mamo skrbi.*

Ko se je Brajević vrnil, je načelnik ponovno zavzel tršo držo, lezbištva pa ni več omenjal: *Ali tvoji prijatelji vejo, kje je Marija? Lahko bi skupaj šli k njim.*

Dragana: *Pozno je že. Nima smisla vznemirjati ljudi ob tej uri.*

Vujnović: *To gre na tvojo vest.*

Dragana: *Če mi moja odločitev, tudi ne more biti moja vest.*

Vujnović: *Koristneje bi bilo zate, če bi sodelovala. Še nekaj časa boš živela v Zagrebu, kjer je veliko možnosti za srečanja z nami. Na ta način se lahko nategujemo do jutra. Zjutraj pa pride druga izmena. Ti fantje pa niso tako vljudni, vulgarni so in imajo povsem druge metode.*

ZADNJE OPOZORILO

Po nešteti grožnjah je celo načelnik Vujnović odnehal in ob enih zjutraj končal z opozorilom: "Ko pride Marija, se obvezno oglašita pri meni, da ne bo kakšnih neveščnosti - sicer ti lahko odpremo dosje."

Dragano so odpeljali nazaj v Študentski dom, Brajević pa je izročil poziv za zaslišanje tudi Kitajki. Naslednji dan je morala odgovarjati na vprašanja o naravi njenega bivanja v Jugoslaviji, zasliševalci pa niso bili isti.

Marija in Dragana seveda nista nikoli obiskali Vujnovića na policijski postaji Trešnjevka, pač pa je Dragana razmišljala o pritožbi na republiški SUP. Celo napisala jo je že. "Vendar sem jo poslala na napačen naslov. Morda je bilo tako bolje. Kasneje se mi je vse skupaj zdelo nesmiselno. Nek drug inšpektor pa mi je svetoval, naj opustim to jalovo početje - vrana vrani pač ne izkljuje oči."

LEZBIČNO BRANJE V SLOVENSKIH PREVODIH

Jamrati nad tem, koliko specializiranih ženskih knjigarn bi našli v zahodnem delu sveta (Nemčija, Nizozemska, Anglija, Belgija, Skandinavija, ZDA, Avstralija, Nova Zelandija), pri nas pa o čem podobnem niti sanjariti ne moremo, nima pomena. To tudi ni namen pričujočega prispevka.

Poglejmo raje, kaj najdemo o lezbijkah v slovenskih prevodih (o izvirnih domačih delih pa kdaj drugič). Če ste vsaj malo knjižni molji, boste med prevedenimi deli slej ko prej naletele tudi na lezbičnost. Seveda pa je lezbični odnos le redko v središču dogajanja, najpogosteje je (precej) obrobnega pomena. Pa vendarle; ne zametujmo tega, kar nam je dano.

LEZBIJKE

“Prave” lezbične literature je resda za sčep. Takoj omenimo **Liso Alther**, sodobno ameriško lezbično pisateljico. Pri nas sta izšli - pomislite - dve njeni deli. Če ju boste vzele v roke, vam bo takoj jasno, da Altherjeva dobro ve, o čem piše. V *Družinskem albumu* vam podaja razgibano, gotovo precej avtobiografsko, pripoved o dekletu, ki izkusi vse po vrsti: mečkanje s fanti na zadnjem sedežu ameriških avtomobilov, uporniška leta na kolodžu, lezbično romanco, coming out pred profesorico, življenje v feministični komuni, ekologijo, mirovništvo, smrt prijateljice. Po tem burnem obdobju pa poroko, materinstvo, varanje moža, ločitev in na koncu materino smrt. Knjiga, ki se začne in konča z razmišljanjem o umiranju vsega. Altherjeva vas bo razveselila z ironično distanco do vsakršnega poslednjega prepričanja, zato boste junakinjo zgodbe zapustile samo, nedorečeno, takorekoč v praznem prostoru.

Takoj sezite po drugi knjigi z zgovornim naslovom *Drugačne ženske*. Glavna junakinja je lezbijka, vendar ji to več ne predstavlja posebnega problema. Sedaj jo mučijo depresije, propadajoča lezbična zveza, odvisnost od staršev, lačni v Indiji in vse krivice tega sveta. Ponovno narodi coming out, ki je tokrat namenjen psihiatrinji.

Skratka, Lisa Alther je “na limiji”, če govorimo o tako imenovani lezbični literaturi.

Če ste slučajno gledale **Spielbergov** film *Nekaj vijoličastega* (Colour Purple), ga takoj pozabite in sezite po istoimenski knjigi črnske pisateljice **Alice Walker**. Walkerjeva vam bo povedala vse, kar je Spielberg zamolčal. To knjigo vam polagamo v roke in na srce.

ŽENSKO

V to kategorijo smo uvrstile dela, ki se posebej ukvarjajo s svetom žensk. Seveda iz ženskega zornega kota, zato med njimi nikar ne iščite moških avtorjev. (Morda vam je že

kdaj kdo omenil, da nekateri moški bolje poznajo ženske od njih samih, a ni treba vsega verjeti.) Temu lahko rečete tudi feministična literatura. Praviloma se loteva lezbičnosti kot nekakšnega integralnega dela ženskosti.

V slovenščini najdemo delo *Ženske* (Women's Room) ameriške pisateljice **Marilyn French**. Kako postati ameriško dekle? Srečale boste pubertetnice, ki to ne želijo biti, navijačice, lokalne lepoticke... ki se razvijajo v zanemarjene gospodinje, matere preštevanih Američanov, žrtve posilstva. Tudi feministke in lezbijke so ameriška dekleta.

Berite tudi *Družčino*, uspešnico Američanke **Mary McCarthy**. Tudi tokrat se prepletajo usode večih deklet od kolidža naprej. Edina, ki odpotuje v Evropo in se vrne v ZDA, da bi se udeležila pogreba nekdanje sošolke,

je seveda lezbijka. Tudi tokrat se najde ogorčen moški, ki jo ozmerja. Ta prizor si velja ogledati tudi na platnu - film nosi isto ime.

Priporočamo vam še delo z obetavnim naslovom *Sramu ni več* nizozemske pisateljice **Anje Meulenholt**. Meulenholtova je znana lezbijka in feministka, ki se ni sramovala niti aktivističnih tekstov. To je pomembna informacija, ker vas bo v *Sramu* popeljala od svojega prezgodnjega materinstva do feminizma (mimogrede se boste še poučile o razvoju tega gibanja na Nizozemskem), posteljnega pometanja z moškimi in celo do lezbičnega odnosa z ženo enega izmed ljubimcev. Skratka, ob tej knjigi se krešejo iskre. Za nekatere je trash, za druge zgodovinski učbenik, za tretje pa feministična biblija. Čimprej preberite in se odločite.

CLAUDINE

Morda se še spomnite nadaljevanke *Claudine*, ki so jo pred kakšnimi desetimi leti rolali po ljubljanski TV, vam pa ni bilo jasno, kaj jim je. Zgodba po literarni predlogi pisateljice *Sidonie-Gabrielle Colette* govori o razposajenki Claudine, ki zmeša glave vsem puncam v dekljski šoli. Ko pa zlomi srce še učiteljici, je to že preveč, in za kazen se znajde v zakonskem stanu s starejšim gospodom.

Kam bi deli Colette, ki ji izvedenke na področju lezbične literature očitajo, da je do lezbičnega odnosa nepoštena, celo pomilovalna? Najhuje pa je, da ji je knjige pomagal pisati mož. Me ne vemo, kaj naj vam rečemo, želimo vas le opozoriti, da je pred kratkim izšlo Colettino delo *Claudinina vrnitev*. Ker je še nismo zasledile v knjigarnah, branje prepuščamo vam.

Mimogrede: na voljo je tudi prevod Colettine *Potepinke*. Če ste drobnjakarske sorte, najdete na straneh 189-190 naslednji odstavek: "...Zakaj se je obregnul ob mojo pripombo, da moja tovarišica Amalia Barallyjeva ni marala za moške? Kot 'normalen' in povsem uravnotežen moški se je zaletel v mojo staro prijateljico in jo osmešil: rekel je pregreha nečem, česar ne razume. Zakaj naj mu zdaj razlagam?...Dve objeti ženski mu bosta vedno spotakljivi pojav, ne pa otožna in pretresljiva podoba dveh slabotnih bitij, ki se zatekata druga k drugi, da se spočijeta v prijateljskem naročju in izjočeta; obe bežita pred hudobnim moškim, kajti ni jima do užitka, poč pa do občutka bridke sreče, do občutka skupne in enake manjvrednosti in zavrženosti..."

To pa je tudi vse.

D. H. LAWRENCE

Če sodite med zgoraj omenjena slabotna in zasanjana bitja, se preizkusite še z Lawrencevimi deli *Lisjak* in *Mavrica*. Nekaj o hudobnem moškem, ki vnese red in nekaj o zaljubljenih učiteljicah in učenkah. Vem, da ste brale *Ljubimca Lady Chatterley*, a ne pričakujte preveč od dobrega starega Lawrence: le-ta vam bo vse lezbijke pomagal, v *Lisjaku* pa celo eno spravil pod drevo. To bridko srečo pa vam lahko pričara tudi ekranizacija obeh del: *Lisjak* v filmu in *Mavrica* v nadaljevanjih.

MALOPRIDNICE

Teh ni malo. Najprej so *Spomini malopridnice* avtorice *Dacie Maraini*. Z vsemi žavbami namazana *Teresa Numo* se naseli pri bratu, čigar prijateljica je lezbijka in lastnica bordela.

Naslednja je razvpita *Fanny Hill*, ki smo jo vsi brali pod klopni osnovne šole. Mala Fanny se uči najstarejše obrti na svetu, prva spolna izkušnja pa je lezbična. Na koncu seveda ni prostitutka ne lezbijka, ampak poročena gospa.

Ne pozabimo upornice, politične aktivistke in moralne izprijenke iz *Notranjega življenja Alberta Moravie*. Debela pubertetnica se razvije v prekrasno mladenko in leže v posteljo z mačcho. Drugače pa je to zabavnejše branje.

TRASH

Tako. Zdaj pa k najljubšemu: tako imenovano pogrošno branje. Krajše mu bomo rekli trash. Lezbištva je v trashu več kot kjerkoli drugje. Ne ravno v enornih količinah, a ima priznano mesto.

Če ste na morju, še ne pomeni, da morate brati *Victorio Holt*, ki vam bo zagrenila dopust z neštetiimi skrivnostnimi ljubimci. Raje berite *Jacqueline Susann*. Gre za *Dolino lutk*. Spet je tu Amerika in kruti zvezdniški sistem. Morda si boste po branju te tirade o usodah štirih žensk zapomnile vsaj tisto, ki je v Parizu imela afero - s kom drugim kot s slikarko. Če ste že gledale istoimensko nadaljevanke, vas ne čaka nič novega.

Še ena knjiga, ki vam jo toplo priporočamo v branje na plaži. Še enkrat *Jacqueline Susann*, tokrat z *Enkrat ni zadosti*. Če jo preberete enkrat, bo zadosti.

Morda se dopoldne na smrt dolgočasite in gledate stare ČB filme, ki jih nenehno spušča avstrijska TV? V cnem takih je igrala *Lilli Palmer*. Njeno ime vam ni ostalo v spominu. Film sicer sploh ni važen. Važno je, da je omenjena gospa napisala *Objem ima svoj čas*. Tukaj je imela srečnejšo roko kot pri filmu: napisala je namreč dober trash. Berete jo lahko tudi ob zimskih večerih. Kam vas pripelje poljub z vonjem po tobaku, če vam ga da ženska, preoblečena v momarja, stari ste pa dvanajst let? Ker pa ima objem svoj čas, boste v drugem delu brale o poroki, vojni, mrazu, pomanjkanju in pljučnem raku. Zato drugi del preberite samo informativno, prvega pa vsaj trikrat.

TRUPLA

Če ste bolj trde sorte in ne marate ne ljubavnih zgodbic ne osveščanja lezbične identitete, prav gofovo berete kriminalke. V najbližji knjižnici si spo-

sodite *Agatho Christie*. Preberite si *Usodo* (Nemesys), kjer se gospodična *Marplova* ubada z nadvse zapletenim primerom umora iz strasti. Vse se dogaja post festum: truplo je že zakopano, Marplovo pa preganjajo preroške besede: Ljubezen je lahko grozljiva. In kdo je lezbijka? Tega vam ne smemo izdati, zagotovo pa ni gospodična Marplova.

UŽITKI

Vse ste že gledale *Emanuelle*, lahko pa jo tudi berete. Avtorica je seveda *Emanuelle Arsan*. Prvič ji zlomi srce lezbijka, drugič gay.

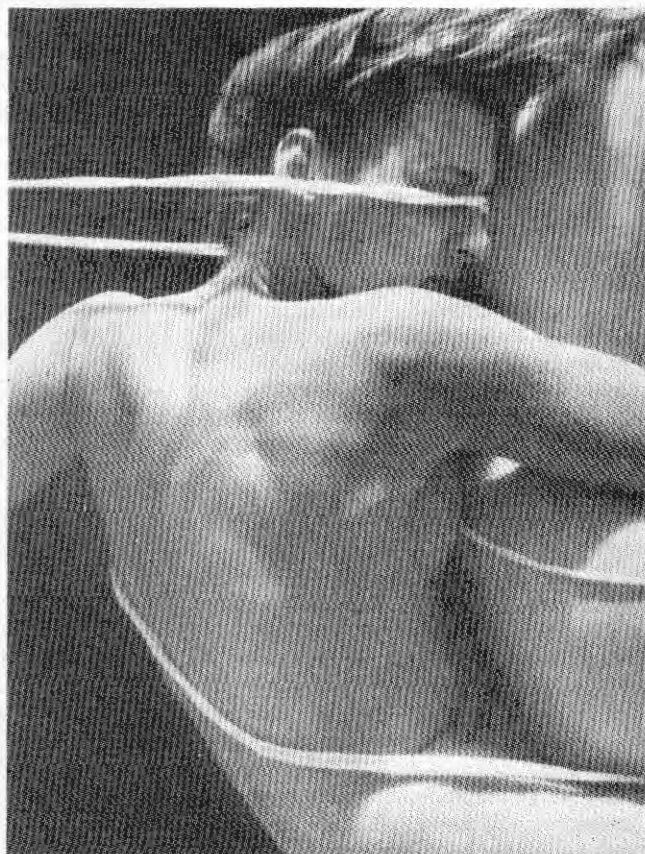
Sanjarite kdaj o nebrzdanih strasteh nekje daleč od civilizacije v plemenskih skupnostih? Pred spanjem preberite *Anonymusovo Kruto Zelandijo* - morda hoste imele srečo in sanjale odlomek o ženski hiši.

Ne bi posebej omenjali dela, kot je recimo *Juliette Justine Markiza de Sada* in podobno, saj to itak sodi v obvezno branje. Pa tudi ne bi razpravljali o raznoraznih spolnih tehnikah na tem mestu.

Povabilo...

To je bil nekakšen lezbični vodič po prevedeni literaturi, resda skromen, vendar z muko in večletnim vohljanjem skup sestavljen. Tudi vas vabimo, da nam sporočite, če ste v slovenskih prevodih zasledile(i) kaj o lezbištvu. Mogoče se vam je zdelo dobro, super, bebavo, razburljivo ali pa vam je šlo na živce. Pišite!

Bojana Vesel

Imeli smo prvi gay in lezbični tabor

Vsi ste že slišali za *Rosa Lilo Vilo* na Dunaju (če se niste, ste to pravkar zvedeli), kjer ima sedež dunajska organizacija gayev in lezbijk. Že nekaj let se tam enkrat letno odvija mednarodno delovno srečanje.

To nam je dala idejo in vzbudilo željo, da bi se kaj podobnega zgodilo tudi v slovenskem prostoru. Pod pokroviteljstvom *Odbora za prostovoljno delo* je **Roza klub** letos organiziral tabor, v začetku septembra v ankaranskem študentskem domu. Zbralo se nas je trideset entuziastov iz raznih krajev Slovenije in pridružila sta se nam celo dva gaja s Hrvaške.

Tabor je bil zamišljen kot mednarodni, vendar je vojna ustavila udeležence iz drugih držav. Gay organizacija *Arkadija* iz Beograda pa nam je poslala pozdravni telegram in nam zaželela uspešno delo.

Zanimivo je bilo že začetno spoznavanje, ko so nekateri iz naših vrst igrali naključne goste in šele kasneje, zvečer, zbrali pogum, se nam pridružili in povedali, da so tudi oni prišli na tabor, ne pa na kopanje v umazano morje in na večerjo v počitniški dom iz stripa Alan Ford.

Upravitelj, natakar, kuhar in kuharica so nas sprejeli *full cool*. Kuhar je zaman poskušal prepričati eno izmed naših lezbijk, naj se spreobrne. Hotel jo je položit in ji pokazati, da pod njim tudi lezbijka postane heteroseksualna. Lahko si mislite, da naša vrla mačica ni podlegla kuharjevemu receptu čudežne preorientacije.

Natakar je posebej za to priložnost - naš tabor - priskrbel kondome raznih barv in okusov, tudi z okusom jagod, misleč, da se bodo prodajali kot za med. Postavil jih je na vidno mesto na polici, med Bobi pakčke in cigarete.

Ko smo že pri kondomih, opozarjam na njihovo previsoko ceno, saj jih bomo kmalu prisiljeni kvačkat ali pa izdelovati doma iz svinjskih črev, kar bo veliko ceneje - pa prosim brez zgražanja, to je samo štos.

Ne bi razpredal o vsebini tabora, o delavnicah, o tem, kaj smo naredili in česa nismo, važno je, da je tabor bil. Mi smo se zbrali, se spoznali, sklenili nova prijateljstva, se družili in zabavali, nekateri pa celo zbrali pogum za svoj coming out ter morda pomislili, da le ni vse tako črno v našem načinu življenja in v tej dolini šentflorjanski, kot se zdi.

Letošnji tabor z imenom **PINK** je bil samo generalka za prihodnjega v letu 1992, ko bomo, z malo sreče, obnavljali in urejali naše klubske prostore v bivši kasarni na Metelkovi.

DEELITE

SEKSUALNI DELAVNICI

GAYI

Seksualna delavnica je večinoma potekala na podlagi ankete o spolnem vedenju ter o odnosu do aidsa.

Po odgovorih anketiranih bi lahko rekli, da se ima večina za homoseksualce, da pa njihova okolica v glavnem ne ve za njihova spolna nagnjenja. Največkrat vedo njihovi prijatelji, od sorodstva pa mama. Prve homoseksualne odnose so imeli okoli 15 leta, večina ima tudi heteroseksualne izkušnje. Velika večina je trenutno brez stalnega partnerja, v zadnjem letu so imeli od pet do deset partnerjev. Vsak je že bil v vezi, ki pa je bila kratkotrajna, v povprečju trajajo veze okoli mesec dni. Velik del zagotavlja, da je vezo prekinil drugi. Spolne prakse so v glavnem vzajemna masturbacija, oralni in analni seks, tako aktivni kot pasivni. Pojav aidsa je vplival na spolno vedenje - nekateri zaradi svojih let pred pojavom aidsa še niso imeli spolnih odnosov. Pravijo, da so zlasti zmanjšali število partnerjev ter da prakticirajo varnejši seks. Vendar pogosto ne uporabljajo kondomov. Praviloma pazijo, da partnerjeva sperma ne pride v njih. Obenem prepuščajo partnerju, da odloča ali sprejme ali ne njihovo spermo. Večji del se je že testiral, ker je hotel vedeti za svoje stanje. Praviloma ne poznajo nikogar, ki bi bil pozitiven ali bolan. V primeru, da bi koga poznali, ga ne bi zavrgli. Če bi bili sami pozitivni, bi povedali le malokomu. Skušali bi živeti naprej normalno. Radi bi poiskali partnerja med pozitivnimi. Mislijo, da pozitivna oseba (ali bolna) lahko prihaja na gay sceno in da ima pravico do spolnosti. Vendar mora partnerja prej obvestiti ter prakticirati le "varne" tehnike.

Tokom delavnice se je pokazalo, da vprašanje varnejšega seksa ni povsem jasno. Kot da bi mislili, da prakticirajo varnejši seks, v resnici pa ga ne povsem - zlasti neuporaba kondomov, pogostost oralnega in analnega seksa ter odsotnost drugih tehnik (slednje je

morda v povezavi s kratkotrajnostjo stika, saj je v tem primeru teže iznajdevati druge tehnike oziroma jih prakticirati; tu je tudi vprašanje imidža in biti "normalen" gay).

Pri aidsu smo naleteli tudi na nekakšno neetično obnašanje. Namreč večina misli, da ni okužena, bi pa lahko bil njihov partner. Nekako se zavarujejo (vsaj mislijo tako) pred možno okužbo, nikakor pa ne zavarujejo svojega partnerja. Določen egocentrizem se je pokazal tudi ob ostalih vprašanjih.

Vsi si želijo stalnejšo zvezo. Zvezo nekako pričakujejo - od zunaj. Mislijo, da se jim bo kar zgodila, ne da bi bilo potrebno kaj storiti zanjo. Za neuspešnost na tem področju krivijo druge. Po srečanju ali seksu pričakujejo, da jim bo partner predlagal nadaljevanje. Kot smo videli, je tudi partner tisti, ki konča zvezo. Zelo podobni problemi se kažejo ob navezovanju stikov oziroma pri osvajanju (ki je bolj nerazvito). Zdi se, da je glavni vzrok strah - strah pred zavrnitvijo (pri osvajanju), strah, da

bi izpadli smešni, nemočni, podrejeni, odvisni, čustveni... skratka ohraniti je treba imidž moškosti. Vzrok je verjetno nesamozavest - v povezavi z medijsko podobo življenjskega stila (mačo, fizis, zgolj seks, nevezanost) sedemdesetih let, ki je v nasprotju s prejšnjo podobo občutljivega, jokajočega, nemočnega, feminiziranega homoseksualca.

Posebno pogoste so veze s tujci - na daljavo. Zakaj? - Ker omogočajo večjo svobodo doma, ker dvigujejo samozavest in imidž (po načelu tip iz Anglije je več vreden kot tip s Ptujem) ali ker ni bojazni, da bi kdo preveč zvedel (vprašanje coming outa).

Sledenje medijski podobi je tudi vzrok za iskanje partnerjev po tej podobi - oziroma zgolj po fizisu, ter verjetno tudi za zelo "tehnično" spolno življenje oziroma spolnost. Partner je prej objekt za zadovoljitev lastne sle in fantazem. Zanimivo je, da težnja zadovoljiti spolnega partnerja ni tako zelo velika ali pomembna. Taka spolnost in obnašanje po eni

strani otežkoča vzpostavlanje trajnejše veze po drugi pa nikogar čustveno ne zadovoljuje. Temu seveda sledi stalna nezadovoljnost.

Začaran krog egocentrizma in gay imidža bi lahko presekali z zavestnim iskanjem in stopanjem v trajnejše veze (to bi po anketi zaenkrat storili le v primeru, ko bi bili pozitivni!!!). Seveda pa obstaja možnost, da jim do zvez ni tako zelo, saj morda prinašajo določen coming out, nujnost prilagajanja, naveličanost, istost, zvestobo itd. Potrebno bi bilo ugotoviti katera težnja je pravzaprav močnejša: *želja po vezi ali želja po večno novem*. Kaj pravzaprav vodi prvo in kaj drugo, kako reševati neskladje med obema, kako ugotoviti katera je resničnejša, pametnejša ali tudi bolj praktična?

bm

LEZBIJKE

Vsa vprašanja so se izoblikovala v toku pogovora.

Težko je odgovoriti na vprašanje, koliko je spolnost pomembna za lezbijke. (Je to vpra-

šanje sploh smiselno?) Le redke spolnost postavljajo na zadnje mesto, večina pa meni, da je spolnost pomembna, vendar ni številka 1.

Očitne so nekatere razlike med lezbično in gay spolnostjo. Večina lezbijk (žensk) si ne predstavlja povsem anonimnih spolnih stikov, tudi za avanture je potrebno vsaj minimalno zblizanje s partnerko.

Ker je lezbična scena pri nas slabo razvita oziroma je sploh ni, je medsebojno spoznavanje in nabiranje spolnih izkušenj za lezbijke veliko težje. Situacija je enostavnejša v najstniških letih - v srednjih šolah, internatih ipd. Takrat so spolni stiki med ženskami dokaj običajni, predvsem pa manj obremenjeni s predsodki.

Kako je z lezbičnimi pari? Tudi v lezbični vezi začetna strast polagoma mineva, kar pa še ne pomeni, da je veza izgubila ves smisel. Potrebno se je potruditi in se poglobljati na drugačen način. V primerjavi s heteroseksualnimi pari so lezbične veze manj stalne. Motiv za skupno življenje z žensko je namreč drugačen. Bistvo ni v tem, da si s tako zvezo pridobiš nekaj tretjega (avto, hišo, materialne dobrine, ekonomsko varnost, socialni status).

Drugi pomembni vzrok pa je ta, da je z žensko praktično nemogoče blefirati spolno uživanje.

Ali želja po spolnosti z leti upada? Večina meni, da je prej obratno. Želja po spolnosti se z leti krepi, le način izražanja je drugačen. V mlajših letih je veliko bolj prisotna želja po nabiranju spolnih izkušenj in tudi pogosto menjavanje partnerk. Z leti pa samo bežni spolni stiki ne zadostujejo več.

Kako pristopiti k ženski? Nekatere pristopijo k ženski s točno določenim namenom: nagibi so ali prijateljski ali erotični. Tudi večina lezbijk ima težave, če jim je kakšna ženska všeč. V njeni bližini so obremenjene, nesamozavestne. Zelo močan je strah pred zavrnitvijo ali posmehom - češ, kaj pa misliš, da si.

Večina se strinja s trditvijo, da je možna tudi drugačna pot v stalno vezo, ki se ne začne s spolno privlačnostjo, temveč s prijateljstvom: če ti je neka ženska zelo blizu kot prijateljica, te sčasoma lahko začne tudi telesno privlačiti.

st

COMING OUT

Uvod

Ali je biti homoseksualec stvar izbire?

Nič bolj in nič manj kakor biti heteroseksualec. To je raven, kjer je težko govoriti o izbiri v vsakdanjem pomenu, kakor se na primer odločam, ali bom danes govedino ali svinjino. Če nisem vegetarijanec, ko je ta izbira akademska. Ali če nisem Jud ali musliman, ko nimam izbire. Izbira je torej že v kulinariki precej omejena reč. Kako bi se lahko torej odločal o svoji spolni usmerjenosti - o nečem, kar mi je morda delno celo prirojeno, kakor trdijo nekateri strokovnjaki?

Ko o izbiri (v nasprotju s teorijo prirojenosti) govori psihoanaliza, to ni vsakdanja izbira v gornjem smislu, ampak nezavedna in razmehoma dokončna stvar, tako da se ne da več kaj dosti napraviti niti s samo psihoanalizo. Mogoče je le analizirati nekatere okoliščine in se pripraviti na nekatere sekundarne izbire, npr. izbiro partnerja. Tu smo bliže vsakdanji rabi "izbire" - tu je res mogoče nekoliko izbirati (čeprav manj, kakor bi upali), saj se gibljeno na področju kulturnih in ne bioloških determinant. Zato pa je pomembno vprašanje, v kakšni obliki ali na kakšen način lahko izbiranje poteka.

Je "coming out" stvar izbire?

"Priti ven" se nanaša na frazo "in the closet", kar se nanaša na "closet queen", pedra s transvestitskimi nagnjenji, ki je sam v svoji garderobi, zdaj pa se opogumi in pride "ven", v javnost. V slovenščini ga nimamo, imamo le "stranišnega pedra", kar pa ni isto, ker je stranišče že "javen prostor", celo izrecno (gre seveda za "javni WC"). Zato "stranišni peder" ni dober prevod za "closet queen"; je bolj metafora za človeka, ki se skriva (ali vsaj umakne oči), ko je opažen - za človeka, ki se v javnosti počuti, kakor da pred vsemi opravlja potrebo. Ali pa za človeka, ki jemlje spolno

življenje kot toaletno opravljanje potrebe in sočloveka kot WC školjko.

Nočem nategovati metafor, toda zdi se mi očitno, da nihče ne ostane čisto skrit, kdor spolno živi (z drugimi ljudmi). In da hkrati vsak homoseksualec nenehno zadeva ob meje tolerance. Vsako konfrontacijo v tem smislu pa prav lahko imenujemo "coming out". Saj se še premakniti ne bi smel, kdor bi hotel ostati prav zares skrit, zlasti če živi v provincialnem okolju.

V tem smislu "coming out" prav gotovo ni izbira, ampak je usoda. In sicer usoda pedrov, kot socialnih bitij.

Pač pa je izbira nekje drugje: zadeva držo, ki jo zavzamem v omenjeni konfrontaciji. Če vzamem za zgled skrajnosti, imam na eni strani držo že omenjenega stranišnega pedra, na drugi pa držo, ki jo opredeljuje dejanje izrekanja.

Kaj je "dejanje izrekanja"? To je dejanje, ki ga opravim, ko - potisnjen v kot ali samoiniciativno, jecljaje ali samovšečno, na glas ali "selektivno", tako ali drugače - izrečem nekaj, kar se da nedvoumno razumeti kot "**jaz sem peder/lezbijka**".

To dejanje je treba razlikovati od kazanja - ko tega, da sem peder, ne izrečem, ampak tako ali drugače pokažem (oziroma, se to tako ali drugače pokaže). Prav to razlikovanje je bistveno. Kajti "kazanje" brez "izrekanja" omogoča samoumevno zatiranje, tj., zatiranje, ki se mu še obrazložiti ni treba, tako "logično" je. Ne zoperstavlja se mu nobeni argumenti, nobena organizacija, noben Revolver - čeprav seveda vse to tudi po izrekanju še ne pride samo od sebe, ampak šče po dodatnem razmisleku o svojem položaju.

V nadaljevanju je nekaj osebnih poročil o situacijah, ki jih je zaznamovalo tako izrekanje, in nekaj samih takih izrekanj. **Nastala so na ankaranski delavnici z naslovom "Coming Out"**. Večina je napisanih v dveh delih (eno v trch), razdeljenih s ▼ ▼ ▼, med katerima je bil krajši časovni razmak. Odločili smo se, da bodo vsa anonimna.

A

V študentski sobi sem stanoval s cinro, zelo dobro prijateljico, ki se ji nisem mogel več izmišljati vzrokov in oseb in potekov mojih skrivnostnih zmenkov. Skratka, preveč sem se zapletel v svojih izmišljenih zgodbah, ki si jih je ona bolj zapomnila kot jaz. Zmeraj sem imel zanjo pripravljeno kakšno "cvetko" v smislu "Joj, kaj se mi je danes zgodilo!". In spet sem ji prodal zgodbico, vendar zelo previdno, ker sem se hal reakcije, škandala. Naložil sem ji zgodbico, kako me je zapeljal možki v savni, ki me je opil in pokazal nekatere stvari in pomisli, bilo mi je celo všeč. Ker sva se oba držala načela, da je treba v študentskih letih vse poskusiti, ji je bila vsa stvar neskončno zanimiva, ničesar ni obsojala. Postavljala je nova in nova vprašanja in vsak dan je izvedela več resnice. Po tem sva postala celo boljša prijateljca in sva skupaj hodila v "lov". Nato sem povedal še drugi prijateljici, kasneje še tretji, nikdar pa kakšnemu heteroseksualnemu prijatelju.

▼ ▼ ▼

Kasneje mi je prišlo na misel, da je hil to moj "coming out" po sedmih letih življenja, ki sem ga uspešno skrival, v družbi celo veljal za žigola. Prijateljica še zmrcraj misli, da sem gay od 21. leta in ne od 14., kot je v resnici.

Doma in v službi nimam interesa narediti "coming out", ker ni potrebe - vsaj zaenkrat.

B

Jaz sem lezbijka. To je stavek, ki sem ga nekoč tako težko izustila.

Svoje nagnjenje sem čutila oziroma sem se ga zavedala v zgodnji mladosti. Sama misel na to, kaj sem, me je odbijala od tega, da bi se sploh komu zaupala. Zakaj? Bala sem se reakcij okolja ali konkretne osebe.

Moje prvo priznanje, da sem lezbijka, je bilo samo dejanje.

Na srečo sem naletela na žensko, ki je bila mlajša od mene. Obe sva bili še v puberteti. Odziv na moj "napad" je bil pozitiven.

Mogoče je bil prav to vzrok, da sedaj lažje priznavam, kaj sem. No, ne rečem, da sedaj razglašam na vse konce in kraje, kaj sem, vendar imam občutek, da se lahko zaupam večini, ki se nahajajo v moji bližini.

Ko se odkrivaš, mislim, da igra glavno vlogo:

- najti moraš pravi trenutek,
- pred tem naj bi vsaj približno pripravil "teren" (kolikor se da, seveda).

Ko pripravljáš "teren", približno veš, kakšna bo reakcija.

Mislim, da bi bilo potem veliko manj razočaranj.

C

Na žalost do sedaj nisem imel prilike in gotovosti, da bi komu priznal, da sem gay. Sedaj po tem srečanju v taboru bom poskušal počasi navaditi domače in širši krog prijateljev. Do sedaj sem pač odlašal z besedo, da nisem oziroma sem homoseksualec. Kot prvo sem moral razčistiti sam s seboj, kam pravzaprav spadam. Ta pot je bila dolga, in čeprav sem na življenje gledal kot heteroseksualna oseba, sem v bistvu želel nekaj drugega. Sedanja moja situacija in moje hrepenenje po moškem me je prisilila, da sem se odločil, da postanem gay. In s tem bom zdaj poskušal iti v to življenje, čeprav se zavedam, da ne bo lahka pot. Želim, da bi me razumeli v moji drugačnosti.

Trenutno nimam kaj dodati temu razlaganju, samo to, da če bi bil na več vaših sestankih, bi lahko pisal več. Dodam lahko, da je bilo v redu poslušati to tematiko.

- Več takšnih taborov.
- V različnih krajih Slovenije.
- Poskušati pridobiti več istomišljenikov.

C

UPATI ali UPATI SI

Zame je COMING OUT nasme, ki ne ugane roka, ki se ne ustavi telo, ki ne preneha trepetati pogled, ki se ne izmika ne glede na okolico

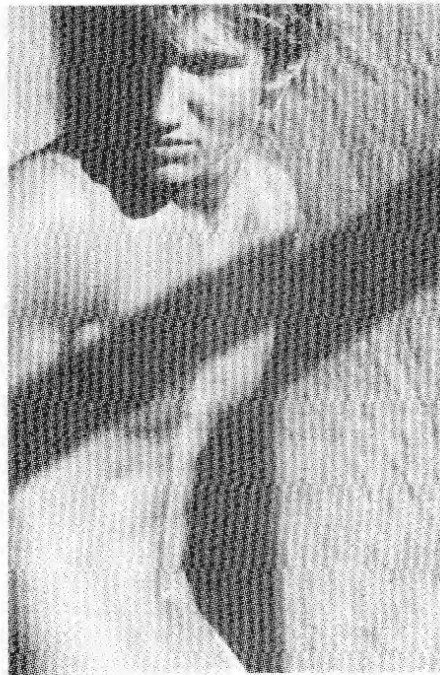
Zame je C.O. moja nemoč nad gledalci in poslušalci, ki bi radi svojo praznino in nepotešenost napolnili z mojo drugačnostjo.

Zame je C.O. sestavljanje enkratne podobe za vsako ceno

Včasih ne vem, ali je težja resnica ali blefiranje;

zame je blefiranje umetnost, ki mi pomaga živeti;

resnica pa je izziv, ki se mu izbrano odzivam; ki me čaka in zaenkrat redkokdaj rečem da.

D

Ponoči so pri meni spali prijatelji. Ljudje, s katerimi sem se že dobro poznal, pa vseeno še nisem nikoli omenil (ali pokazal), da sem gay. Z eno od teh gostov sva se pogovarjala, ko so vsi že pospali. Ne spomnim se, kako sva prišla na to, ampak na lepem sem izjavil, da sem "biseksualen". To se mi je zdelo še vedno boljše (bolj imenitno) kot samo homoseksualen. Bil sem v strašni zadregi, ki sem jo premagoval tako, da sem kar naprej govoril. Njen odziv je bil zainteresiran, naklonjen, pozneje le tu in tam nekoliko zbadljiv.

To je opis čisto marginalnega dogodka, ki se mi zdi pomembnejši zato, ker sem s to žensko nekaj let pozneje ohladil odnose do ničle (ali še manj), pa ta ohladitev ni imela zveze z mojo homoseksualnostjo.

E

Prvič sem to naravnost povedala prijateljici v Študentskem naselju. Seveda mi ne bi bilo treba povedati. Takrat sem bila spet v eni svojih faz, v katerih vse stagnira, hotela pa sem naprej, četudi z enim samim naglim korakom. Ali sem hotela ali zahtevala razumevanje? Ne vem. Vedela sem, da ga ne bom dobila, prav gotovo ne s tako neposredno izpovedjo, ki je bila šok za mojo prijateljico. Moj uvod je bil tak: -V mojem življenju obstaja še nekaj drugega, nekaj tako drugačnega, da ne morem govoriti o tem vsak dan. Ti si moja dobra prijateljica, pravico imaš, da zveš tudi to.

Povedala sem ji o svojem nagnjenju do žensk. Odgovorila je, da je - "na žalost" - to že slišala od drugih. Svetovala mi je, naj pazim, kaj počnem in govorim, ker se trači o meni širijo. Naj tega ne obešam na veliki zvon.

Seveda, bila sem besna, razočarana in ogorčena. Imela sem (končno?) vzrok za takšno počutje. Prijateljica mi je hotela pomagati, ponujala mi je nasvete in tolažbo, česar pa v tistem trenutku nisem potrebovala. Prepričevala me je, da ni res, da si samo močno domišljam nekatere stvari, tako močno, da bi znale postati resnične in nevarne. Dokazovala mi je,

da sem pravzaprav normalna, saj sem imela kar nekaj moških. Krivo pa naj bi bilo le to, da z njimi nisem bila pripravljena graditi globljih, toplejših odnosov.

Ko sva končali to vse bolj mučno debato, se je zgodilo nekaj zame nezaslišanega: postalo me je strah. Strah, da vsi tako mislijo in da je to res. Imela sem občutke krivde: ali sem bila vsiljiva? Že res, da te pravi prijatelji sprejmejo ne glede na tvoje določene posebnosti. Toda vsak pameten izrek ima tudi drugo plat: ali imam pravico vsiljevati nekaj, za kar vem, da bo zhudilo pri ljudeh neprijetne občutke? Delam to nalašč?

Potem sem pobegnila od nje k drugi prijateljici, ki mi je rekla, da ni tako tragično. Vprašala pa me je, če sem že pomislila na to, kako bom s takim pečatom dobila službo. Pozneje, čez leta, je bilo vse drugače - isti ljudje so me sprejeli. Toda tisti zid, ki sem ga začutila ob prvi izpovedi, je ostal. Vedno znova se pojavlja. Pa ne gre le za spolno orientacijo.

Moj strah z leti narašča, čeprav nimam izrazito negativnih izkušenj. Morda je ironija v tem, da sem se z vstopom v gay/lezbiško skupnost (poleg ostalih informacij) naučila tudi strahu. Prej me pravzaprav sploh ni bilo strah - hrez posebnih težav sem povedala drugim o svojem nagnjenju.

Toda ravno moj coming-out (v smislu neke rekonstrukcije preteklih izkušenj) oz. "izrekanje za" me je opomnilo, da je zadeva resna. Začela sem razglabljeti in razmišljati. Moj coming-out je načelno moja stvar, moja izbira in pravica, ki pa se tiče tudi drugih, predvsem najbližjih - partnerke in staršev. Mislim, da nimam pravice, da bi to breme nalagala tudi njim.

Druga stvar pa je, da vsi moji strahovi z leti naraščajo, ne samo strah pred pogromom ali napadom zaradi moje homoseksualnosti. Veliko manj si upam, pri vsaki zadevi vedno tudi takoj vidim slabe plati, potencialno nevarnost - verjetno tudi v pretiranem obsegu.

Tretja zadeva - v nobenem primeru ne maram biti izpostavljena observaciji. In prav te zadeve okoli izpostavljanja zaradi homoseksualnosti so praviloma povezane z opazovanjem, izpraševanjem (včasih prav nesramnim), grobim drezanjem v intimo. Kakor da bi ljudem vrgel kost, ki so jo že tako dolgo pričakovali, in jo do nezavesti glodajo.

Groza me je še nečesa - povem, da sem lezhijka, in to je za nekatere bistvena, če ne celo edina komponenta moje osebnosti. Kakor nekakšen poklic - "lezhijka Jasmina". Jaz seveda vem, da to ni res, pa je v takih primerih vseeno težko obdržati, obnoviti, rehabilitirati osebnostno integriteto in celovitost.

F

Ko se začneš zavedati svoje drugačnosti ter želiš živeti v svetu sebi enakih, ni na prvem mestu nezrelost ljudi, da bi te razumeli, ampak strah v tebi, ki ti govori, da te ne bi razumeli ali bi te celo izločili. Če samo razmišljšáš, tvoji problemi ne bodo razrešeni, ampak se moraš prebiti skozi steno lastne blokade strahu med svetom teme in na drugi strani mraka, ki je

zmeraj svetlejši, svet pa se ti zdi zmeraj bolj prijazen.

Dolgo sem skrival svoja čustva ter nosil v sebi misli, ki so se mi zdele nesprejemljive za ljudi. Moral sem se odločiti o marsičem in ob sebi nisem imel nikogar, ki bi mi pomagal, razumel. Ko nisem mogel več prenesti svojih težav, sem se zaupal prijateljici, ki je v nasprotju z mojimi pričakovanji razumela in mi ponudila več nasvetov, ki sem jih sprejel in jih poskušal uresničiti, kar je bilo večmoma pozitivno. Otresel sem se misli, da me nihče ne razume, in sem začel živeti svet, ki mi je začrtan. Prva prava preizkušnja je bila bolj ali manj usodna, kot sem si pred leti razlagal, vendar sem bil v zmoti. Hotel sem najti prijatelja, ki bi me razumel in s katerim bi se lahko pogovarjal, zato sem se odločil za oglas, ki je bil zgrešen bolj, kot sem pričakoval, kajti vsem je šlo samo za spolno srečanje, nasploh zato, da bi se nekje dobila ter končala v postelji, kar ni bilo v mojem interesu. Moja želja je bila poiskati nekoga z istimi interesi ali vsaj podobnimi in človeka, ki se je pripravljen povezati tudi v duhovnem smislu. Uspelo mi je obdržati neko zvezo šest mesecev, a sem jo prekinil iz vzrokov, ki si jih še do danes nisem razjasnil.

Želim si nekaj, kar mi ne uspe zaradi lastne blokade, ki mi prepoveduje stopiti v svet, moj svet. Moja najsvetlejša luč je še zmeraj pretemna, da bi jo ostali zaznali, čeprav je vsak dan svetlejša.

▼ ▼ ▼

Ljudje okrog tebe vedo zate in za tvoja nagnjenja in so si pri sebi ustvarili neko sliko o tebi, in zaveš se, da tebi samemu manjka še dosti, da boš tudi ti sam imel o sebi neko dokončno predstavo in trdno mnenje in pot, po kateri boš hodil.

G

Pravega coming out še nisem naredil, zato reakcij ali drugih "posledic" tega dejanja ne poznam.

Pri coming out (vstopu) na gay sčeno pa je stvar izpadla tako, da me tip ni ničesar vprašal, ampak me je preprosto jemal v tistem prostoru kot nekaj samo po sebi umevnega. Takoj sva se spustila v seks, to pa je bilo tudi vse.

Ob prihodu v Ljubljano, med gaye in lezbijke, pa je bil coming out samo prihod, ni pa bilo nobenih pojasnjevanj ipd. Samo dober občutek, da si med sebi podobnimi.

▼ ▼ ▼

Prej sem pozabil na ostale - družim se v večini z gayi in lezbijkami, manj pa z ostalimi. Ti ostali večinoma vedo, kako živim in kaj sem, in lahko rečem, da imamo povsem dobre, "normalne" odnose.

Glede staršev in ostalih sorodnikov pa ne vem. Slutijo gotovo, vsaj po tem, kar sem delal ipd., mislim pa, da 100% le niso prepričani - imajo me za malce čudnega ali čudaškega. Nikoli jim nisem ničesar o tem povedal, sami pa me verjetno ne upajo vprašati - torej se o tem ne pogovarjamo. Verjetno pa bi radi, da pridem nazaj domov. Morda me samo pogrešajo, ker se ne vidavamo pogosto in jim je

dolčas, ali pa bi me radi imeli pod nadzorom, da jim pač ne bi bilo treba več dvomiti in se spraševati o meni (če seveda se). Vsekakor pa ne bi rad delal coming out v družini. Raje vidim, da ostane, tako kot je - nedoločeno. Mislim, da bi bili potem še bolj obremenjeni, vsaj kolikor starše poznam. Čeprav bi morda le bilo dobro - vsaj dolgoročno.

H

IZPOVED V OMAMI KISLEGA ZELJA

Stara dobra gostilna se je dušila v cigaret-nem dimu in vonju po kislem zelju. Pijani starci, beri gosti, so kričali drug čez drugega in zavzeto pridigali sami sebi. Repertoar je zajemal vse od politike pa do seksa. V tej v izpoved vpajoči atmosferi sva s prijateljem Mojmirom sedela za eno od škripajočih miz

in pila Bog vedi katero pivo, zmešano z domačim sadjevcem. Pijano sva ugotavljala, da je vse to življenje full grozno in da nam preostane samo še pijača. V dobri veri sva naročila novo pivo in nov sadjevec, pa je ostarela natakariča ugotovila, da petnajstletni mulariji ne bo točila alkohola. Ker vztrajno prepričevanje, da je kaj takega mogoče samo v Jugi, ni zaleglo, sva pijančku iz sosednje mize plačala špricer in ga poslala na šank po najino pijačo. Scansa se je naposled lahko nadaljevala. Nezavedno sem na škatlico vžigalic vpisoval ime Jan in risal pohabljenе srčke okoli, kar je Mojmir seveda opazil.

"V čem je fora?"

"Kakšna fora?"

"To, da pišeš Jan na šibice!"

"Kaj?! Aja?! Nič, kar tko."

"Kaj delajo srčki ob imenu?"

"Ma kaj te briga, čečkam pač!"

"A kar brez pomena?"

"Brez pomena!"

"Freud je reku, da..."

"Jebi Freuda!"

"...se nobena izrečena..."

"Briga me!"

"Ne, saj ti ne mislim detektivirat. Če nočeš povedati, pač nočeš. "Ni nič za povedat."

...

"O.K. Povem ti, ampak če komu kaj zineš, ti odsekam tistega tvojega lulčka."

"Molčal bom kot gora."

"Ne me zajejavat!"

"Tih bom kot miš."

"Prisezi... na... mamo!"

"Prisežem!"

"Ja, ne vem kako naj ti povem. Sploh ne vem kako, ampak ne vem, imam občutek, da občutim določeno, hmmm, čustvo, v bistvu ne čustvo, ampak...! Ma kaj kurac bom to tebi razlagal. Koji si mi ti faktor!"

"Ne boji pizda! Če si začel, boš tudi končal!"

"O.K. Zaljubljen sem v Jana."

...

"Reci kaj!"

...

"Ha-ha-ha!"

"Full si svinja!"

▼ ▼ ▼

"Ha-ha-ha!"

"Nehaj!"

"Ho-ho, a pol, ho-ho, si... hoho."

"S tabo se sploh ne da pogovarjat!"

"He-he, ampak saj se mi je zdelo, da ga nenebno gledaš!" "To se ti je samo zdelo!"

"Ne vem, ne vem! Ha-ha-ha!"

"Povej mi, kaj naj naredim?"

"A hočeš spat z njim?"

"Ti pa res vse takoj pokvariš!"

"Kaj bo pa tvoja punca rekla, ko bo zvedla, da se ji hoče tip po... ha ha, pobuzerirat. He-he-he!"

"Poslušaj, idiot. Jest nisem noben buzerant! Jasno?"

"Ne vem, ne vem! Če moški ljubi moškega, potem je...!"

"Ne filozofiraj. Ti tega sploh ne razumeš. Raje mi povej, kaj naj naredim!"

"Povej mi!"

"A si zmešan?!"

"Več kot smejat se ti ne more."

"Nikoli!"

"Mu bom pa jest povedal."

"Samo poskusi!"

"Bom!"

"Ubil te bom!"

"Izvohi!"

"Jajca ti bom odtrgal!"

"Nikar!"

"Moram na WC!"

Tako se je končalo najino pijančevanje. Mojmir seveda svoje "prisege" ni držal in je novico pridno trosil okoli. Meni je vse to postalo popolnoma vseeno in je nisem niti demantiral.

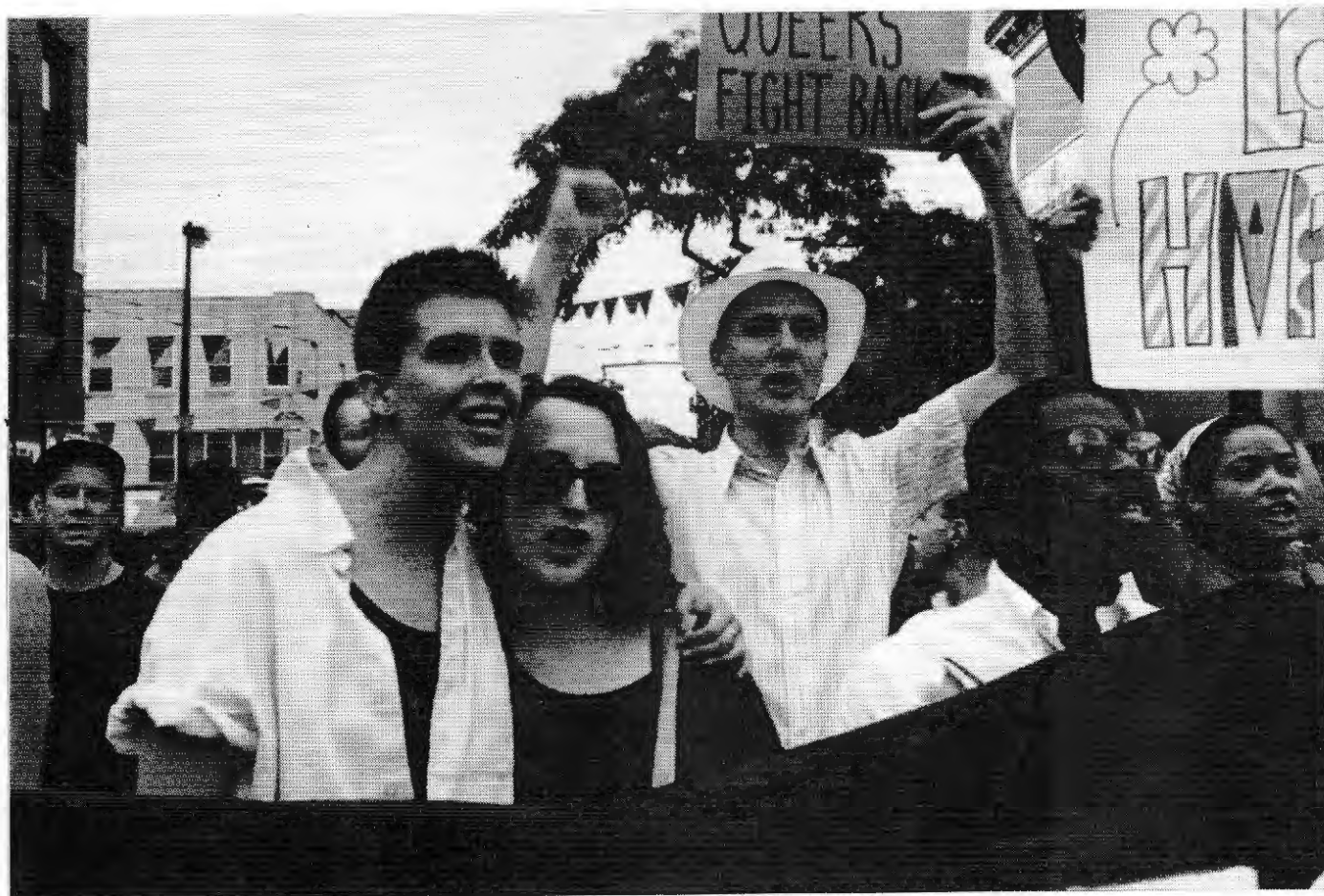
▼ ▼ ▼

Spremeniti

a) /.../ v Mojmir

b) /.../ v Jan

c) /.../ v D.M.

I Spominjam se dogodka iz srednje šole, ko me je "prijatelj" nekako prisilil, da potrdim oz. priznam, da imam homoerotična nagnjenja. In sicer se je to zgodilo v družbi heteroseksualcev. Ta "prijatelj" je družbi, v kateri sem se takrat gibal, ponavadi razlagal stvari o meni - ko mene seveda ni bili zraven. In tako je tudi sprožil pogovor o homoseksualnosti in dal za primer mene. Seveda so bili vsi začudeni in zgroženi, kar sem opazil, ko sem ponovno prišel z njimi v stik.

Začelo se je spraševanje z dvoumnimi, nekonkretnimi vprašanji o mojem načinu življenja. Jaz sem takoj ugotovil, v čem je problem. Najprej sem se branil in nisem hotel govoriti o tem, a sem na koncu odgovoril z "da", ko mi je bilo postavljeno vprašanje, ali sem gay. Reakcije, ki sem jo pričakoval, ni bilo. Nekako je vse bolj obviselo v zraku. Šele kasneje, čez par dni mi je ena od prijateljic dala vedeti da me je sprejela popolnoma normalno - kot gaya - in se med nama odnos ni spremenil. Ostali so bili do tega zadržani in niso hoteli z menoj govoriti o gay življenju. Tudi takšni so bili, ki se od takrat dalje z menoj niso več hoteli družiti in so tudi drugim ljudem, ki me poznajo, govorili o meni - kot pedru.

S tem sem se sprijaznil, čeprav so bile situacije včasih zelo neprijetne.

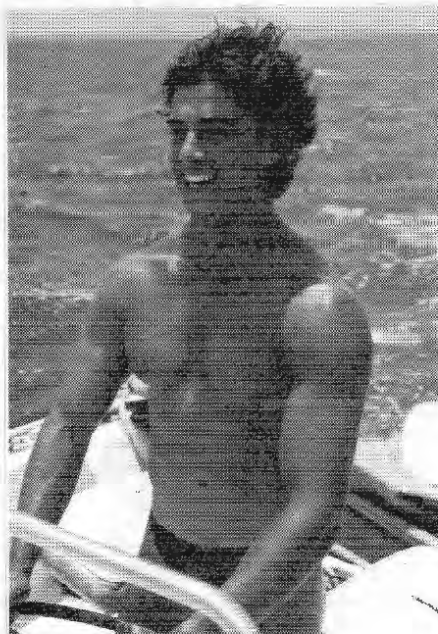
P.S.

Ta "prijatelj", ki me je izdal, je sam gay.

J

Živim v manjšem kraju, zato sem dolgo prikrivala oziroma skušala prikrivati svojo pripadnost istemu spolu, in to tako širšemu

krogu znancev kot tudi ožjim prijateljem. Moje intimno življenje je bilo samo moje življenje. Vendar pa sem se nekoč (približno 4 leta nazaj) zaupala prijateljici, do katere nisem čutila nič več od prijateljstva, ter ji iskreno in brez ovinkarjenja povedala o svojem stanju. Mislila sem in si predstavljala, da bo to sprejela kot povsem normalno izpoved, no, posledice mojega pričakovanja pa so bile povsem drugačne. Prijateljica se me je začela izogibati, postopoma pa tudi prijatelji in prijateljice iz takratne družbe. Z bolečino sem sprejemala razne izgovore, da nimajo časa, da so zaposleni ipd. Zaprla sem se vase, nekdanje družabno življenje sem zamenjala s tihimi in

razmišljujočimi večeri, takrat sem pričela zahajati v Ljubljano (K4, LL).

Naj zaključim, da so me v tem času prijatelji ponovno sprejeli medse in povsem normalno akceptirajo mojo drugačnost.

K

Primeri gay predstavitev v javnosti oz. pred heteroseksualno populacijo:

1. Predstavitve svoje usmerjenosti sošolcu

Po nekaj letih druženja s sošolcem sem se odločil, da mu povem o svoji homoseksualni usmerjenosti. On se je veliko zanimal za te stvari in normalno sva se pogovarjala o tovrstnih zadevah. Veliko se je zanimal za življenje gayev in lezbijk, spraševal me je, kje navezujemo stike, kje se družimo. Povedal mi je, da sva kljub temu še vedno zelo dobra prijatelja. Po določenem času se je odločil, da z mano obišče in pogleda, kako izgledajo nedeljski večeri v K4.

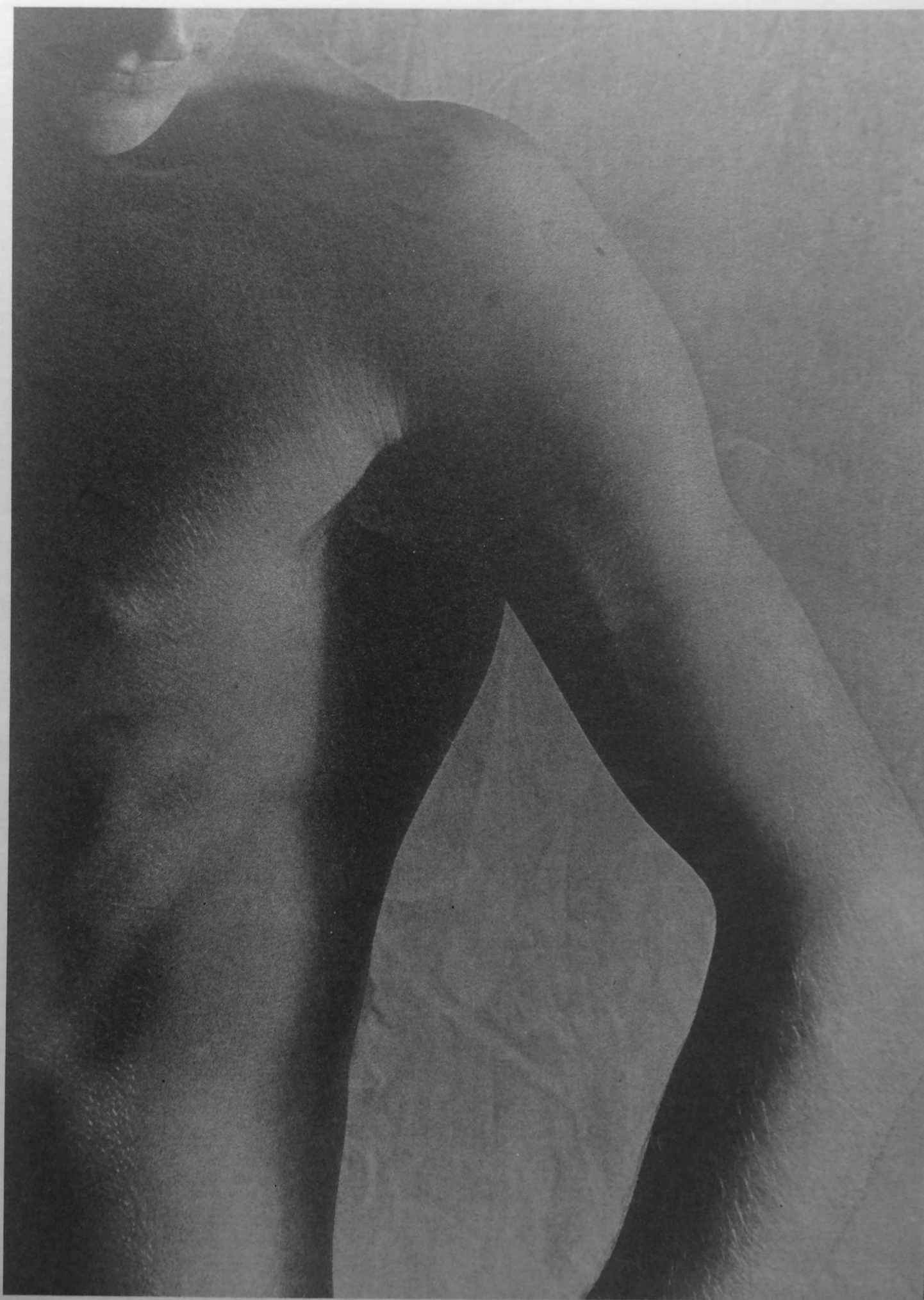
2. Predstavitve svoje usmerjenosti trem prijateljem

Ko smo se s prijatelji začeli pogovarjati o življenju homoseksualcev, so odločno povedali, da niso za takšne stvari, da jih to sploh ne zanima in da je to grdo.

3. Ob predstavitvi homoseksualne usmerjenosti svoji hivši učiteljici in zdajšnji znaniki je ona dejala, da takšni ljudje niso povsem normalni in da so psihično bolni.

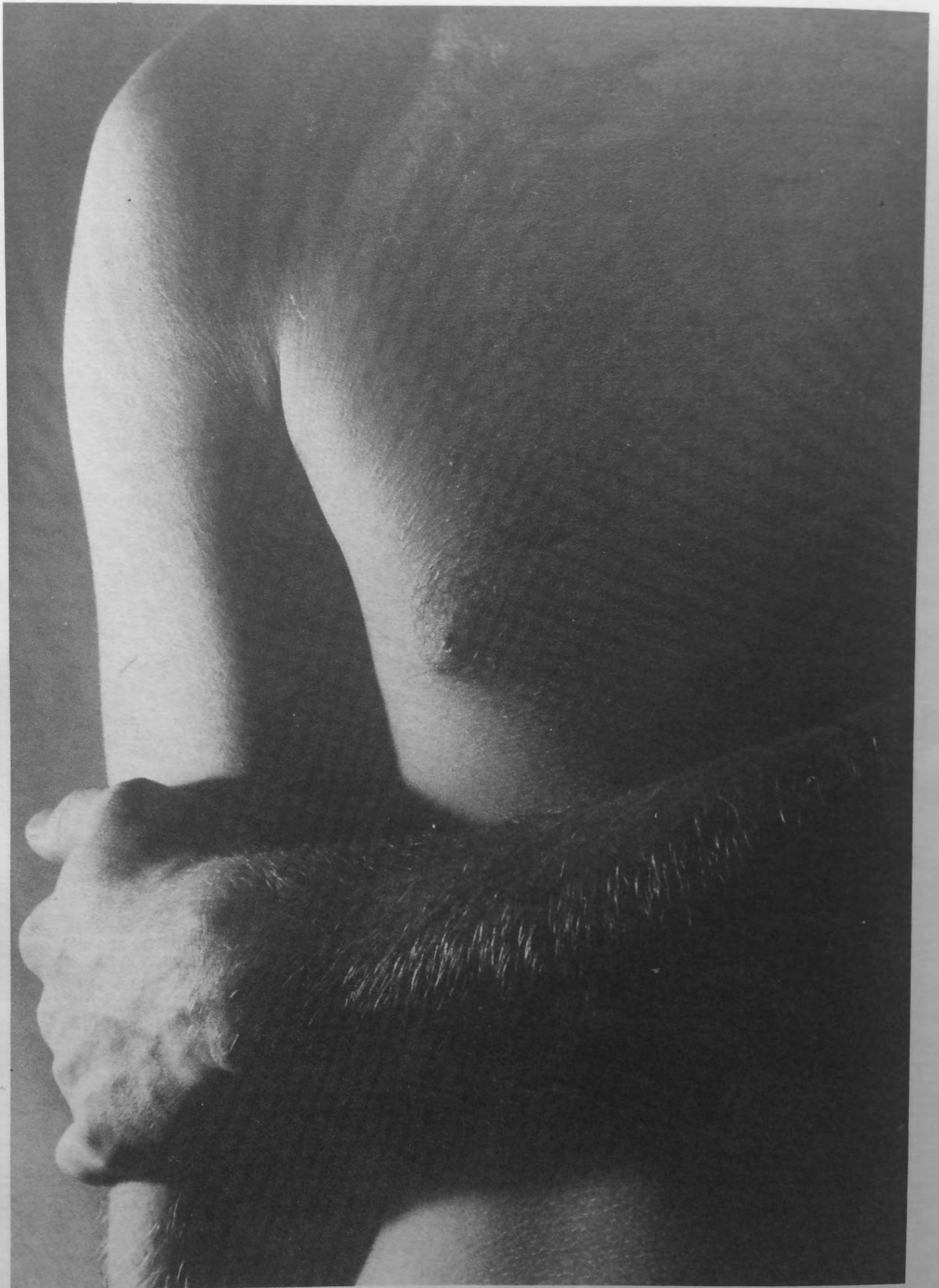

Foto 1

Marko Radovan

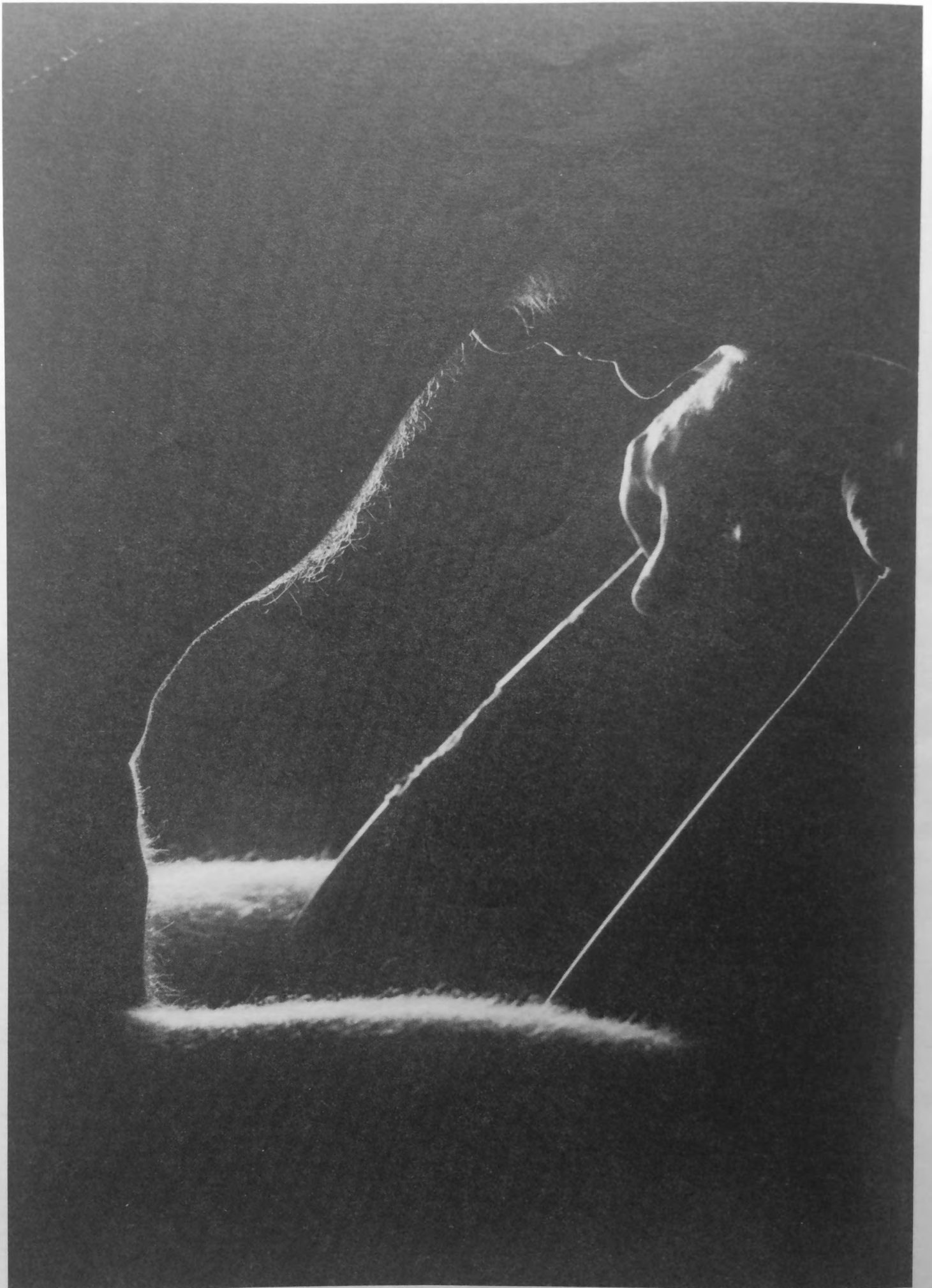
Foto 1

Foto 1

Foto 1

IVAN MRAK

MED MITOM OSEBE IN FENOMENOM BESEDE

Zimske urice nudijo čas za branje, Ivan Mrak prihaja tako s svojim romanom - življenjepisom, *Ivan O.* naslovljenim, prav kot naročen. Prihaja v našo zavest s še vedno neomajnim upanjem, da ga bo bralstvo končno odkrilo, da se bo v njem prebudilo zanimanje zanj, ga končno veljavno sprejelo in si ga prav tudi razlagalo.

Kot devetnajstleten je pisal to svoje prvo in, poleg nekaj novel in esejev, edino prozno delo. Prav v času, ko je v vznesenem bibličnem jeziku snoval *Obločnico*, si je v svoj dnevnik na povsem enostaven, vsem razumljiv in prav nič eksperimentalen jezik, beležil svojo komaj dobro pričeto življenjsko pot, svoja ravnanja, mišljenja in čustvovanja. Neverjetno iskren pa tudi kritičen in strog je, ko popisuje svoja otroška leta. Pretežno nesrečni otrok, včasih celo izgubljen in zmeden, pa je vendarle povsem vase zagledan, narcisoiden celo, in povsem zavestno prepričan, da bo s svojo umetnostjo ustvaril nekaj svetovno pomembnega, enakovrednega največjim. Kot otrok krade in poneverja denar, goljufa, se predstavlja kot knez, a svojih grehov ne opravičuje. Samokritično in z distanco do sebe jih popisuje, saj so vsi odrešljivi z eno samo željo po uspehu. Tej, njemu povsem samoumevni želji se ni odrekal nikoli. To je bila njegova vera, brez trohice dvoma kdajkoli, ki ga radikalno, zopermeščanskega in boheemskega, kot večnega upornika zoper vsakršno danost, ni nikoli zapustila.

Mrak Ivana O. ni hotel dati iz rok pred smrtjo, je v spremni besedi zapisal **Taras Kermauner**: "izdal" bi ga. Ni si moč predstavljati, kako bi bil sprejet v času nastanka, saj v njem krši najbolj trde tabuje. Priznanje homoerotizma in celo homoseksualnosti je bilo za tisti čas nekaj nezaslišanega, ne sicer nerazumljivega, pač pa nerazumljivo nesramnega.

"Stopim v tisti čarobni kot, žal ni prazen, tisti sloki fant, dve leti je menda starejši od mene. Pokliče me, tako moški je.

Čakaj, ti bom nekaj pokazal. Ves sem rdeč od sramu. Od sile je okreten —

Naenkrat imam občutek čisto novih svetov, novih spoznanj okoli sebe, zdi se mi, kot da imam peruti, poletel bi —

Z začudenjem in strahom gledam tisti beli, tako spontani cureki! Nečesa morečega, potlačujočega sem rešen, kot da sem zaživel novo, še neznano življenje! Kot da sem sploh prvič svobodno zadihal. Presrečen sem ta trenutek, ves svet bi objel!"

Kot da je usoda z outsidersko pozicijo Ivana Mraka na veke vekov zaznamovala. A če njemu ni bilo težko odigrati vloge kulturniškega oponenta in notranjega emigranta, ki mu je bila s tem dodeljena, potem tudi nam ne

bi smelo biti težko, da iz čistega veselja, dobre volje, iz spoštovanja pa tudi iz ljubezni, poskrbimo za vstajenje njegove besede. Sprehodi mo se zatorej, za začetek vsaj, skozi njegovo obsežno bibliografijo. - Številna njegova zgodnja dela so že davno izgubljena, drame *KRALJ SAMO*, *ŠKOF HREN*, *VALENTIN VODNIK* in *NAPOLEON* se v njegovi zapuščini žal niso našle. Nekaj "biografij" pa je le ohranjenih: *JOSEFINA BAKER*, *KARADJORDJE* in *PREZIDENT ABRAHAM LINCOLN* se nahajajo v rokopisu, *HEINRICH PLEMENITI KLEIST* in *ANTON AŠKERC* pa sta izšli v revialnem tisku. Ljubezen, ki jo je doživljal v Pragi s češkim kiparjem *Stariloho*, je našla odsev v šopu lirčnih *pesmi*, ki so vse homocrotičnega značaja in so njegova edina "stranpot" v svet lirčne poezije. Opus je neverjetno obsežen in še čaka knjižno obelodajenje.

Leta 1929 je izdal svojo prvo knjigo, himno *Obraz Karle Bulovčove* I del, *SLEPI PREROK*, ki je vzbudila v Ljubljani vsesplošen odpor, kajti ni bil še pozabljen škandal ob uprizoritvi *OBLOČNICE* (glej *REVOLVER* 31). Zaradi te knjižice so se počutile prizadete vse narodne dame in naša buržoazija nasploh, *Govekar* pa je v Slovenskem narodu celo zahteval, da ga izženo iz Ljubljane. Knjiga, ki obračunava z likovno srenjo, med drugim z Rihardom *Jakopičem* in Francetom *Pavlovcem*, ki sta nekaj časa tvorila ljubezenski par, pa je doživela uspeh, saj je bilo v dveh dneh razprodanih šeststo izvodov. Leto zatem je izdal himno *MONA GABRIJELA*, ki je bila deležna podobnega sprejema; v Slovenskem narodu so jo označili za najhujšo pornografijo, ki je sploh kdaj izšla v slovensščini. Katoliški študentje pa so celo zahtevali, da jo knjigar narji vzamejo iz izložb, sicer jim bodo razbili okna.

Da se izogne škandalu, pobegne na Dunaj. Pariz, Praga, Beograd so njegove naslednje življenjske postaje, leta 1936 pa v Mariboru dokonča *EMIGRANTSKO TRAGEDIJO*.

Ko je ustanovil svojo gledališko skupino, je kot prvo uprizoril tragedijo *ČAJKOVSKI* (1938), in sicer najprej v Celju, nato v Ljubljani. Skupino so sestavljali povečini amaterji na popolnoma brezzahtevni podlagi. Poleg *Elektre* so ostali repertoar obsegale izključno njegove drame: ob omenjenem *ČAJKOVSKEM* še dva dela iz trilogije "Rimljanovina", za katero je snov zajel iz preteklosti domače družine. *STARIRIMLJAN* je bil uprizorjen 1939., *SINOVI STAREGA RIMLJANA* leta 1941, zadnji del *POSLEDNJI RIMLJAN ali RAZSULO RIMLJANOVINE* (založba *Obzorja*, 1974) pa je bil napisan šele leta 1945, ko so njegovo gledališče že zdavnaj prepovedali.

Prepovedani pa sta bili tudi tragediji *IVAN GROHAR* in *RDEČI LOGAN*. Slednje je nato pod nemško okupacijo ponudil ljubljanski Drami, ki je delo sprejela v svoj repertoar, a je ta drama, ki so jo navdihnili obrambni boji severnoameriških Indijancev, svoj krst doživela šele leta 1951, ko jo je v okviru *KUD Ivan Rob* režiral *Milan Skrbinšek* in je Mrak sam nastopil v glavni vlogi. Po enoletnem uprizarjanju po raznih krajih Slovenije so napravili neke vrste sodno razpravo, kjer so ga obsodili kot dekadenta in mistika in za krono vsega, kot kolaboratorja, gledališče in društvo *Ivan Rob* pa politično likvidirali. In to pri tem, da je skušal uprizoriti med okupacijo očitno antinacistično tragedijo, najbrž prvo slovensko uporniško dramo zoper okupatorja, ki so jo kot takšno spregledali in prepovedali tako Italijani kot Nemci. Po več kot štiridesetih letih nastanka je *RDEČI LOGAN* doživel natis v *Reviji 2000*, *IVAN GROHAR* pa kot *SLOVENSKA TRAGEDIJA* v *Loških razgledih*, 1967. *Loški oder* pa leta 1982 pripravi tudi njeno gledališko udejanjenje.

Sporočilo *MARATA* se mu je zdelo tako pomembno, da ga je leta 1944 tiskal in s tem kršil kulturni molk. Odveč je pripomniti, da so mu tudi to gesto po vojni neizmerno zamerali. V *Revolucijski tetralogiji* (MK, 1970) pa sodijo še *ANDRE CHENIER*, *MIRABEAU* in *ROBESPIERRE*. Slednji dve deli je večkrat zapored recitiral v dvorani *KUD Ivan Rob*, in kljub temu, da so javna občila te avtorske recitacije bojkotirala, je bila odročna dvorana v Hrenovi ulici ob vsaki predstavitvi nabito polna.

S himnično tragedijo *RDEČA MAŠA*, ki jo je napisal v letu 1944 in jo v bojzani pred hišno preiskavo zazidal pod kuhinjski štedilnik, je po *GROHARJU* nadaljeval slovensko tetralogijo. Precej nesrečno potovanje *RDEČE MAŠE* se je končalo s tem, da jo je izdala založba *Obzorja* v uredništvu pesnika *Hermana Vogla* (1972). Izvedli so jo tudi na *Radiu Trst*, kjer je *Jože Peterlin* omogočil predstavitev tudi številnih drugih njegovih del, na oder pa so jo postavili le škofjeloški amaterji. Slovensko tetralogijo sestavljajo še *TALCI* (Slovenski knjižni zavod, 1947) in himnična tragedija *BLAGOR PREMAGAN-CEV* (založba *Obzorja*, 1978), ki pa je bila v režiji *Talala Hadija* deležna tudi televizijske upodobitve.

Okrog leta 1954, ko se je seznanil z *Janezom Janžekovičem* in po njem še s *Stankom Cajnkarmem*, je naneslo, da sta mu prav ta dva z nasveti in mnogo literature omogočila uresničiti temeljno željo: *PROCES* proti Jezusu. To njegovo svetopisemsko trilogijo sestavljajo: *ČLOVEK IZ KARIOTA*, *VELIKI DUHOV-*

NIK KAJFA in **PROKURATOR PONCIJ PILAT**. PROCES je uprizorilo SSG Trst v sezoni 1980/81 in ga poneslo po vsem Tržaškem, Goriškem, Benečiji, Koroški pa tudi v Ljubljano. V italijanščino ga je prevedla **Jolka Milič** in je izšel v reviji *Most* (1983/84), v slovenščini pa najprej v *Novi poti* leta 1956, nato pa še s tragedijami **APOSTOL PETER** (1958), **JANEZ EVANGELIST** (1960) in **HERODES MAGNUS** (1964) v založbi *Mohorjeve družbe Celje* leta 1985.

Himnično tragedijo **MARIJA TUDOR**, ki jo je že leta 1950 sam recitiral, so v sezoni 1966/67 uprizorili na odru ljubljanske *Drame*. Največ zaslug za to uprizoritev sta imela **Branko Miklavc** in **Mirko Mahnič**, ki sta se zanj z vsa silo zavzela. Odločujoči korak pa je tvegala direktor **Bojan Štih**. Kolikor je bilo to odvisno od igralcev in režiserja, so opravili svoje delo nadvse uspešno. K temu je največ pripomogla genialna igralka **Duša Počkajeva**, ki je stil njegovega dela s svojo intuicijo dojela prav do korenin. Zdelo se je, da je s tem zapostavljanja njegovega dela konec, toda "neznane" sile so dosegle, da je prišlo do nove uprizoritve enega njegovih del, **MIRA-BEAUJA**, komaj leta 1971. Pri publiku je imelo velik odmev, pri kritiki pa popoln polom.

Homoeerotizem, ki je v njegovih delih večno prisoten, nastopa tudi kot osrednja tema nekaterih dram. **BEG IZ PEKLA** (založba Obzorja, 1984) izpričuje odnos med pesnikoma Verlainom in Rimbaudom, zasnovanem na principu starogrškega odnosa med erastom in eromanom. Podobno velja tudi za odnos med slikarjema Van Goghom in Gauguinom v drami **VAN GOGHOV VIDOVPLES** (založba Obzorja, 1978). Odnos med Prečernom, Čopom in Smoletom v drami **SPOVED LUČ-NIMBRATOM** (založba Bogomila Velikonje, 1972) pa je zasnovan na poduhovljeni, kristalno čisti nadnaravni ljubezni. Mrak sam se z izkušnjami svojih intenzivnih homoerotičnih odnosov trudi, da ga homoeerotizem, popisovan v dramah, ne bi zapeljal v demonizem. To še zlasti in predvsem velja za njegovo osrednje homoeerotično delo **CHRYSIPPOS**, ki je skupaj še z nekaterimi drugimi deli izšlo v izboru *Igre sveta*, ki ga je leta 1977 za MK uredil **Josip Vidmar**.

Malo pred smrtjo, v letu 1986, pripravi za objavo svoj prvenec **OBLOČNICA, KI SE RÓJEVA**. S tem "pohujšljivim, anarhičnim in nevarnim" delom, ki je temeljno delo slovenske gledališke avantgarde, si je zavestno prišil na en rokav rumeno zvezdo, na drugi pa rožnati trikotnik izločenstva. Tistega usodnega večera, 4. junija 1925, ko je svojo pramolitev prvič izpovedal, je postal slaba vest slovenske kulturniške srenje in je to ostal še dandanašnji.

Mrakov ustvarjalni opus, samo dram je napisal preko štirideset, je izjemno obsežen in bogat, tu so zgolj fragmentarno zabeležena poglobitnejša dela. Njegovemu življenju in osebnosti sami pa se bomo posvetili v prihodnje, nemara že v naslednji številki. Ali pa počakali na **MRAKIJADE**, na več kot deset dnevniških vezkov, v katere si je pisatelj **Vladimir Bartol** od srede 20-tih let pa skoraj do smrti zapisoval vse o Mraku; njune pogo- vore in vse, kar je o njem slišal. Na avtorjevo

željo naj bi izšli trideset let po njegovi smrti in so tako zaenkrat še nedostopni javnosti.

Za sklep pa še opozorilo na Mrakovo novo knjigo **IZKORENINJENCI**, naslovljeni po alternativnem naslovu za **EMIGRANTSKO TRAGEDIJO**, ki bo v njej tudi prvič objavljena. V njej bodo našle prostor tudi nekatere novele, med njimi **JOUJOU**, ki pa jo **Revolver** prvič obelodanja javnosti. Tri arestantske noči je Ivan Mrak preživel v Celju, v Pragi in Parizu. Povsod po eno. Pričujoča novela je nekakšen povzetek vseh treh.

Gusti Leben

JOUJOU

I.

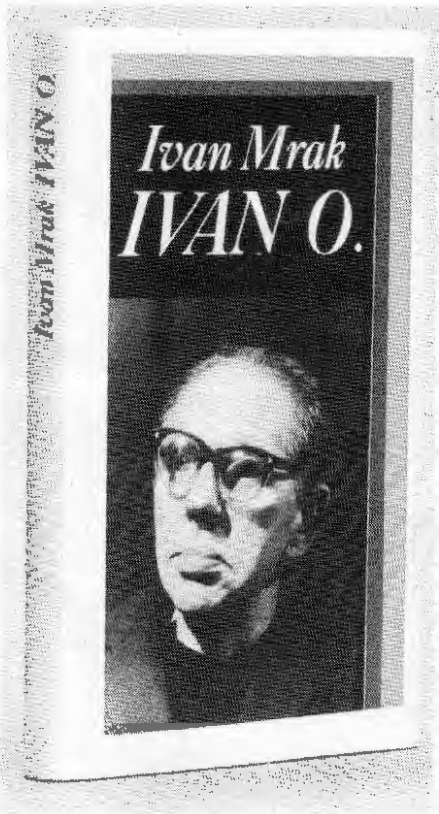
Luksemburški park, vse je veselo, vse razposajeno, samo Milan - sanjar je sam vase zamišljen.

Pa se mu približa mali razposajeni Joujou, ki sklepa v svoji lahкотni duši približno takole: to je barbarski robavs, radi kuriozite ves strgan pa zanemarjen, toda - po njegovi samozavestni hoji sodeč - dobro živi in ga skrb za sleherni centim, ki jo Joujou tako bridko okuša —

Joujou je majhne postave, toda graciozen, ljubek šestnajstletni črnolas, ima predpisani klasično-francoski profil, pa oči se mu pod bledim, skoro prozornim čelom kljubovalno bleste —

Dober dan, gospod - prebudi Milana s svojim deško čistim glasom.

Milan je prijetno iznenaden od te ljubke francoske prikazni in kaj kmalu je med njima živ pomenek.

Milan, ki je barbarsko naiven: Tako sem si predstavljal Provansalca!

Joujou, ki je francosko zvit: Pa jaz sem iz Provanse doma!

Poetično: O, Provansa!

Napihnjeno: Stanujem v hotelu Monsier le Prince, La rue de Boetie, sem tu le par dni.

Milan se spomni, da je že poldne, da ga žena v restavrantu čaka: Gospod, zelo ste mi všeč, rad bi govoril še z vami, zvečer se tu v parku dobiva.

Joujou je prepričan, da se "bogati barbar" izgovarja in mu hoče uteči: Gospod, dobro, zvečer tu v tem parku, na tej klopi, ob Medičejski fontani - velja!

Joujou - beseda zamira: — toda par frankov za revno ubogo kosilo? No, dva dni že nisem nič jedel — se zlaže prostodušno.

Milan ima v žepu deset frankov; in to je tudi vse, kar ima; šest je pripravljenih za frankiranje važnega pisma, ki mora še danes od tu, štirje ostanejo za cigarete. Nimam niti centima — žalibog —

Ta "žalibog" spremlja resignirana gesta.

Joujou čuti, da je uvertura odigrana in da je položaj toli dozorel, da začne drama: Gospod, jaz nikakor ne kradem časa!

Ogorčeno: Jaz sem še mladoleten, vi ste me na večer povabili v Luksemburg —

Nesramno: — poznamo taka povabila, vemo, kaj vse se za njimi skriva —

Milan s pesniškim instinktom ugane, da se je drama započela in ve, da mora igrati človeka - neomajnega karakterja.

Joujou z izrazom modrega in uvidevnega človeka: Gospod, jaz sem normalen, toda varujte se me —

V zavesti svoje visoke naloge: Jaz nenormalne sledim in jih policiji razkrivam, če mladostne zavajajo —

Milana to razodetje ne spravi iz ravnotežja: Pojdiva, na Saint-Michelu se obrnem na stražnika.

Joujou se čuti zadet v svoji rasni samozavesti, da bi ga takle barbar okoli prinesel: Pojdiva, jaz sam mu vse povem.

Oba gresta molče in kujeta maščevalne plane —

Joujou naenkrat zmanjšuje korake in se poroga: Jaz nisem nikakršen Provansalec, dragi gospod, ampak pošten in gladen Parižan — tako z desetimi franki, bi to zadevo spravila s sveta —

Ponižneje: za kosilo jih rahim.

Milan je grozno užaljen nad "tonom", pa je vedno bolj odločen iti do skrajnosti: Tam je stražnik!

Joujou je še vedno uverjen o neizmernih denarjih barbara in je silno razljučen nad tem "stiskaštvom". Slepo hiti v svojo lastno pogubo: Dobro — dobro —

Zopet gresta oba par korakov molče, oba polna maščevalnih misli, no, pa zopet Joujou v koraku pojema: Kaj čb se s cigareti odkupili?

Milan presliši "ton" pa de dobrohotno: Pet vam jih lahko dam —

Joujou hlastno seže po cigaretah, a se ob tej mizeriji zopet zave svojega dostojanstva. Mogočno si prižge cigareto, kot je pač takemu fantku mogoče, položi svojo nežno ročico z izrazom medvedove šape na Milanova rame- na in svoj glasek spremeni v bobnenje visoke-

ga protektorja: Moj dragi, s petimi mizernimi cigaretami mislite, da se boste odkupili, pah-kaj vam v glavo ne pade! Pljunem na to! Sedaj ste v mojih rokah, sedaj vas ne izpustim več, sedaj vas bom spremljal brez prestanka, kjer boste vi obstali, bom obstal jaz, kamor boste vi šli, bom šel jaz, dragi moj, sedaj je konec vaše svobode. Midva bova poslej nerazločena, dokler za onečaščenega mladoletnika ne sledi poštena odkupnina!

Milan je tako zapadel igralskemu talentu "onečaščenega mladoletnika", da se mu zdi nežna ročica na ramenih medvedja šapa in glas fantov, moj Bog!

Joujou v glasu, izrazu, hoji in gesti triumfira in zaseže Milanov pogled: Opozarjam vas, gospod, da se ne umikate, imam za električno in metro, če hočete taksi - za vse imam denar!

Goreče: Da veste!

Milan ne vidi družega izhoda rešit sebi svojih "tako dragocenih deset frankov", da reče z odločnostjo samomorilca: Tam je stražnik!

Oba ohstaneta pred smehljajočim se likom francoskega policajca, ki roke ob bok upre in ju ljubeznivo pogleda.

Milan skoro s tresočim glasom - pomislite, važnost trenutka, gre za deset dragocenih frankov - : Gospod stražnik, ta človek me obtožuje pa denar od mene hoče.

Stražniku se zasvetijo oči: Tako — tako —

Joujou tako samosebi umevno, da Milanu zapre sapo: Gospod stražnik, ta človek mi je dolžan deset frankov.

Stražnik prijazno pomigne s pendrekom: Če ste mu dolžni, vrnite mu jih.

Milan odločno: Jaz mu nisem ničesar dolžen —

Joujou pogleda milo spram nebu: Saj veste, gospod stražnik, no, saj vidite, saj razumete, ta gospod tu - mi je pravkar mojo nedolžnost vzel — A jaz, jaz rabim za kosilo! Deset frankov - to je vendar bagatela - v primeru s —

Stražnik je ljubeznivo ganjen in toplo svetuje Milanu: Dajte mu deset frankov, to je zares bagatela — če pomislite —

Milan ne verjame lastnim ušesom in neumno gledajoč obstane.

Stražnik se očetovsko skloni k Milanu: Jaz bi mu dal teh deset frankov; za tako uslugo - je to prekleto malo denarja.

Milan gleda vedno bolj neverjetno in vedno manj razume.

Joujou gotov svojega uspeha: Deset frankov sem in cela zadeva je pozabljena!

Milan se znova zave podvojene nevarnosti, ki grozi njegovim desetim frankom: Ne! Ne! Ne!

Milo obličje francoskega stražnika se nevarno stemni: Gospoda, prosim vaju, da se trenotno dogovorita, če ne bomo šli do komisarijata. Opozarjam vaju, da stvar ne bo brez posledic, zato se raje mirno poravnajta. Vi gospod ste mi čudna prikazen in ti Joujou, se ne bojiš, da te obsodijo radi izsiljevanja denarja?

Joujou s trmoglavostjo otroka: Mojih deset frankov!

Milan z odločnostjo samomorilca ali, če želite - z doslednostjo tragičnega junaka: Do komisarijata!

Stražnik spozna končno, da ima pred sabo dvoje kriminalnih tipov: Naprej!

Molče gre trojica čez reko pariškega življenja.

Joujou čuti, da se bližajo komisarijatu, korak mu pojema, prešine ga neobičajno plemenita misel, ki si jo pa stražnik očitvidno napačno razlaga: Gospod stražnik, kar spustite tega skopuha, tistih deset frankov me res ne briga.

Stražniku je pa prijetna misel, da bo imel urico mir od cestnega hrupa - zato je postal naenkrat hudo moralnih principov: Vidva sta mi čedna ptička, naprej, pa brez obotavljanja!

Komisarijat Saint-Germainski - mračna trdnjava.

Vstopijo.

Stražnik razloži, pikantno; vsi se muza-jo —

Komisar in oba pisarja se dregajo.

V predsobi se grobočejo policaji.

Stražnik potisne naprej Joujouja: Ta fant vam razloži vse.

Joujou se izzivalno postavi pred komisarja, z ljubko gesto počestnega fanta: No ja, saj vedo, gospod komisar, kako take stvari gredo — Najpreje, saj razumete, no, se je mnzal okoli mene pa mi sladko govoril, pa č na to pristanem, mi je deset frankov obljubil —

S patetičnostjo Hugojevega potomca: Gladujoče pariško dete sem, pristal sem, se žrtvoval —

V sobi in predsobi - vsesplošna veselost.

Joujou tragično konstatira: Toda zasluženi deset frankov mi ne da.

Komisar se zamrača v imenu naroda in vsevidne Pravice: Oba v arest!

Milan se z grozo zave usodnosti svojega koraka, tragikomike svojega položaja, šel je obtoževati - a se je znašel obtožen.

II.

Milan se je občutil sam v svoji celici silno nesrečnega, ni mogel razumeti grobosti policije, da ženi nič ne sporoči. Kaj si bo ona mislila, kako bo trpela, kje povsod ga bo iskala — In peljal je ž njo v mislih tale ljubeznivi dialog:

On: Če sem te kdaj užalil —

Ona: Milan, Milan, samo pridi žc, saj vem, da sem bila hudobna, pa da sem te jezila —

On: Kajne, odslej bova le sončne dni imela i.t.d.

Ob tretji uri so se odprla vrata Milanove ccle in ključar ga je z grobo gesto ven pozval, saj veste, zeleni avtomobil — obnemem z Milanom je vstopil vanj Joujou —

Vsa zabava enakomerne vožnje - refren Joujouja: Ko pridem iz Kriminala, ti razbijem gobec!

Mali elegantni čmolas se je naenkrat spremenil v ogavnega prostaka - Ubogi Joujou! Kako razočaran je bil od policijskega pregledovanja, ki je dognalo, da ima eksotični barbar borih deset frankov pri sebi. Nad tem dejstvom se je Joujou globoko zamislil, vsa njegova "poklicna samozavest" se je v temelju zamajala. Saj je dnevno ponavljal svojim kamaradam, da zna očarati vsakogar na sto metrov razdalje - in danes, danes —

Zeleni avto se je ustavil pred policijskim ravnateljstvom. Milan in Joujou sta se brez težav znašla med družbo dvaindvajsetih zanimivih kriminalnih tipov —

III.

Joujou je vstopil samozavestno, kot se pač vstopa v dobro nam znane in mile prostore. Vrgel je okoli sebe naveličan pogled, pokimal milostno par znanim.

Milan je vstopil, kot boste vi dragi zemljani vstopali enkrat v peklo, kajti pri svojem boemskem načinu življenja je bil toli pošten buržoa, da je prvi hip občutil, kakšna grozna propast je med svetom "izvoljenih", iz katerega prihaja, in med svetom "zavrženih", v katerega vstopa.

Ker so bili že mrzli oktoberski dnevi, je občutil naravnost bolesto razliko med tem temnim, smrdčim brlogom ter prijetno-toplo knjižnico doma - spomnil se je tudi, o groza, da v jutro ne bo pil toplega kakava z nežnim pecivom in to je napolnilo njegovo srce z obupom. Naslonil se je na zid in topo strmel sam pred sebe, njemu nasproti pa je na trdi prični križem-kražem sedelo, se objemalo, govorilo, ležalo - dvaindvajset "kameradov iz kriminala", ki so z nezaupanjem opazovali "eksotičnega barbara" oziroma "neumnega civilista", ki ga je vprav "Chaplinska neumnost" pognala v to - zanj tako tujo krajino.

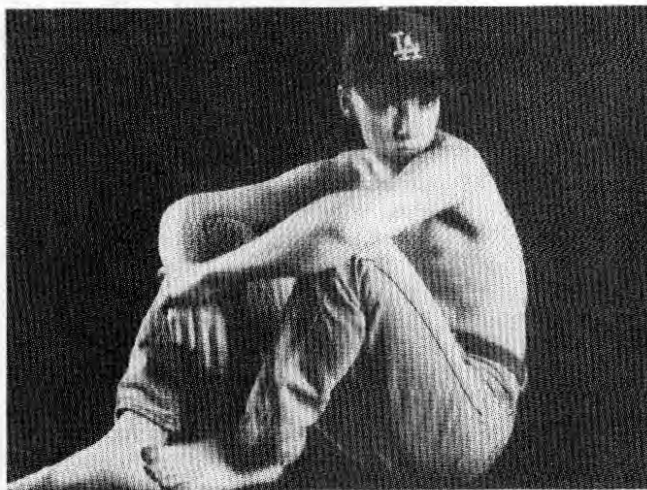
Divji Bepo, fant porcelanasto nežnega obličja, z deklško odločnim - krutim izrazom, se je priplazil k Joujouju in ga nežno pobožal po glavi.

Pigalski Ester, nežen fant s prefinjenim trpečim izrazom, ki je suženjski visel na Divjem Bepu, je izzivalno gledajoč Bepa tudi sam laskavo pogladil Joujouja.

Joujou je bil očitvidno globoko zamišljen, vendar se je energično otrešel laskavosti "ncrazločljive prijateljske dvojice", ki si je bila zvesta pri "delu" kot v kriminalu: Pustimo neumnosti, nisem prišel zato sem — Poglejte si tega idiota ob steni!

Meni se zdi zelo lep fant - ga je prekinil Divji Bepo z vzdihom.

Pigalski Ester je pogledal razljučeno na Bepa, vendar je tudi sam zavzdihnil, ko je opazoval "idiota".

Joujou se je razljutil: Sta fanta ali mevže! Ta človek me je pripeljal v kriminal radi mizernih deset frankov. Ampak tak idiot - je pristavil zaničljivo - ne samo mene tudi sebe je pripeljal — Sicer je pa prav, če se zatreskata vanj - meni je namreč danes oficijalno vzel mojo nedolžnost —

Divji Bepo in Pigalski Ester sta se pri tem zasmejala — Joujou ž njima, s smehom pokvarjenih otrok.

Joujou resno nadaljuje: Treba je sedaj dokazati, kaj je ta ptič, tu pred uradi, pred policijo je to treba, me razumeta?

Pigalski Ester je pogledal z ljubečim pogledom "idiota" in zavzdihnil: Žrtvujem se!

Divji Bepo ga je grobo s smehom prekinil: Ni treba, da se žrtvuješ, jaz to z veseljem opravi, tisti prstan na njegovi roki — dragulji —

Se zamakne: — in tisti zlati — poročni prstan —

Joujou prekine sladka razmišljanja Bepova o prstanih: Sedaj moram proč, ni dobro, če nas ta idiot vkupe vidi, bi še kaj stulil — Da vesta, vidva me ne poznata — sta razumela?

Divji Bepo se skoro glasno poroga: Veš Joujou, ti večno zapeljana devica, ki se pčteliniš pred mano - saj bi te v tvojo sladko rit sunil, ampak naj bo, naj bo —

Joujou se je medtem že splazil v kot - "delati spečega".

Ester se je ovil Bepu okoli vratu: Bepo?

Bepo se je nervozno izmaknil: Veš, ta "idiot" bo spal med nama.

Ester skoro histerično: To je prava beseda!

V brlogu je že skoro popolnoma temno, ob steni blizu zamreženega, ozkega okna je stal kitajec Čin-Čao in je neumorno na belo steno - z vžigalicami - praskal francoske besede, ki so mu jih kričali kamaradje.

Čin-Čao, pedesetletnik, izgleda po vseh pravih svoje rase - nedoločene starosti, v kriminalu ga ne zanima nobena oseba, menda je prišel sem, da bi se francoski naučil, kajti s smehljajem - čudne nam ne dostopne modrosti - sam pred sabo ponavlja svoje: je suis — je suis —

Milan je stal nepremično kot je prišel - menda že tri ure —

Ko je vstopil dobrodušno povedajoči policaj razdeljevat večerjo, je sklenil Milan sam pri sebi heroično: dokler ne dobim o svoji ženi sporočila, se ne dotaknem jedi, niti vode ne pokusim —

Medtem se je nežni Pigalski Ester dvignil in se približal Milanu; pogladi ga po lasch: Ti si poprve tu — se vidi. Nič se ne sramuj, ko smo bili mi poprve tu, smo bili ravno taki — toda danes se tu odpočijemo, si povemo, kar smo doživeli — no - in potem zopet na delo! — Ubogi moj fant, mraz ti je tu, pa neprijazno je, pa prične so trde, nič se ne boj, k meni prisedeš, se obrne nasloniš, pa jaz te bom grel —

Divji Bepo se je iz teme odzval z melodičnim glasom: Kakšen lep blesteč prstan imaš — so to diamanti?

Milan je dvignil glavo, čutil je, da ga ta glas tako omanlja, da bi prstan kar dal —

Ne dajaj mu prstana, požrl bi ga, pa bi ga izsrjal, toda ti bi ga več ne videl, ne dajaj mu prstana - je nežno svaril Ester.

A Divji Bepo je spet pel: Daj mi prstan — pokaži mi prstan, da vidim, če je to pravo zlato —

V tem zagori električna žarnica - tako diskretna, kot so ti "zavrženi" med seboj. Milan je opazil sredi pričren med dvaindvajset drugimi Divjega Bepa — videl je pravzaprav samo njegovo pol ležečo ob dlan naslonjeno glavo, par pramenov las je uhajalo na čelo, toda izraz!

Bepov pogled se je srečal z Milanovim: Ti si poprve tu - a?

Oh, kaj bi, vsi smo se poprve cmerali, pa veš, da se človek kriminala kaj hitro navadi, pa ga potlej pogreša še —

Medtem se je eden s pesmijo oglašil, ostali so mu sledili — Bepo se je dvignil raz pričren in počel begati —

Kot tiger v kletki - je spreletelo Milana — Bepo ni hodil, Bepo je divjal - in kdor je sledil njegovim korakom, se je moral bati, da se ta nežna glava ne zaleti z vso silo ob železna vrata, da ne poizkusi razvaliti zidovja ječe — naenkrat se ustavi pred Milanom izzivalno: Sem lep, povej mi sem lep?

Milan se je nasmehnil: Lep si, zelo si lep —

Ester se je oglašil: Ne hvali ga, ne laskaj mu —

Grožeče se je zastavil Bepo pred Milanom: Vidiš, fant je ljubosumen — ha, ha, povej še njemu, da je lep —

Zastavil se je in se zagledal v Estera navdušeno: Kaj ni to krasen fant?

Ni čakal Milanovega odgovora, ampak posmejal se je sam svojim mislim in mu rekel: Ali ni to krasno ime - Ester? Ali veš, da sva z Esterom že deset let prijatelja, a jaz še danes ne vem njegovega "pravega imena". Tisto ime je za policijo, veš, med nami so naša imena. Če boš prašal na Montmartru po Gauthieru - nihče ti o njem nič ne ve, to je moje navadno ime, če pa poprašaj po Divjem Bepu - o, kamarad!

Zopet se je oglašila pesem, Divji Bepo je pel — Ester je pel —

Bepo se zopet zastavi pred Milanom: Počemu ti ne poješ, tu ne smeš biti žalosten, tu moraš biti vesel. No, daj da te pobožam — pojdi, pojdi, kakšen bojazljiv fant si ti!

Milan se mu je izmaknil in je sedel na rob prične.

Cigaret je pričelo primanjkovati - Ester je zbiral čike po tleh in končno potegnul iz žepa kos časopisnega papirja ter zvil cigareto, moleč jo Bepu —

Divji Bepo je ves srečen srkal in zopet izpuščal sladki tobakov dim: Veš, Ester ni zmirom tako blagega srca, ta sakramenski poba me zunaj goljufa kar more, ampak v kriminalu je ves mehak —

— v tem je ponudil Esteru ostanek cigarete, ta pa jo je dal Milanu z nežno pripombo: Veš, končni požirek pa meni —

IV.

Vstopil je policijski inšpektor in klical imena, ne tatov, prevarantov, razbojnikov in morilcev, v glasu inšpektorja je bilo nekaj, ko da kliče imena prijateljev.

In kamaradje so se odzivali kot - otroci.

Ko je inšpektor poklical ime Bepovo - je bilo v tonu čutiti noto spoštovanja, pri Esteru

pa očetovsko nežnost, le Milanovo ime je spregovoril mrzlo, nevtralnno in Milan je občutil, da je v tej družbi tuj element.

Vsi so že po prični pospali, samo Divji Bepo je divjal sem in tja neupokojen — Ester je hranil pol sedeč, pol ležeč prostor za njega in za Milana na svojem plašču — a Milan se je stiskal na koncu prične ob zid in čutil, kako se na drugem koncu prične Joujou sili "delati spečega".

Bepo se je zastavil pred Milanom: Kaj si pravzaprav ti? Od naše branže nisi, to vemo, ampak fejš fant si, čeprav danes, ko je poprvo, malo jokav —

- Pisatelj.

Ester se je dvignil, v očeh se mu je zaleskotalo: Pisatelj! Če bi ti vedel, kaj sem jaz dal skozi popivanj, pretepanj, vlomov pa drugih takih stvari! Bratec, to bi bil roman! Če hočeš, pišiva skupaj, jaz ti bom pripovedoval, ti boš pisal, boš videl, kaj vse bo še iz tega —

Počemu ne? Se je nasmehnil na to gorečnost Milan.

Vidiš, je nadaljeval Ester in svoje pripovedovanje znazornjeval z igro gest in izraza, pride v Pariz takle gospodič s kmetov, pa ga vjameš na Gare Saint-Lazare - brz potegneš pedeset frankov pa prašaj: gospod, mi morete zmenjati? On - ti ves srečen izmenja, a ti pri tem mimo ošacaš, koliko je poba težak. Se malo motaš okoli njega, češ: jaz vem za izbrano vino. Poba se popraska za ušesi, pa neče nič dosti slišat o tem, jaz ga prijazno na svoje stroške povabim, kaj me to stane - stotak. Ko prideva pa v jutro iz igralnice - imam jaz dva tisoč frankov v žepu, on revež - je brez centima. To je življenje - a?

Bepo je ponosno pogledal Pigalskega Estera: To ti je kurba, a! Pa pobu še ni dosti čez dvajset let!

A Ester: Ah kaj, ko je pa denar za nas brez vsake cenc, zvečer imaš tisoč, čez noč jih s kameradi zabiješ, a v jutro ves Pariz prebežim, da bi tistih par centimov za kavo pa žemljo spravil —

Divjemu Bepu so se ob teh spominih vabanque življenja zaiskrile oči: Veš, jaz se pa najraje prismolim k takim natrkanim dedkom, seveda, le če vem, da so kaj prida težki, pa poslušam njihne oslarije, pa me nič glava ne boli, na prstane mislim, ki se jim na roki blešče, pa zlate ure, bratec!

Sedaj se je tudi Bepo razognil in svojo razlago z močnimi gestami spremljal: Kadar gre svinja scat, ščijem jaz ž njo, pa jo za ritjo podpiram, da ne pade, veš, tam ima pa denar, ko pa to izmaknem, pa že pravočasno izginem — Lani sem ujel na Rue de Rivoli enega težkega Angleža, kar pripopal sem se nanj, sem mislil, da se bo zame zanimal, no, pa spočetka nič ni kazalo, kar naenkrat se pu spomni pa mi sredi Ruc de Madeleine tja med noge pokaže, če bi ti videl te oči, pa ta ogavni smeh - prasec! je mislil da se prodajam. No, jaz sem pa čakal le tega - počel sem glasno kričat na njega, da je svinja in vrag ve kaj še vse. Stari je bil ves bled, ves se je tresel - kar smilil se mi je, toda kaj hočeš — No - in tako sva šla do njegovega hotela, tu sem mu rekel pred portirjem, naj mi vrne dolžni tisočak - sem mislil, da ga bo kap zadela - no, pa je le naročil portirju, da mi ga izplača, sam je pa izginil kot kafra — ha, ha —

V.

Vsi so že spali, celo Joujou je zaspal videč, da je njegov maščevalni načrt neizpeljiv - Milan pa je hodil enakomerno in neutrudno in zmirom težje mu je bilo: Kaj je z ženo?

Sakramenske stenice, je poskočil iz spanja Divji Bepo, a hip nato pozabil nanje, ko je ugledal Milana: Veš, pravzaprav ti mora biti hudo, ki imaš ženo — glej, midva s tem pobom sva zmirom skupaj: pri delu, kot v kriminalu.

Pa je že Bepo zaspal v naročju Estera, ki ga je v spanju nežno objemal. Ko se je Milan oziral po vseh teh spečih ljudeh, se je sam pri sebi začudil, da je ta "Divji Bepo" od vseh tu najnežnejši, najbolj ljubezni potreben —

Kaj je z ženo?

Saj z ženo sta slabo živela, toda preko vsega trpljenja in pomanjkanja ju je vezal neizrečeni čut prijateljstva.

Oziral se je tja gori k oknu, pa noč je bila še zmirom neusmiljeno črna, tihoto je motilo le hropenje spečih ljudi, sem in tja so se ozvale kletve policajev in vsikri vlačug —

Pa je bilo spet vse tiho, tako da je slišal korake stražnika na hodniku, ki je sem in tja pogledal skozi okence na vratih v celo.

Milan je počel misliti na samomor.

Kaj če je žena prišla na policijo, se tu dozvedela Joujoujeve historije? Kaj če vsemu temu verjame? Kaj potem?

Kravato pa ovrtnik so mu lopovski policaji vzeli - obesit se ne morem - ga je spreletelo.

Z glavo se zaletim ob vrata - se je odločil.

Okence ob vratih se je zopet odprlo - nekdo je pregovoril k Milanu.

Milan ni razumel, ni odgovoril, topo je gledal na vrata.

V tem tragičnem trenutku se vrata odpro in na pragu zažari dobrosrčno debeli francoski policaj: Počemu ne spite?

Ne morem —

Spite, pa pozabite - svetuje očetovsko toplo policaj in odide.

Še so ljudje, tudi tam so ljudje - je planil Milan pokoncu; in moja žena me tudi kar tako ne bo zapustila, saj ve, saj dobro ve, kako jo imam rad, kaj eden drugemu pomeniva —

Iz kota se je oglasil suh, jetični kašelj, Milan se je zgrozil - ko je videl, kako se nežni Joujou v kašlju zvija in neizrečen žal ga je prevzel.

Joujou pa je opazil, da Milan še zmirom ne spi in hudo se mu je storilo zanj —

▼ ▼ ▼

Iz okna doli se je valil v celo meglen deževni dan, kamaradje so se polagoma prebujali — Joujou se je pravkar umil in počesal ter se zaljubljeno ogledoval, ko da mu je iti na promenado - v žepu je našel še dvoje čikov, enega si je srečen ves hitro prižgal in se samozavestno sprehajal, v kotu ob oknu je ugledal sedeti Milana, sklonil se je k njemu in vprašal: Hočeš, čik imam še?

Milan je vzel in kadil - spogledala sta se brez sovraštva.

Ivan Mrak

Ne, ne, ne mi smilijo takole ljudje, ampak da jih ni ne obereš, jih pa drugi —

Česar se je melanholično naslonil oh dlan na glavo pomešljeval: Da, da, kadar si pri "ne", in ne smel imeti srca, saj so vsi ti ljudje — Včasih mi je kar težko —

Če bi imel doma vse kar hočem, pa še čisto — pa sem kar je bilo - bi lahko šel nazaj, in ostlega ti več izhoda, pa tudi, kdo "naših" in preprosto tisto prijetno življenje drugih ljudi — tisti časa bi ga nekaj podilo, da bi šel nazaj.

Divji Bepo je zamahnil z roko: Kaj mati, kaj mati, meni sta oče in mati že kot dve leti čeroku umrla, stara mati me je pa že v otroštvu krasti učila — Ko sem hodil v šolo, sem se najbolje učil, učiteljev sin je od mene vse prepisaval, jaz sem hil na pankrta jezen, in jezen, da sem ga v gozd povabil pa sem v gozdu v usta uscal. Potem so me v prisilno šolo šel, kadar me ni imel nihče rad, pa naj bi imel jaz do drugih obzira —! Vidiš, kadar pridem iz kriminala, nobeden me ne čaka, nikogar ne pričam —

Nežno se je obrnil k Esteru in ga pobožal: Samo k temu fantu se še upam nasloniti in misliti, da me ima nekdo rad.

Približal se je k Milanu in ga hotel pobožati: No, ne boj se, ne očeš z mano ležat, veš, kar tako ti bo mraz —

Milan ga je začuden pogledal, da je Bepo v zadregi vzkliknil: Veš, meni se zdi, da si ti malašč v kriminal prišel, da boš o nas nekaj napisal —

ARTHUR RIMBAUD PREKLETI PESNIK

Že Francozi so ga spoznali prepozno, Slovenci pa smo v lastni zavesti, čustvovanju, mišljenju in predvsem občutenju Rimbaudove poezije, kot vselej, še bolj zaostajali. Da je s svojimi *Iluminacijami*, *Obdobjem v pekl*u in *Zadnjimi verz*i, ki so bili zadnji zares, kot upornik v boju zoper neko kulturo, neko družbo in njeno ideologijo, zarezal prelomnico v dotedanje literarno ustvarjanje, smo se ozaveščali počasi. Najprej dolga leta skozi revialni tisk, dokler ni leta 1984 izbor njegove poezije, v prevodu in s spremno besedo **Braneta Mozetiča**, končno izšel tudi v knjigi.

Kot sedemnajstletnik je Rimbaud potrkal na vrata **Paula Verlaine**a. In srce. Odprlo se mu je. Duhovna zveza je bila najprej to, spočeta v dolgih sprehodih in brezkončnih pogovorih, da bi se na koncu vse skupaj v zanosu končalo v homoseksualnem odnosu. Bumo obdobje sta preživela skupaj: od razhrzdanosti, norosti, nasilja in greha, do mo-

litve in kesanja ju je vodil njun *pijani čoln* strasti, dokler ni nasedel v reki življenja. Poskus umora ju zaznamuje, nista si bila več podobna. V Rimbaudovem življenju Verlainea zamenja **Germain Nouveau**, v Verlaineovem Rimbauda nadomesti **Lucien**, a nista več vedela prav. Rimbaud postavi piko na i svojemu ustvarjanju in se odpravi svoj pravi jaz iskat v avantur polno življenje. Z enainvajsetimi

leti se odreče poeziji, ki jo je ustvarjal tisti nekdo drug v njem, da bi lastni jaz izživel kot vojak, trgovec z orožjem, nemara celo s sužnji. Rak na nogi je vzrok njegove smrti - 10. novembra 1891. Verlaime ustvarja naprej, a večina poezije je le še plod izrabljenega talenta, z vse bolj redkimi iskrkami navdiha. Vse do smrti njegovo življenje izpolnjujejo le še alkohol, blodnje, kavarne, prostitutke, homoseksualci, arest, bolnice in pomanjkanje.

Ni dvoma, Rimbaud in Verlaime sta bila usodno povezana. Njuna čudovita medsebojnost zaznamuje tako njuno ustvarjanje kot življenje. Ko pa se privlačnost sprevrže v odbojnost, se rodi pekel. **Ivan Mrak** podoživlja njuno poslednjo, dokončno ločitev: *Beg iz pekla*. Trudi se, da ga njun homoerotizem ne bi zapeljal v demonizem, a vprašanje: Rimbaud - hudič ali angel, ostaja odprto. Odgovor tudi ni pomemben, njegov pesniški genij je izpričan.

Na lepih in iskrenih besedah polnem nedeljskem večeru v *Roza disku*, prav na stoto obletnico smrti, so igralci *Rimske ceste* (**Karel Brišnik**, **Matjaž Višnar** in **Vojko Zidar**), s sodelovanjem *Roza kluba*, pričarali njegovo umetnost in življenje: *spricho zvezd in neskončnosti*.

Na lepih in iskrenih besedah polnem nedeljskem večeru v *Roza disku*, prav na stoto obletnico smrti, so igralci *Rimske ceste* (**Karel Brišnik**, **Matjaž Višnar** in **Vojko Zidar**), s sodelovanjem *Roza kluba*, pričarali njegovo umetnost in življenje: *spricho zvezd in neskončnosti*.

foto: Jasna K.

Gusti Leben

In memoriam FRANCE NOVŠAK (1916-1991)

Navsezadnje sta bila Nani in Zdenko sama. Castelli je z žarečim pogledom odprl paketa, ki ju je dobil. Prvi je bil poln slaščic in sadja, v drugem je bilo perilo.

-Pojdiva v spalnico, da spravim vse na mesto!

Zdenko je stal pri svoji postelji.

-Ali bi ne pomeril, kako se mi poda srajca?

-Da, kar pomeri jo!

Zdenko se je slačil! Najprej je vrgel na posteljo suknič, nato telovnik, naramnice. Papali ga je prvič videl golega do pasu. Zdel se mu je vse lepši.

-Kako je njegovemu telesu vse pristajalo!

Ali je Zdenko čutil njegov pogled, ki ga je božal?

Je! Kajti tako gol se je privil k njemu in mu dejal:

-Nani, prosim te, stisni me z vso močjo k sebi! Objemi me z obema rokama! Tako. Zdaj pa še jaz.

Zdenko je bil spet oblečen. Šla sta skozi umivalnico. Ustavila sta se.

-Dragi Nani, moj dečko! Nisi me še poljubil, - je spregovoril nenadoma. -Če me imaš res rad, poglej, tu ni nikogar!

Položil mu je roke na ramena. Iz oči v oči je zaplamenelo.

Papaliju so se ponujale ustnice lepega Zdenka Castellija, plemenito urezanc in tople. Bile so ustnice dečka, sicer lepega, toda kljub vsemu le - dečka. Ali jih je vredno sprejeti?

Telesi sta bili prižeti drugo k drugemu. Val toplote je prehajal iz enega v drugo. Papali ni hotel več misliti.

Saj sta res sama!

Prvič je poljubil dečka več ko prijateljsko. Pritisnil je ustnice k njegovim. Zdenko se mu je odzval drgetaje. Bil je lep kakor deklica in vdan kakor otrok.

Nani se je zaman upiral opojnosti, ki jo je pil iz njega.

Nani je ljubil!

Nani Papali je ves bolan in telesno shiran, rešen večne želje po lepoti in ljubezni, umrl v letu 1936, star komaj dobrih dvajset let. FRANCE NOVŠAK mu je ob smrtni postelji obljubil, da bo razodel skrivnost, ki ga je tako pekla, ker je ni mogel zaupati nikomur. Iz vsebine že porumenelih listov dnevnika je dve leti zatem bralstvu pripravil presenečenje - roman DEČKI. Dvignil je obilico prahu in pozabiti ali vsaj zamolčati ga so se mnogi trudili zaman. Ljubezensko razmerje med dijakom Nanijem Papalijem in Zdenkom Castellijem so poskušali strogo umestiti le v erotično sfero odnosa, niti slučajno pa ne tudi v seksualno, saj bi bilo potem mogoče govoriti o "homeroični abnormalnosti kot o zgrešenem, zablodelem, nepopolnem kontaktu" in avtorju ne bi bilo nobeno opravičevanje v pomoč. Ali in Zdenko nista storila greha "ne v mislih ne v besedah ne v dejanju", storil ga je avtor, ki je njun intimni svet fantovskih simpatij prenesel na papir. Plačal ga je s tem, da je bilo njegovo delo ocenjeno kot pisanje po zgledih in v slogu srednjeevropskih me-

ščanskih zabavnih pripovednikov, vse do danes pa ni bil deležen nikakršnega razumevanja, kaj šele priznanja.

Sam sem ga odkril povsem slučajno, v predzadnjem letu osemletke. Listajoč po Slodnjakovem "Slovenskem slovstvu", sem našel na njegov "prikaz nenaravnih ljubezenskih pojavov v dijaškem internatu". Zdelo se mi je obetavno, utrgal sem "prepovedani" sad. Kot včeraj se spominjam noči, dolga zimska je bila, v kateri sem hlatal po novoodpirajočih se mi svetovih, poistovetil sem se z Zdenkom, drhtel in medlel skupaj z njim. Solze sočutja, ganotja, pa sreče in žalosti, so mi oblivale obraz. Kot da se je skupaj z njim pričelo prebujati tudi moje telo, kot da sem skupaj z njim tudi jaz prvič ljubil. Samo mojega Nanija takrat še ni bilo na obzorju. Moj bog, kako sem mu ga zavidal!... Konec me je streznil, iz devetih nebes prestavil spet na trda tla. Nisem še verjel, doumel; življenje samo me je kasneje izučilo in potrdilo, da je kot tak tudi edino možen.

Zgodaj spomladi smo se v uredništvu Revolverja domenili, da bomo Franceta Novšaka poprosili za intervju. Bolezen ga je onemogočila. Čakajoč na ozdravljenje smo dočakali - smrt.

Minljivi smo, z vsako smrtjo nas je manj. In večni, z vsakim dečkom nas je več.

Gusti L.

Šla sta po dolgem, ravnem hodniku z mnogimi okni, na katera so udarjale posamezne kaplje, mimo lesenega kipa svetega in nesrečnega klerika, še po nekem stranskem hodniku, ter prispela do vrat, nad katerimi je bil pritrjen skromen, toda osvežujoč napis: Kopalnica.

-No, le dobro se okopljaj, - je dejal Papali, ko sta stala pred vrati in jih je Zdenko odklepal.

-Kaj ne pojdeš z menoj?

-Ne, sem se že okopal.

-Čeprav, saj to je vseeno. Če se še enkrat okopješ, ti ne bo nič škodovalo. Sicer pa moraš upoštevati, da je danes sobota in torej ne moreš imeti toliko dela.

Zvok Zdenkovih besed je bil tako čuden, da se mu Papali ni mogel upirati. Še preden se je mogel odločiti, ali naj ostane ali odide, je stal z njim v kopalnici za zaklenjenimi vrati.

Voda je bila še zadosti topla, da je hilo kopanje mogoče. Castelli je začel metati s sebe obleko in je stopil v kabino, Papali pa k pipam, da uravna vodo.

Zdenko je začutil slap prijetno tople vode in globoko dihnil.

-Sijajno! Daj, sleci se še ti in pusti vodo kar tako, kot je zdaj. Pojdi v kabino!

Papali se ni dolgo obotavljal, storil je po Zdenkovem nasvetu, ki se je glasil kot povele, in stopil je v najbližjo kabino zraven Zdenka. Pustil je nekaj časa, da so mu tekli po telesu curki, in razmišljal o tem, kako je vendar voda nekaj prijetnega, če je topla. Zmotil ga je Castelli.

-Kaj pa počneš, da molčiš? -ga je ogovoril.

-Nič. Mislim na to, da je takšnote kopanje prav prijetno.

-Posebno ko veš, da ni klerika zraven, namesto njega pa je pri tebi tisti, ki si ga želiš.

To je rekel Castelli, čigar tresoč glas je opozoril Nanija Papalija, da bo moral govoriti o resnejših rečeh, in sicer na prostoru, ki je po mnenju gospoda katcheta hudičeva zanka, s katero hoče omajati čistim dušam ljubezen do boga.

-Stopi k meni, - je dejal Zdenko.

Prvi hip je Papali mislil, da se njegov mladi ljubljenec šali, toda ko se je glas ponovil, se je odločil, da pogleda. Odprl je vrata v kabino in zaklical:

-No, kaj pa je spet?

Pri teh besedah je skušal zavarovati svoj ugled, a že je vso njegovo postavo objel žareč pogled mladega boga, ki je stal v vsej goli lepoti, v vsem ponosu pred njim. Njegovo gladko telo se je zdelo zaradi vode, ki je tekla po njem, še glajše in lepše, podobno čudovitemu marmorju iz devete dežele, ki ga Zagreb ni poznal. Prišel je trenutek, ko bi mogla vsaka neprevidna kretnja raniti obe duši. Oba sta se malce zmedla.

Ko bi bil videl ta prizor prečastiti ali kdo izmed njegovih zaupnikov, bi bile posledice tega pogleda na njegovem organizmu gotovo strašne, strašne. Toda fanta sta bila sama, vdana svetlobi, v kateri se je sprehajal božanski Amor in se smejal revščini človeške ljubezni. Te pa se nista toliko zavedala, saj je bila njuna ljubezen bolj podobna otroškemu prijateljstvu, čeprav je zbužala v njima prave življenjske nagone.

Castelli je namreč objel s pogledom Papalijevo postavo in mu zaklical od navdušenja:

-Res je lepo biti mlad!

Hkrati je pogledal sebe in prva znamenja zrelosti na svojem telesu. Nato je premeril Nanijevo postavo. Njuna pogleda sta se srečala, a vesela obraza je ožaril Zdenkov zadržani, nikdar prej videni smehljaj.

Nenadoma se je Zdenko spomnil, da bi bilo dobro pretrgati molk, ki vlada, zato je objel prijatelja z rokami okrog vratu in se v veselem, srebrnem smehu obesil nanj z vso močjo svojega telesa.

Tako sta stala objeta kakor kipa antičnih, dovršeno lepih bogov in nista vedela tisti trenutek za noben problem in nobeno žalost. Po vsem telesu ju je oblivala voda, ki je postajala vse hladnejša, tako da sta bolj in bolj čutila toploto svojih teles.

RADIO ŠTUDENT JE

MEGA

RADIO ŠTUDENT, UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

Roza disko.

Roza klub

LJUBLJANA

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Kraljevi ribič

Arty komedija nravi Terryja Gilliana

Robin Williams & Jeff Bridges
ribarita v kinu Komuna

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

PISMA Z BLEDO ROŽNATO PISAVO

Teče že peto leto od ustanovitve **Lezbične sekcije LL pri ŠKUCu**. Razmišljale smo, da bi ob tej priložnosti napisale, kaj vse se je in se ni zgodilo v preteklih letih, kaj smo in česa še dolgo ne bomo naredile. Skratka, želele smo narediti nekakšno bilanco, ki bi jo zaključile z obveznimi (retoričnimi) vprašanji, zakaj še vedno nismo načele zarote molka, zakaj sekcija LL ostaja pozabljena, nepomembna v raznih bilancah tako "naše" kot "njihove" alter scene.

Morda je kriva nevednost. Ta ima svoje dobre plati - lahko se ji nasmejemo. Teže pa se nasmejemo represiji tolerance, ki je zanka vseh zank in pravzaprav najbolj ciničen posmeh za tako marginalno skupino, kakršna smo me. Res je; deležne smo tolikšne tolerance, da se nas pozablja razumeti.

Bog ženski pač nikoli ni prepovedal *leči k ženski kakor k moškemu*. Ker ni bila vredna.

Tako ostaja lezbičnost nekaj *znosnega*, vendar tudi *meglenga* in *nejasnega*, nekaj, kar se lahko definira samo *negativno*: tiste, ki ne marajo moških, ali: tiste, ki bi želele biti moški. Dolgo sem premišljevala, kako bi se dalo to najboljše ponazoriti. Pa mi je moj prijatelj (gay) čisto nevede podal slikovit primer negativne definicije. O tem, da je bilo v začetku 20. stoletja v Berlinu čez 60 privatnih lezbičnih klubov, je povedal tole: "*Ja, seveda, ko pa je bila takrat vojna in so bili moški na fronti!*"

Očitno se Berlinčani (pa tudi Londončani, Amsterdamčani, Newyorčani, ...) še niso

vmili s fronte - v njihovih mestih je namreč še vedno veliko lezbičnih klubov.

Pustimo razlage in pozitivne definicije ob strani. Naj bo enkrat drugače. Reflektirajo naj pisma, ki so prihajala na LL v vseh teh kislih letih. Preberimo pisma, ki smo si jih pisale, da bi nekdo razumel.

S.T.

Zdravo! Moram priznati, da doslej še nisem zasledila naslova, kjer bi se lahko vključila v skupino, ki dela moškemu svetu tolikšne preglavice. Sedaj imam priliko, da se vam pridružim, če je to tudi vaš interes.

Sicer moram priznati, da v tem življenju občasno igram biseksualno vlogo, vendar so stvari, pri katerih se tehtnica prevesi precej na homoseksualno stran. Je pač tako in tudi prijetno mi je, da sem postala samostojna, neodvisna in svobodna. Ničesar ne obžalujem. Življenje je pač takšno, da zahteva od posameznika, da živi v skladu s samim seboj in se tako izogne depresijam in krizam.

Pozdravljene!

Že davno sem se odločila, da vam pišem, a nisem vedela pravega naslova, dokler ga nisem zasledila v časopisu.

Vesela sem, da obstaja sekcija, v katero moški nimajo vstopa. Pa naj se vam predstavim. Stara sem 23 let, zaposlena, poročena "že" dve leti in nimam otrok.

Že pred šestimi leti sem opazila, da me moška družba ne privlači preveč, predvsem

zaradi poniževanja, izkoriščanja in puhlosti. Večina te hoče le zvatiti v posteljo; ko to izkoristi, pa te pusti in si najde novo žrtev. Tudi v postelji so egoisti. Gledajo le na svoje užitke, partnerico pa pustijo nepotešeno. Nič ni lepšega kot prijateljstvo, odkritost, zaupanje in nežnost med dvema ženskama. Le ženska lahko nudi ženski tisto, kar si sama najbolj želi, kar občuti...

Težko mi je pisati, saj pravzaprav ne vem, kako naj vam pišem. Želim le povedati, da čutim z vami, da sem zelo osamljena, saj prijateljic z enakimi nazori ne najdem. Na nek način se bojim svoje drugačnosti... Mi sploh lahko kdo pomaga...!?

Moram vam priznati. Če bi imela možnost in če naša družba ne bi bila tako zavrta, bi veliko raje živela z žensko kot z moškim. A saj nimam niti možnosti izbire... Me obsojate?

Želim vam srečno in uspešno novo leto! Za vas sem zvedela iz *Mladine*, zato se oglašam. Rada bi vas spoznala.

Pozdravljene! V začetku tega pisma vam naj zaželim mnogo uspehov pri delu v skupini in v osebnem življenju za novo leto 1988! Mene pa zanima, kako priti v stik z vami, kakšne so obveznosti, vaši cilji... Upam, da se mi boste oglasile.

Zaradi svoje drugačnosti in deloma osamljenosti želim aktivno sodelovati v vaši skupini. Sem samostojna ženska srednjih let.

PONOTRANJENA HOMOFOBIA

Alison Bechdel:

More Dykes To Watch Out For. **Firebrand Books**, 141

The Commons, Ithaca, New York 14850, USA.

©1986 BY ALISON BECHDEL

ŽALOSTNO, TODA RESNIČNO!

NAJ SI ŠE TAKO OSVEŠČENA - VSAKE TOLIKO

IZBRUHNE TISTI ZOPRNI, TEČNI GLASEK!

SEVEJA Tvoja
LEZBIČNA
IDENTITETA
NA KONCU
VEDNO ZMAHA...
TODA ZA KAKŠNO
CENO!
KAKŠNA POTRATA
DRAGOCENE
ENERGIJE!

PREPROSTO?!
EDINA PREPROSTA
STVAR JE ZOMBI-
JEVSKA PAHET
TEGA KONZERVATIV-
CA, ESTELLE!

Refleksija

Ko sem pred več leti bila v internatu, sem prvič spala z žensko. Izzvala me je ona - moja sošolka. Ne trdim, da nisem poizkusila tudi z moškimi. Ampak z žensko je to tako drugače, nobenega nasilja - skratka, odločila sem se, da raje živim sama, kakor pa, da sem predmet izživljanja bilo kakšnemu moškemu. Sicer imam smolo tudi pri ženskah - ali so poročene ali pa alkoholičarke. Vesela sem, da me sprejmete v to skupino, kjer se lahko vsaj odkrito, brez pretvarjanja, o marsičem pomenimo. V resnici smo res redke, ki si upamo priznati to svoje nagnjenje. Popolnih ljudi pa tako ni.

Bravo tovarišice!!! Nisem pričakovala, da bi se pri nas kdorkoli (tudi če je skupina posameznikov ali posameznic) upal tako jasno in javno izpostavljati kot ve. Zakaj? Še vedno smo namreč precej stereotipna družba, ki odklanja pravzaprav večino stvari, ki ni po "družbenih normah", zato sem bila nemalo presečena ob spoznanju, da javno propagirate oziroma razkrivate svoje delovanje in obstoj skupine.

In kaj hočem? Pravzaprav nič, le to bi vam želela povedati, da vam čestitam na "korajži". Upam, da boste vztrajale, saj bo še veliko problemov, preden boste (ali pa bomo) našle svoj prostor pod soncem.

Pozdravljene! V *Mladini*, številka 37, 30 oktobra 1987 sem prebrala članke v rubriki *Pogledi in v zvezi* s tem se obračam na vašo delovno lezbično skupino. Tudi sama sem namreč nagnjena k istemu spolu, vendar do sedaj nisem imela možnosti za uresničitev svojih želja. Razen ožjega kroga prijateljev, okolica ne ve za mojo drugačnost, kajti živim v manjšem kraju, kjer je še zelo prisotna ma-

lomeščanska miselnost. Zaradi tega bi se rada vključila v vašo skupino.

Zdravo! V *Anteni* sem prebrala vaš oglas in sem se odločila, da vam pišem. Stara sem 21 let, imam fanta, vendar sem nekako prazna. Pred leti sem po naključju prespala pri kolegici in me je zelo vznemirjala njena bližina. Od takrat si v sebi želim ljubezni z žensko, vendar zaradi sramežljivosti ne morem narediti prvega koraka. Zato vam pišem v upanju, da bom mogoče le našla mojo, že od nekdaj neizpolnjeno, željo. Govorila sem tudi s fantom in se popolnoma strinja, da si najdem svojo srečo.

Zdravo! Kako naj začnem? Najbolje, da od začetka. Sem 20-letno dekle, bolj športen tip. Zatakne pa se pri tem, da so mi bolj všeč ženske. Do moških čutim samo prijateljstvo in nič več. Nagnjenje do žensk sem opazila že v sedmem razredu in od takrat je čedalje huje. Saj sem poskusila tudi z moškimi, samo moram priznati, da pri tem nisem nič čutila. Kadar sem s kolegico pa me vzburi že, če jo ljubkujem in božam po prsih. Toda problem je v tem, da ona "ljubi" tudi moške. Večkrat sem že hotela prekiniti z njo, toda ne morem, ker jo preveč ljubim. Samo tako tudi ne more iti naprej. Jaz si želim, da bi mi vračala ljubezen. Hvala, da ste prehrle pismo. Veliko lažje mi je, da sem vsaj komu lahko zaupala to težavo.

Pozdravljene! Pravzaprav sploh ne vem, zakaj vam pišem. Pričakujem rešitev? Mogoče! Stara sem 18 let in že hodim v službo. Včasih se sprašujem, kaj je z mano. Kaj se dogaja? Neštetokrat sanjam, in še večkrat sa-

njarim, kako se pogovarjam z neznano žensko, se ljubim z njo. Kako naj si pomagam? Kje naj spoznam žensko, ki ji ni le do užitka, ampak tudi do odkritega prijateljskega pogovora? Doma se nimam s kom pogovoriti. Bojim se. Bojim se razočaranj mojih staršev, prijateljic, prijateljev, pa tudi same sebe se bojim - a sem res jaz ta oseba? Pa sem. Hočem biti. Če gledam npr. kakšen film, kjer se ženske ljubijo, uživam ob tem. Tudi jaz bi rada to počela, se ljubila, in ne samo to. Kako naj najdem pot? Pa ne ven iz tega!!! Še globlje, vedno globlje, do konca...

Pišite mi, večno vam bom hvaležna.

Drage cure! Javljam vam se iz Zagreba. Jako sam sretna što ste osnovali takvu skupinu, jer mislim da je ona vrlo potrebna ženama koje se tako osječaju, kada se zna da društvo smatra ljude koji vole svoj spol nastranim, manje vrijednim, poremećenim itd. Ja sam dosta puta dolazila u nezgodne situacije, jer sam branila te ljude što znači i sebe. Jednom sam se posvađala s profesoricom iz marksizma, zbog njenog mišljenja da je to neprirодно i da takvi ljudi nisu sasvim normalni. Sada me gotovo pola cura iz razreda glupo gleda, iako mi to i ne smeta baš mnogo. Mislim da ima žena koje te probleme teže rešavaju nego što to ja činim.

Drage prijateljice, prošle nedelje sam primio prvi broj biltena *LESBOZINE*. Hvala. Čestitam Vam na građanskoj i ljudskoj hrabrosti! Svaka Vam čast! Iako sam muškarac, nisam muška šovinistička svinja i smatram da svako ima pravo na svoje lično seksualno opredeljenje. Zato pozdravljam Vašu inicijativu i želim da uspete u svojim nastojanjima.

ENA IZMED METOD ZA TO, DA SE ZJEBIŠ HOMOFOBICNEGA GLASU, JE NEPOSREDNA KONFRONTACIJA.

ZA VEDNO PA GA UTIŠAJ LE Z NEJEDNO ČUJEČUSTJO...

... S TRDNO ODLOČENOSTJO PRED SKUŠUJAVAMI...

... IN MOGOČE S TERAPIJO.

Refleksija

Ja sam masohista i do nedavno sam imao jednu gospodaricu (Ljubljanku, pa mi slovensčina nije strana!). Rado bih se dopisivao s nekom damom koja je nastrojena biseksualno i u smislu SM radi razmene iskustava. Hvala unapred!

S spoštovanjem. Zvedela sem za Vaš kluh in bi se rada vključila. Sem srednjih let in obožujem nadnaravno silo. Prosim za odgovor.

Bom odkrita in poštena. Nisem sigurna v svojo lezbiško identiteto, ker nisem imela možnosti, da se spoznam v intimnem odnosu z drugo žensko. V puberteti sem imela intimni stik s prijateljico, a mislim, da to ni dokaz. Ali se bojim? Res je, daraje gledam ženske, sanjarim, kako božam prsi, pas, boke lepe dolgolase ženske. A ne vem, če sem res spolno usmerjena k ženskam. Rada bi se spoznala, izvedela, kako čutijo druge, kakšne konkretne fantazije, občutke imajo, kako doživljajo moške in kako ženske. Prav fenomenološko. Upam, da me razumete, mislim, da me, saj domnevam, da ste imele podobne konflikte s seboj pri prepoznavanju sebe kot lezbijke.

Zgoraj podpisana sem prikupna, vitka, 28-letna študentka. Oglašam se vam zaradi moje drugačnosti in vas obenem prosim za pomoč. Z vašo pomočjo bi rada spoznala dekle, ženo, staro do 45 let, vitko, prikupno, inteligentno... s svojim stanovanjem za skupno prijateljstvo in intimna srečanja. Prosim, če bi se mi pismeno oglasila v najkrajšem času.

Vendar sem kljub vsemu še vedno sama. Moje težave so še toliko večje, ker živim s starši. Še zmeraj se nista spriznala s tem, da nikoli ne bom takšna, kot sta želela. Je pač, kakor je. Vedno mi ostaneta onadva in dom, ki smo ga zgradili skupaj. Imam pa še eno težavo, in sicer mi v 26 letih ni uspelo najti trajnejše zveze. Človek bi lahko rekel, da sem že skoraj obupala. Skoraj, pravim, a še ne popolnoma. Še iščem, odpisujem na oglase, včasih ga dam tudi sama. Tako mi včasih pride prav tudi vaše vabilo, da pobegnem iz tega vsakdanjega, praznega in utrujajočega dneva.

Zelo sem se razveselila članka v reviji *Jana* o *Lezbiški sekciji*. Vendar mi ni znano, kako bi se tudi sama lahko vključila v sekcijo. Znano mi je samo to, da hočem tako živeti. Prosim za kakšno informacijo.

Sem srednješolka, stara 17 let. V *Jani* sem prebrala članek o slovenskih lezbijkah, kjer tudi piše, da se lahko z dodatnimi vprašanji obrnemo na vas.

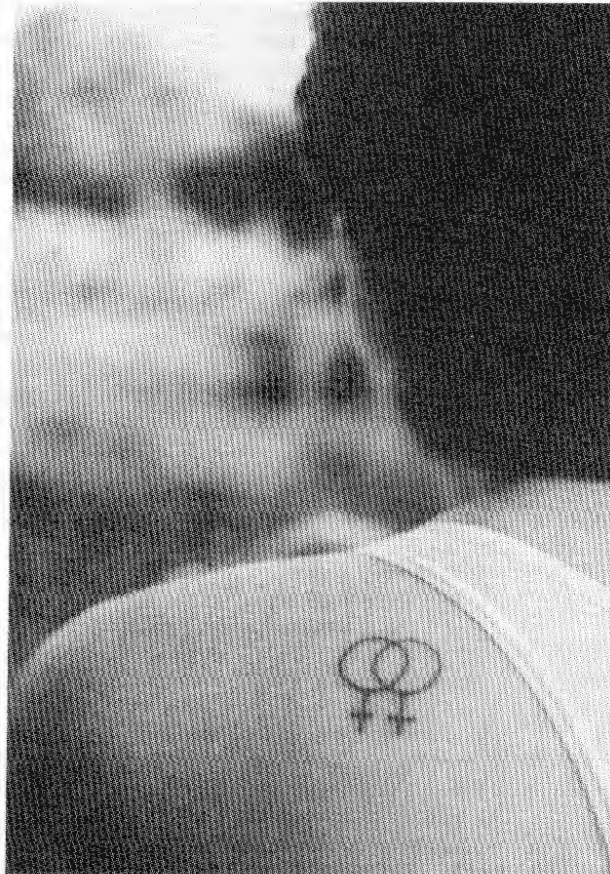
V žensko sem bila zaljubljena trikrat (seveda tega nihče ne ve, tudi tiste ne, v katere sem bila zaljubljena) in prav tolikokrat v fanta. Sama še nisem sigurna, kako je z mano, a sem lezbijka ali ne, zanima pa me nekaj. Kako imata ženski spolni odnos?! Odgovora

na to vprašanje nisem zasledila v nobeni reviji.

Že kakšno leto odlašam s pisanjem tega pisma, vendar mi je zadnji sestavek v *Jani* dal dokončno potrditev, da moram pisati. Pravzaprav bi hotela pomagati, sodelovati, če se le da, na tem področju imam precej izkušenj. Lepih (s prijateljicami) in slabih (z okoljem, družino). Ja, šele sedaj, ko nisem odvisna od nikogar, mislim, da lahko javno povem marsikaj. Moram pa priznati tudi, da me marsikdaj prijemljejo dvomi in niti sama ne vem, kaj sem. To dvojno življenje prav ubija, predvsem ti predsodki, ki jih skoz poslušam.

V časopisu *Jana* sem prebrala članek o tej holezni, pa sem se odločila, da vam tudi jaz napišem, ker imam take težave že vse življenje in Vas vljudno prosim, da se mi oglasite. Sem 54-letna upokojenka.

To se mi je začelo dogajati, ko mi je bilo

dobrih šest let. Namesto, da bi se igrala skupaj z drugimi otroki, sem po cele ure stala pred trgovino. Gledala sem neko odraslo žensko, ki je hodila vsak dan nakupovat. Bila je čudovito oblečena. Približati se ji nisem upala. Ko sem hodila v prvi razred, sem se ponovno zaljubila v učiteljico. Vedno sem imela v življenju nagnjenje do - da tako rečem - višjih ljudi oziroma žensk, ki so bile lepše oblečene in so sploh izgledale drugače kot navadne ženske.

Potem ko sem bila že v službi, sem bila zaljubljena v francosko filmsko igralko **Michelle Morgan**. Zaradi nje sem večkrat šla gledat isti film, celo v drug kraj. Še sedaj imam dve njeni fotografiji s podpisom, saj sem ji takrat pisala v Pariz. Ljubezen do te igralkice

trajala najdlje časa. Takrat nisem razen nje opazila nobene druge zanimive stvari. Še danes imam nekaj njenih fotografij, ki so bile takrat v prodaji.

Moram povedati, da sem bila vedno zmedena ob ženski, v katero sem bila zaljubljena, nisem ji upala pogledati v obraz in sem zmedeno govorila. Nikoli v življenju pa se nobene nisem dotaknila. (Za moje nagnjenje ni izvedel nihče.)

Drugače živim vse življenje sama. Zelo kratek čas sem živela le z očetom moje hčerke. Tudi moja hčerka kaže podobna nagnjenja. V materini familiji so skoro vsi sami, nihče se ni poročil. To je na kmetih velika skrivnost. Neka starejša ženska mi je dala sliko moje mame. Mama ji jo je dala za spomin, ko sta hodili skupaj v šole. Potem pa je ta ženska vzkliznila: *Ojoj, ojoj, kako sva se imeli radi*. To je ponovila parkrat. Tako jaz mislim, da imam to podedovano. Vprašala sem jo, če je kdaj imela njena teta, stara 78 let, kdaj fanta, ko je bila mlada. Odgovorila mi je, da nikoli, in da ji zato še nikoli ni bilo žal.

Zelo sem bila vesela članka v *Jani* o razkritju slovenskih lezbijk, saj mi takšni članki dajejo moč in pogum, da vztrajam pri svojem nagnjenju do žensk. To nagnjenje obstaja pri meni že od 14. leta. V tem času se mi je zgodilo marsikaj lepega, pa tudi slabega. Predvsem sem se dolgo borila sama s sabo, včasih sem bila že čisto obupana. Nisem vedela, ali naj ostanem pri svojih željah ali naj jih zatrem in grem normalno pot. Najhuje je, če si sam in nimaš nikogar, ki je podobnih misli. Vse moraš skrivati v sebi, sploh pa pred javnostjo. Saj ne veš, ali te ho raztrgala ali pomilovala. Poskušala sem z moškimi, vendar se mi ni nikoli obneslo. Nobne želje nisem čutila do njih, že ob toplem ženskem pogledu, ali pa rahlem dotiku pa me je streslo, kot bi skozi moje telo spustili elektriko.

Sama sem in ne vem, ali mi bo uspelo najti žensko, ki bi mi vračala ljubezen. Saj to je edino, kar si želim. Sem lezbijka, in vem, da bom to tudi ostala, pa čeprav bo s tem moje življenje zavoženo.

Draga dekleta! Vljudno vas prosim, ne pošiljajte mi več gradiva, ker bi imela težave doma! Ste zelo simpatična skupina, ker si upate nekaj več kot me ostale, toda vseeno ne želim sodelovati.

Končno sem samo sebe prepričala, da bom naredila pravilno, če se vam oglašim. Sem 16-letno dekle. Rada bi spoznala dekle z lezbičnimi nagoni za intimna, erotična srečanja. Teh si že dolgo močno želim, ampak zelo težko je najti lezbijko. To jaz nisem v pravem pomenu besede, samo želim si stika - spolnega - z ženo. Saj sem že imela stike z moškimi, ampak to ni zame.

Rada bi spoznala lezbijko iz bližine moje kraja, z enakim mišljenjem, kot je moje. Nič ne moti, če je starejša. Sem rada v družbi, kar pa mi ne pomaga, da bi našla sorodno dušo.

TRN V PETI ROKNROLA

To, kar je bil v Parizu petdesetih in šestdesetih eksistencializem, je v svetu osemdesetih rock'n'roll. V sredini osemdesetih se je zgodila mini rock'n'roll revolucija v "od boga pozabljenih" provincialnih ameriških mestecih in rock'n'roll postavila tja, kamor pravzaprav sodi - na pločnike, med obupance in odštekance, ki svoj konflikt z življenjem, svetom in seboj rešujejo živeč na skrajnem robu družbe, onstran spodobnosti in morale, daleč proč od ponorelega sveta uglajenih in utčehnih socializiranih množic. Rock'n'roll postane krik iz umazanih, siromašnih in kaotičnih delavskih slumov urbanih sredin, krik zoper omejenost in nesvobodo, ki jo prinašajo vsiljene družbene norme.

Pri tem se zdi ženska verzija rock'n'roll odpadništva še kompleksnejša od moške, saj ob zaostreni kritičnosti in zavračanju družbe, kakršna pač je, vsebuje še eno bistveno komponento - **problematiziranje lastne seksualnosti**. To pa ni slučajno, če se samo spomnimo, kakšen tabu je predstavljala ženska seksualnost skozi vso donedavno zgodovino, saj je bila ves ta čas malone zanikana, najmanj pa cinično uvrščena v nedoločljiv, imaginaren prostor, strpana med stereotipne like, ki so jih pripisovali ženski - med svetnico in materjo na eni ter čarovnico (bogokletnico) in kurbo na drugi strani. V življenju ženske to vsekakor je problem in zato ne preseneča, da je žensko rock'n'roll odpadništvo pogosto usmerjeno k nekakšni androgenosti, k imidžu brezspolnega bitja.

Najvidnejše rock'n'roll heroine osemdesetih in začetka devetdesetih, **Michelle Shocked, Phranc, Suzanne Vega, Sylvia Junco, K.D. Lang, Sinead O Connor**..., vse po vrsti skrivajo svoje ženske atribute izza debelih volnenih puloverjev ali za ohlapnimi bombažnimi oblačili, skoraj brez izjeme so po deško postrizene, nekatere (Sylvia Juncosa) si s tetoviranjem uničujejo prislovično "mekobo in lepoto" ženske kože, z ekstremno suhostjo želijo izničiti ženske obline (**Syd Straw, Lucinda Williams**) ali pa, pomislite, brez kančka sramu kar naravnost koketirajo z javnim priznanjem svoje lezbičnosti (pri tem je prav gotovo najbolj radikalna in brezkompromisna Phranc).

Težak notranji spopad med kulturološko vsiljeno podobo ženske in hormonsko definirano ženskostjo ter potrebo, da se ta determiniranost odvrže, je nekakšno gonilo rokrske inspiracije.

Omejila se bom zgolj na heroine, ki se (ne)posredno deklarirajo kot lezbijke.

The Indigo Girls, Phranc, Tracy Chapman, Laurie Anderson, Melissa Etheridge, Two Nice Girls, K.D. Lang, Michelle Shocked... sodijo v t.i. skupino "lahko bi bile lezbijke". Za nekatere med njimi, ki so že naredile coming out, to ni več zgolj domneva. Tako Phranc ("odkrita") zase pravi, da je "povsem preprosta in normalna židovska lezbijka", Michelle Shocked pogosto nastopa na lezbičnih festivalih, **Anna Palm** (sodi v t.i. avantgarde) je odkrita lezbična aktivistka.

Povsem drug primer pa je K.D. Lang, saj se njen menecer na vse kriplje trudi prikriti njeno homoseksualnost. Kljub temu je sodelovala pri projektu *Red, Hot & Blue*. Podobno je z Laurie Anderson in Tracy Chapman, ki svoje lezbičnosti sicer ne skrivata, vendar navkljub svoji visoki politični osveščenosti še nikdar nista nastopili izključno za lezbično publiko. Je pa Laurie Anderson lani dala ekskluzivni intervju za francoski lezbični časopis *Lesbia* (odlomki so objavljeni v *Revolverju* št.3), kar je boljše kot nič. Znana je tudi po javno izrečenih feminističnih stališčih.

O Tracy Chapman pa še to: njena glasba se v marsičem naslanja na glasbo **Joan Armatrading**, ki je blestela v sedemdesetih in je, kakšno naključje, prav tako črnka in prav tako lezbijka.

Mirno lahko ugotovimo, da *new age* rock'n'roll heroine svojo spolnost povsem sprejemajo, le da jo v skladu s časom, v katerem živijo, in s svobodo, ki so si jo izborile, redefiniirajo. Njihovo dojetanje ženske in njene vloge v družbi je seveda milje oddaljeno od klasičnega meščanskega razumevanja, po katerem doživi ženska svojo spolno afirmacijo šele v senci svojega moža.

Michelle Shocked, Phranc, Laurie Anderson... so Jeanne Moreau in Juliette Greco današnjih dni.

Pa si jih oglejmo pobliže.

PHRANC

Kak Fassbinderjev film bi bil pravnji ambient za Phranc. Angel decadence, z obrazom Ivana Lendla in frizuro ameriškega marinca, ima zanimiv, samoironičen odnos do svoje sporočilnosti. Njen imidž je naravnost izrazito *butch* (saj poznate že izpeto in na straneh starih števil *Revolverja* večkrat preleto zgodbo o *butch & femme* lezbijkah - tistih, ki igrajo moško in žensko vlogo). Sarkazem in cinizem sta njeni glavni karakteristiki. Zajedljiva je tako do pojavov neonacizma (*Take Off Your Swastika*), kot do rasistov (*Bloodbath*)

in do nežnih, brhkkih ženskic, ki grulijo kvaziprotestne pesmice, obenem pa spretno trepetajo z očmi in lovijo bogate možičke ter ugodne pogodbe (*Folksinger*). Jedkost in grenkoba sta značilni za album z iromičnim naslovom *I Enjoy Being A Girl* (Rada sem dekle). V tem čednem svetu javno in smelo nosi breme svoje lezbičnosti. "Usodna pervertiranost" ji ne bo ravno olajšala poti do visokih naklad, kar pa zagotovo ne bo zmanjšalo njene reputacije samozavestne, svojske ženske, ki se popolnoma zaveda same sebe in ne beži od tega.

Njen drugi album je eklektična mešanica različnih stilov. Pesem z naslovom *M-A-R-T-I-N-A* je posvetila, komu drugemu kot slavni teniški zvezdi Navratilovi. Pa še to - pogodho ima pri *Island Records*.

Na najnovejšem albumu z naslovom *Positively Phranc* pa najdemo še več angažiranih pesmi. Ena je posvetila jazz glasbeniku **Billy Tiptonu**, čigar smrt je leta 1989 v ZDA povzročila senzacijo. Izkazalo se je namreč, da je bil Billy v resnici ženska, ki se je kar 50 let oblačila v moška oblačila, se poročila in posvojila otroke - le tako si je namreč lahko privoščila kariero, ki bi ji bila kot ženski onemogočena. Unrla je zaradi čira na želodcu - bala se je obiska pri zdravniku, ki bi seveda odkril njeno spolno identiteto.

"Da bi lahko počela, kar si je zares želela - muzicirala - je morala zatreti svojo identiteto," pripoveduje Phranc. "Kako tragično, da jo je ubila njena skrivnost."

Na zadnjem albumu se je Phranc spomnila še ene znane lezbijke - pisateljice **Gertrude Stein**. V pesmi *Outta Here* pa obuja spomine na **Keitha Haringa** in **Roberta Mapplethorpe**, govori o nemih prostorih, ki jih pušča za sabo epidemija aidsa.

"Odhajanje in umiranje - s to pesmijo sem želela zaključiti album. Nekoč mi je prišlo na misel, kako moji starši večkrat gledajo stare posnetke iz svoje mladosti. Prešnilo me je, da jaz v starosti ne bom mogla gledati starih posnetkov skupaj s svojimi prijatelji - ker mnogih zaradi aidsa ne bo več."

MICHELLE SHOCKED

Osrednji moto njenega glasbenega ustvarjanja je prav gotovo odkritost. Doslej je izdala tri, po glasbenem stilu povsem različne plošče. Lahko bi rekli, da se ji je uresničil *ameriški sen* - iz popolne anonimnosti se je povzpela do neba. Njen vzpon se je začel tisti trenutek, ko jo je prekaljeni maček **Pete Lawrence**, neodvisni distributer in lastnik založbe *Cookin Vinyl*, nekega večera na *Kervil Folk Festivalu* slučajno slišal prepevati ob tabornem ognju. Posnel jo je na walkman in - od tu naprej je zgodba znana - zvezda je bila rojena. Naključje? Sreča? Presodite sami. Je pač bila na pravem mestu ob pravem času s pravim talentom, seveda. Lawrence pač ne bi bil to, kar je, če v njenem muziciranju ne bi pri pričel prepoznal avtentičnega rockerskega izraza.

V obdobju zgodnje adolescence je, boreč se za svojo individualnost, prišla v konflikt s

PROTIUDAREC HIP-HOP FEMINISTK

BWP Mačistična raperska skupina **Ice Cube** prepeva *A Bitch is a bitch is a bitch* - Kuzla je kuzla je kuzla. Raperki **Lyndah** in **Michelle** pa sta zadevo obrnili po svoje in se poimenovali **BYTCHES** (*Beautiful Young Thing College Honeys on Shift With Problems (BWP)*) - Kuzle s težavami.

In ženske imajo težave. Še posebej v svetu rapa imajo na voljo samo tri vloge - kuzle, kurbe ali matere. "Tega se ne da odpraviti z molkom. Tako nas pač imenujejo," pravi Lyndah, "toda me lahko te žaljivke obrmemo po svoje. Smo močne ženske, delamo, kar hočemo. Če smo zato kuzle, nam ni prav nič mar." V resnici stvari niso tako preproste. Večina moških namreč prav nič ne ceni takšne odkritosti. Še celo **Russell Simons**, šef založbe, za katero snemajo BWP, jih preganja zaradi določenih besedil. Moško orientirani ameriški glasbeni tisk prav tako skuša utišati hip-hop feministke: kritiki bodo pisali tudi o tako psihopatsko seksističnih skupinah, kot so **Geto Boys**, ne bodo pa niti omenili BWP.

BWP počnejo, kar hočejo. To pomeni, da so povsem neodvisne - moške postavljajo tja, kamor sodijo. Na prvem albumu BWP (izšel pri CBS/Def Jam) najdemo veliko maščevalnih fantazij - preklinjajo nezveste fante (*Is The Pussy Still Good?*), moške, ki nakladajo o svoji močnatosti (*Two Minute Brother*), obtožujejo cenene moške (*Money*), seksistične šefe in žaljive policiste. Glavna pesem njihovega zabavljivega načrta pa je prav gotovo *Fuck A Man* - Pofukaj moškega.

"Toliko časa porabimo - če denarja niti ne omenjam - da bi ugajale moškim," pravi Michelle. "Kupujemo si drage obleke, urejamo pričeske in podobno. Tipi pa pridejo takšni, kot so. Me pa se potem dneve in dneve žremo, ali je kaj narobe z našimi frizurami, ali smo se začele rediti. Toda zakaj le? Da te lahko ponovno pohodijo? Naj se jebejo. Jaz jih ne potrebujem."

V razpitem komadu *Is The Pussy Still Good?* Lyndah opisuje srečanje z bivšim fantom. Ko se znajeta v postelji, ga pripravi do tega, da jo zadovolji, potem pa ga vrže ven tik pred njegovim vrhuncem. Zadnji verz: "Prasci to že ves čas počnejo s kuzlami." Ne preseneča, da je ravno ta štiki najbolj popularen. "Večina žensk je všeč ta komad, saj gre za realno fantazijo," pravi Michelle. "Katera ženska - bela, črna, bogata, revna - ne sanja, da bi isto naredila s kakšnim nesramnežem? Toliko moških je v zvezah zares pritegnjenih."

HWA

Ženska skupina **Chicago's Hoes Wit Attitude (HWA)** pa je popolnoma opustila sleherni misel na poštene odnose. Nimajo nobenih težav več, hvalijo se s svojimi osvajaškimi uspehi in se proglašajo za kurbe. Za razliko od BWP, ki nosijo vsakdanjo garderobo (baseball čepice, široke kavbojke, superge) so veliko bolj urejene. "Oblačimo se šik, ker je to simbolično. Rade imamo svoje telo, vemo, da fantje hočejo prav to. Vemo, da nam bodo rekli

starši, policijo in družbo. V nekem trenutku se je celo znašla na robu norosti, saj se je njena tenkočutna narava težko upirala vsakovrstnim družbenim pritiskom, ki jim je bila izpostavljena (pri teh težavah je gotovo igralo pomembno vlogo soočenje s svojo lezbično identiteto). Pomoč je poiskala pri psihoterapevtki **Isabelle Pierce**. To obdobje je zelo pomembno pri oblikovanju njene politične zavesti. Piercova ji je poleg terapevtske pomoči dala tudi lekcije iz antipsihiatrije in radikalne kriminologije. Pojasnila ji je mehanizem, s katerim družba iz plemenitih odpadnikov producira duševne bolnike in kriminalce ter jih s takšnim etiketiranjem ekskomunicira. Ne sekirajte se, če ste ob tem slučajno prepoznali tudi del svoje usode. Pesem *5 a.m. In Amsterdam* z njene prve plošče je posvečena Isabelle Pierce.

Z občutljivim očesom mlade upornice in prevejane potepuhinje je Michelle opazovala svet okoli sebe in odkrivala družbene krivice ter njihove politične konotacije. Z notranjim ušesom je prisluškovala glasbi svojega otroštva - teksaškim trubadurjem, kot sta **Guy Clark** in **Terry Allen**. Drugi album *Short Sharp Shocked* je posvečen Guyu Clarku.

Prva albuma *Campfire Tapes* in *Short Sharp Shocked* govorita predvsem o nenavadnih civilizacijskih in političnih konotacijah v bizarnih izkušnjah mladih iz osemdesetih. Zadnji album *Captain Swing* pa je nekaj povsem drugega. Michelle se nam predstavlja kot vrhunska interpretka rock'n'rolla. Gre za sintezo bluesa, dixielanda, cool jazzja in western swinga. Predvsem je ta plošča namenjena žuru. Je optimistična in špaska ("Ko bom odrasla, bom stara ženska ko bom odrasla, bom imela 2000 otrok...") ter zelo občutena. V pesmih, ki so jazzovsko obarvane, je vendarle čutiti politično ozadje, čeprav je bil njen zadnji album deležen kritik - češ da je njena politična ost nekoliko otopela. Seveda je pa še več takih, ki jih živcira njena politična angažiranost.

ANNA PALM

Anna ima klasično glasbeno izobrazbo, kalila pa se je na alternativni angleški sceni. Štiri leta je igrala v alternativnem gledališču. Želja po samostojnem performansu pa jo je vrnila k violini, instrumentu, ki ga je igrala že od osmega leta. Začela je raziskovati nove možnosti povezave violine in vokala. Evokativna in poglobljena besedila se prepletajo z zvokom violine, ki izraža užitek in bolečino. Poseben stil, poln energije, združuje elemente folklorne in eksperimentalne glasbe.

Sodelovala je z mnogimi: **Morris Dance Band** iz Gloucesterja, plesno-glasbeni duct **The Un**, duet **Nyah Fearties**, ki je spremljal skupino **The Pogues** v Glasgowu, teater **Red Wedge Womens Show**, **Death Can Dance**, ženska skupina **The Reenes** in jazz pianistka **Caroline Field**.

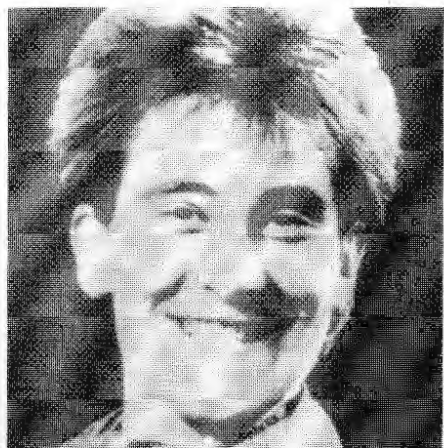
V uglednih glasbenih časopisih je požela ugodne kritike in dočakala prvo LP ploščo.

Anna je znana tudi po svoji aktivni vlogi v lezbičnem in gay gibanju. Pogosto nastopa za lezbično publiko. Med drugim je pred tremi leti sodelovala na evropski turneji, ki je bila del protestne kampanje proti zloglasni *klavzuli 28*, zakonu, ki diskriminira gaye in lezbijke

v Angliji. V omenjeni kampanji je bil aktiven tudi **Boy George** - vsi že poznamo njegov hit *No Clause 28*.

K.D. LANG

Na njen glasbeni izraz so vplivale predvsem pevke sentimentalnih ljubezenskih pesmi - na primer **Peggy Lee** in **Carmen McCrae** ter romantično obdobje teksaškega countryja iz šestdesetih. Leta 1989 jo je ameriški glasbeni časopis *Rolling Stone* proglašil za najboljšo vokalno interpretko. *Hot Wire*, ameriški ženski glasbeni časopis, pa jo je poimenoval "skriti srčni utrip vsake lezbijke".

Tako, to so torej glavne predstavnice new age svetovne in obenem lezbične glasbene scene. Težko je napisati zaključek k tekstu, čigar sporočilo ni namenjeno zgolj predstaviti zgoraj omenjenih glasbenic, pač pa predvsem možnosti, da se delno same najdemo v življenjskih zgodbah in občutjih div sodobne glasbe. Včasih identifikacija z usodo znanih ljudi pomaga, predvsem v začetnem obdobju soočenja z resnico o sebi, ko se pojavi cel kup odvečnih strahov v zvezi z lastno homoseksualnostjo. Človeku je vseeno lažje pri duši ob spoznanju, da si tako grozno odstopanje od normale privoščijo celo tisti, v katere je uprt milijonski avditorij zvedavih oči in tega sploh ne skrivajo.

Glasbenim sladokuscem pa bi priporočila sledeče naslove plošč:

Laurie Anderson:

Mr. Heartbreak, 1983

Strange Angels, 1989

Melissa Etheridge:

Melissa Etheridge, 1988

Brave and Crazy, 1989

The Indigo Girls:

Blood and Fire, 1989

Two Nice Girls:

Two Nice Girls, 1989

K.D. Lang:

Angel With A Lariat, 1987

Shadowland, 1988

Absolutely Torch and Twang, 1989

Michelle Shocked:

The Texas Campfire Tapes, 1986

Short Sharp Shocked, 1988

Captain Swing, 1989

Phranc:

I Enjoy Being A Girl, 1989

Positively Phranc, 1990

Nataša S. Vegan

TEGA NISEM REKLA!

Disco pevka **Donna Summer** je 1. oktobra letos oznanila, da bo tožila *New York Magazine* in zahtevala 30 milijonov dolarjev odškodnine, ker je časopis obelodanil njeno izjavo, da je aids božja kazen za homoseksualnost.

Tako je Summerjeva komentirala aids leta 1983, ko je na dveh koncertih v ZDA govorila o svojem krščanskem prepričanju. Zaradi te izjave je v osemdesetih mnogo homoseksualcev bojkotiralo njene koncerte in plošče. Donna se sedaj skuša oprati, češ da takrat še ni natančno vedela, za kakšno bolezen gre. Prav tako trdi, da ni nikoli izjavila, da je homoseksualnost greh. Na tiskovni konferenci, kjer je objavila tožbo, je izjavila nekaj povsem drugega: "Moja vera me uči, da ljubim vse ljudi brez izjem. Nimam pravice soditi katerikoli skupini ljudi."

PHRANC IN MOZ

Razvpita lezbična pevka **Phranc** in **Morrissey**, Oscar Wilde pojčoh gayer, sta se prvič srečala leta 1986 na ameriški turneji skupine **The Smiths**. Letos poleti pa je Moz povabil Phranc na skupno turnejo po angleških mestih.

Zakaj je Moz tako očaran nad njeno glasbo? "Tega mi ni natančno povedal," pravi Phranc. "Vsekakor ga zelo spoštujem in očitno tudi on mene. Njegova publika je inteligentna, zato so bili najini skupni nastopi zelo uspešni."

IN MEMORIAM

Freddie Mercury - mega gay rock zvezdnik in vodilni pevec ter skladatelj skupine **Queen**. Umril je v nedeljo, 24. novembra 1991 na svojem domu v Kensingtonu. O njegovem stanju se je po kuloarjih šušljalo že dlje časa, toda Freddie je šele dan pred prezgodnjo, tragično smrtjo javno oznanil, da je zbolel za aidsom, kot bi slutil svoj skorajšnji konec. Spominjali se ga bomo kot ekstravagantnega, vendar nesporno nadarjenega glasbenika. Uspehov je bilo toliko, da bi jih težko vse naštel. Omenimo vsaj prvi single *Bohemian Rhapsody*, ki je prijetno presenetil kot nenavadna zmes rocka in Freddiejevega opernega glasu. Tu so še *We are the Champions*, *The Great Pretender*... in seveda zadnji LP *Innuendo*, prav tako uspešen. Pa pesem *Barcelona*, ki jo je leta 1988 posnel skupaj z operno zvezdo **Montserrat Caballe** in je izbrana za himno *Olimpijskih iger* leta 1992.

... IN OSTALI

Izgleda, da je ponovno nastopilo zlato obdobje gay uspešnic gay izvajalcev - tukaj je najnovejši hit skupine **Simply Red** *Something Got Me Started* in kar dva hita skupine **Erasure** - *Chorus* in *Love to Hate You*, novi singl **Marca Almonda** *Jackie* ter *Run From Love* **Jimmyja Somervilla**. Gayi so torej devetdeseta vzeli smrtno zares.

kurbe. Tudi prav. Tako, kot si črnici rečejo črnih."

HWA vedo, da se seks dobro prodaja. "Ženska telesa prodajajo vse - od avtomobilov do cigaret. Me pa uporabljamo svoja telesa zase - naj delajo za nas, prodajamo sebe in nikogar drugega. Z ognjem se borimo proti ognju."

Prvi album skupine HWA z naslovom **Live in a Hoe House** (*Drive - By Records*) je precej neumen. Manj se trudijo obtožiti moške, raje jih spolno ponižujejo. Komad *Tight* govori o najbolj tipičnih moških sanjah - tesni vagini. Finale tega albuma pa je pesem *Little Dick* na melodijo *Mr. Big Stuff*.

"Moje sporočilo ženskam je, naj ne dovolijo, da bi jim moški zbili samospoštovanje," pravi Kim. "Nočemo se iti vojne. Pripovedujemo tako, kot je. Če se **Ice Cube** in **Eazy-O** ali **Too Short** hvalijo s svojim tiči, oklicujejo za zvodnike in govorijo nasilne stvari o ženskah, je vse O.K. Če pa ženska omeni besedo "pička" ali reče "polži mi jo", se odpre pekel. Saj vendar ne prodajamo mamil, nikomur ne škodujemo."

HWA so vsaj načelno - svojo založbo imenujejo "zvodniki".

Ta nova pokvarjena dekleta se nikoli ne šikanirajo med seboj. Držijo skupaj in morda je v tem največja grožnja za seksiste. "Za razliko od **Salt-n-Peppa**, ki prepevajo "prevzela ti bom fanta", me nikoli ne bi prevzele nobenega fanta," pravi Kim. "Če ima ena ženska slabe dni, jih preživljamo vse."

YO-YO

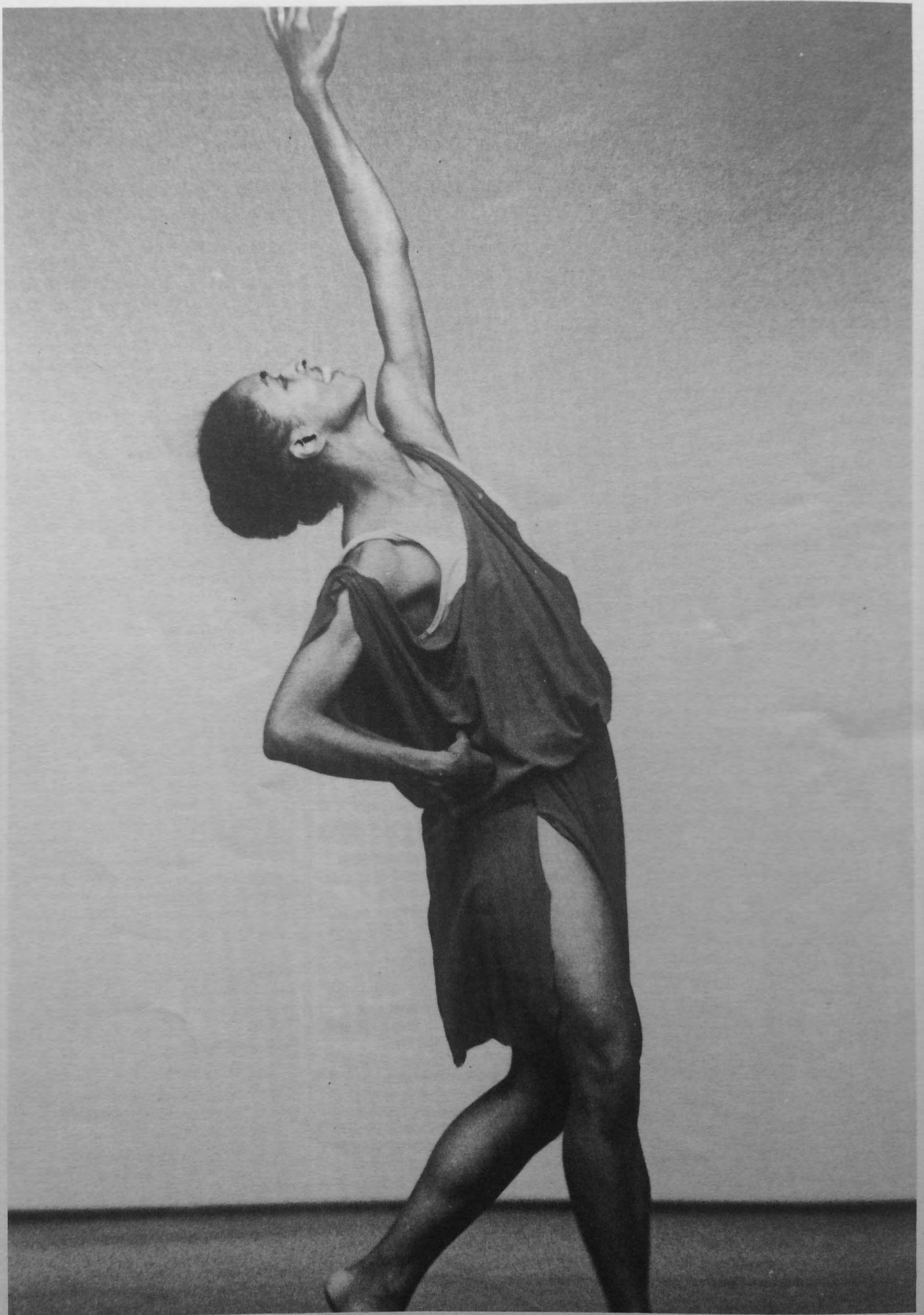
Ženske univerzalne obtožbe in muke slišimo tudi na plošči *Make My Way For The Motherlode* (*East West/Atlantic*) solo raperke **Yo-Yo**. Komad skupine Ice Cube z naslovom *It's A Mans World* (To je moški svet), ki govori o ženskem porazu, je Yo-Yo prikrojila in njihove seksistične tirade pomešala z zmerjanjem moških. Zveni kot moderna **Angela Davis**. Svojo idealno državo pa črna losangeleška raperka imenuje *Sisterland* (Dežela sester).

"Ne govorim o materini zemlji, ker nisem iz Afrike. Nisem nikakršna plemenska kraljica, temveč inteligentna črna ženska, zato sem tudi ustanovila **Intelligent Black Womens Coalition** - Koalicija inteligentnih črnk. To povzroča moškim preglavice."

Tako se je Yo-Yo razhudila nad mnogimi črnimi raperji, ki pojejo politične pesmi o rasni diskriminaciji, omalovazujejo pa ženske, ki so črnici sveta.

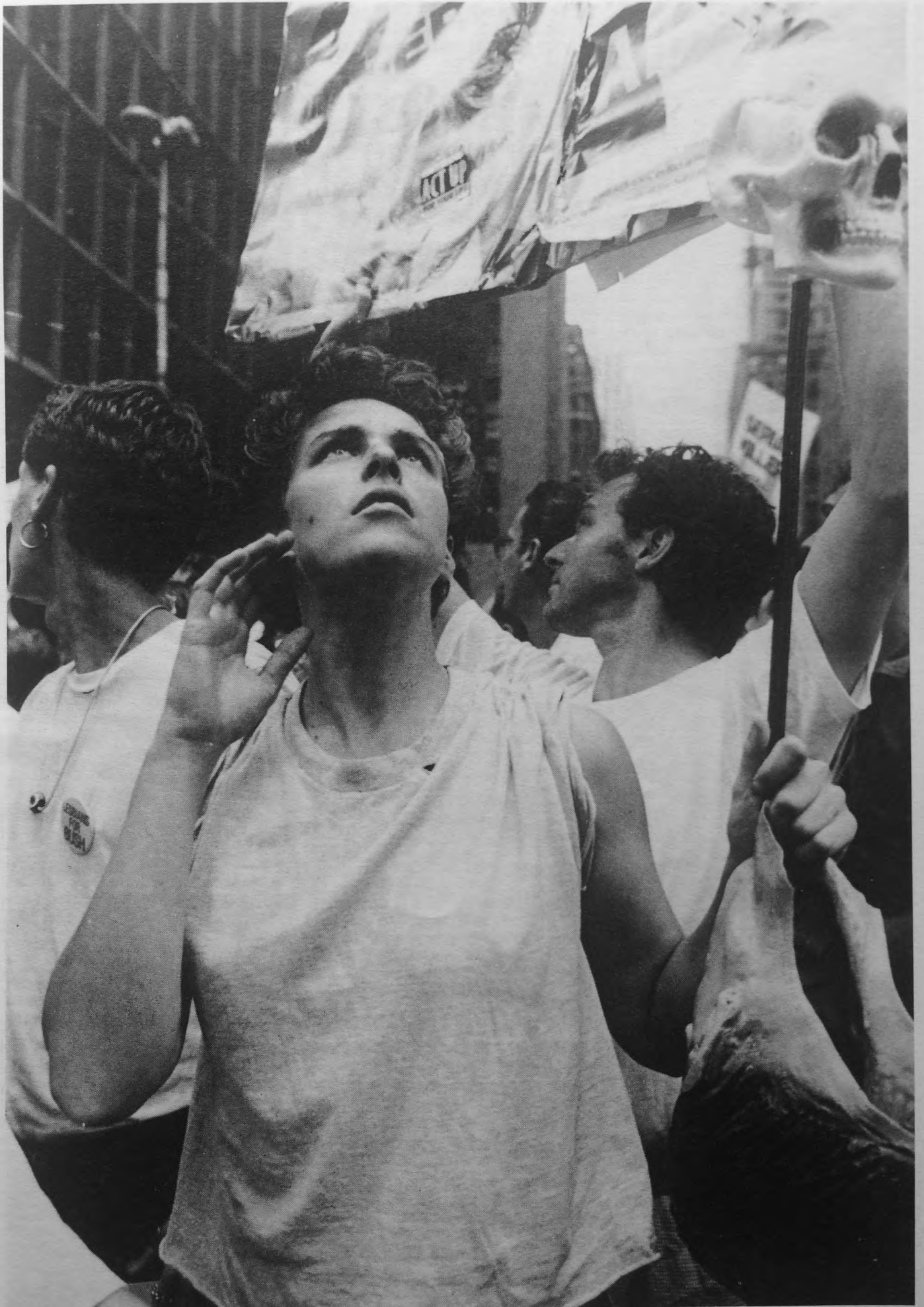
Skupni imenovalc vseh raperk pa je, da bi postale imune na seksizem, delale, kar hočejo in si razvile debelo kožo. "Delaj, kar ti paše, dokler si fer," pravi Kim iz HWA. "Moja zadnja beseda vsem hipokritom, ki imajo radi nasilje nad ženskami, meni pa pravijo ničrednica, je: naj pazijo! Nekoga dne boste morali kloniti pred resnico. In ta dan bo prišel veliko prej kot si mislite."

Foto 2

Elisabeth Carecchio

Foto 2

TRINAJST NAJ GAY FILMOV

ANOTHER COUNTRY (Druga dežela)

VB, 1984
 režija: Marek Kaniévska
 vloge: Rupert Everett (Guy Bennett), Colin Firth (Tommy Judd), Cary Elwes (Harcourt)

KISS OF THE SPIDER WOMAN (Poljub ženske pajka)

ZDA/Braziliija, 1985
 režija: Hector Babenco
 vloge: William Hurt (Molina), Raul Julia (Valentin)

SUNDAY, BLOODY SUNDAY (Nedelja, prekleta nedelja)

VB, 1971
 režija: John Schlesinger
 vloge: Peter Finch (Daniel), Murray Head (Bob)

MAURICE

VB, 1987
 režija: James Ivory
 vloge: James Wilby (Maurice), Hugh Grant (Clive), Rupert Graves (Alec)

MY BEAUTIFUL LAUNDRETTE (Moja čudovita pralnica)

VB, 1985
 režija: Stephen Frears
 vloge: Daniel Day Lewis (Johnny), Gordon Warnecke (Omar)

MORTE A VENEZIA (Smrt v Benetkah)

Italija, 1970
 režija: Luchino Visconti
 vloge: Dirk Bogarde (Aschenbach), Bjorn Andersen (Tadzio)

SUDDENLY LAST SUMMER (Nenadoma, lansko poletje)

ZDA, 1959
 režija: Joseph L. Mankiewicz
 vloge: Montgomery Clift (Sebastian), Elizabeth Taylor (Catherine)

VICTIM (Žrtev)

VB, 1961
 režija: Basil Dearden
 vloge: Dirk Bogarde (Melville Farr), Peter McEnry (mladenič)

MALA NOCHE

ZDA, 1985
 režija: Gus Van Sant
 vloge: Tim Streeter (Walt Curtis), Doug Cooyate (Johnny), Ray Monge (Pepper)

THE DRESSER (Garderober)

VB, 1983
 režija: Peter Yates
 vloge: Tom Courtenay (Norman), Albert Finney (Sir)

TAXI ZUM KLO (Taksi na stran)

režija: Frank Ripplöh
 vloge: Frank Ripplöh (Frank), Bernd Broaderup (Bernd)

LA LEY DEL DESEO (Zakon želje)

Španija, 1986
 režija: Pedro Almodovar
 vloge: Eusebio Poncela (Pablo), Antonio Banderas (Antonio), Miguel Molina (Juan)

DOG DAY AFTERNOON (Pasje popoldne)

ZDA, 1975
 režija: Sidney Lumet
 vloge: Al Pacino, Chris Sanandon (Leon)

GOSPE IZ GOREČEGA PARIZA

Preoblačenje pomeni nekaterim veliko, kostumirani se počutijo dobro, ali vsaj bolje. Po nekaj skromnih naložbah je to morda celo najboljši obliž na ranjeni Ego, kar jih zmore preskrbeti denar.

V grobo-zrnato posnetem in realistično delujočem dokumentarcu »Paris is Burning«, avtorica **Jennie Livingston** gledalca popelje v zakulisje vogue-subkulture, pokaže mu črnsko-latinske travestitske plesne, kakršne gosti Harlem. Ti niso nikakršna novost, kot posebne, koreografirane družabne slovesnosti segajo tja v vesela (!) dvajseta leta. Oseba, ki se gre vogue, dopolnjuje gibanje manekenov z inovativnimi akrobatskimi gibi, ki so stvar individualne domišljije in sposobnosti. Ponavadi se pri tem naslanja na egiptčanske hieroglifne in pantomimo. Pri tem udeleženec vogue-a odigra kratko dramo ali prikaže zgodbo le z uporabo telesnih udov.

Zadnji val vogue gibanja so sprožili newyorški klubi, ulice in parki. Ko so se udeleženci začeli pogosteje srečevati, so oblikovali svoja združenja, ki drugo z drugim tekmujejo. Veliko se jih je priključilo klubom ali t.i. hišam. Imena hiš pogosto prevzamejo od modnih kreatorjev, npr. »House of Chanel«, »House of Saint Laurent« ali pa »House of Ninja«. Člani teh hiš med seboj tekmujejo, tako zaradi zabave, kot tudi zaradi nagrad. To je povedal vogue plesalec **Willie Ninja**, ki mu je delo z dokumentarcem ponudilo širšo perspektivo lastnega življenjskega stila: »Kar se tiče gay načina življenja, sem se ga začel bolj zavedati. Preden sem začel z uspehi na vogue sceni, sem bil odločen, da me politika ne bo zanimala. Po filmu pa sem začel sodelovati v raznih intervjujih, talk-showih in podobno, kjer se moraš do nekaterih vprašanj pač opredeliti. Sedaj vidim, da sem že stopil v tisti del gay življenja, ki sem se mu najprej izogibal«, pove 30-letni veteran vogue scene, ki jo pomaga graditi že enajsto leto. Willie je hvaležen režiserki Livingstonovi predvsem zato, ker mu je odprla oči, kar se tiče lastnega položaja. Film je pometel z nejasnostmi okoli izvorov gibanja, okoli vprašanj kdo in kaj so njegovi člani. Willie meni, da je to pomembno: »Sit sem že predsodkov in stereotipov. Dovolj mi je tistih, ki se opredeljujejo proti nečemu, ne da bi se prej s komerkoli srečali.

Film je dobitnik Nagrade losangeleških filmskih kritikov za najboljši dokumentarec ter Velike nagrade žirije za najboljši dokumentarec na Sundance filmskem festivalu.

»Paris is Burning« ima veliko zaslug za mojo politično usmerjenost.«

Film sam nima izrazite zgodbe ali zapleta, uspe pa mu predstaviti vogue subkulturo, skozi katero gledalca popelje z očarljivo neposrednostjo. Med celotno dolžino filma so nametani intervjuji z legendarnimi udeleženci scene, ki so si naredili imena kot npr. **Dorian Corey** ali **Pepper Lebeija**. Transvestitski plesi, »Drag balls«, so na prvi pogled takšni kot modne revije, razdeljeni so na ka-

tegorije ali poglavja z naslovi, kot npr. »Mesto in podeželje«, »Obetavna lepoticika« in podobno. Prisotne so tudi bolj običajne razdelitve na kopalno, večerno in športno garderobo. Prirejajo jih ponavadi vsak mesec. Tudi v Harlemu, kjer so večinoma posneli film. Zaradi naraščajoče popularnosti pojava, so se plesi že začeli seliti na spodnji del Manhattana, v center. Filme na to temo so že snemali, a medtem ko se **Tongues Untied**, **Live From Off-Center** in **Voguing The Message** posvečajo samo izvajalcem, se je Jenny Livingston s svojim filmom lotila sveta transvestitskih plesov v njihovi celotni podobi. »Za dober film ni potrebno dobro sporočilo. Moje delo govori o zapletenih ljudeh v zapletenem položaju«, pravi. »Mislim, da v filmu ni sporočila, ki bi ga ta prenašal gledalcem. Če pa že zberemo vse skupaj, potem gre za opis skupine ljudi, ki se je morala srečati z veliko predsodki in ki je nanje odgovorila s

stilom in kreativnostjo.« Tako nadaljuje 29-letna avtorica, za katero je bil »Paris is Burning« poleg vsega ostalega tudi sredstvo coming outa. Filma sama ne razvršča ali opredeljuje, večina gledalcev pa v njem vidi svežino, nov pristop k temi.

Med snemanjem ni šlo brez težav, ki so bile v prvi vrsti denarne. Drugih večjih težav Jenny ni imela. Ni obiskovala filmskih šol in tega, kako se film posname, se je učila med snemanjem. »Ko sem delala film, nisem trčila ob svoje (Livingstonova je Židinja) rasne, temveč prej ob razredne predsodke. Po kolidžu sem včasih hodila z vnaprej pripravljeno oceno o tem, koliko je kdo artikuliran. Zato med filmom včasih nisem došla ljudi, ki niso imeli moje vrste izobrazbe. Ampak, človek, oni so Ameriko poznali bolj od mojih profesorjev, iz izkušenj. Veliko sodelavcev pri tem projektu ni imelo formalne izobrazbe. Ta predsodek je povezan s soseskami: ker imam šolo, ne morem prihajati iz Harlema - neumnost, vam pravim! V Harlemu je tako, kot povsod, ima dobre in grozne predele. Ko sem

snemala, sem živela v East Villageu. Ljudje so me spraševali, če se kaj bojim, ko delam v Harlemu. Jaz pa sem jim odgovarjala, da sem zadovoljna, ker lahko zginem iz svoje soseske.«

Medtem, ko veliko moških, žensk in včasih tudi otrok, ki sodelujejo na travestitskih plesih, le-te jemlje zelo resno, Willie Ninja dodaja, da je to le en vidik njihovih sanj in želja. Če svojih ciljev ne morejo izpolniti, jim ta subkultura ponuja vsaj zelo sprejemljiv nadomestek. »Mi se moramo zaradi barve polti in naše spolne usmerjenosti za svoje cilje boriti še bolj kot drugi. Ni, vidite, zelo veliko temnopolnih gayev, ki bi imeli politično moč ali superzvezdniški status«.

Zato Jenny Livingston upa, da bo »Paris is Burning« gledalcu vdihnili upanje in solidarnost.

Tine Žnidaršič

ROZA TROPСКА NOČ

Kako organiziraš tropsko noč v naših hladnih krajih? Najprej moraš imeti bazen in ljudi dobre volje, ki to izpeljejo, in seveda veseljake, ki na party tudi pridejo.

Bil je petek zvečer in s frendom sva bila dobro razpoložena ter trdno prepričana, da bova ponoči zažurirala, pa če bodo okrog naju same kisle limone.

Sedeva v turbo spačka in prah se dvigne za nama v smerci Postojne, konje ustaviva šele pred hotelom Jama.

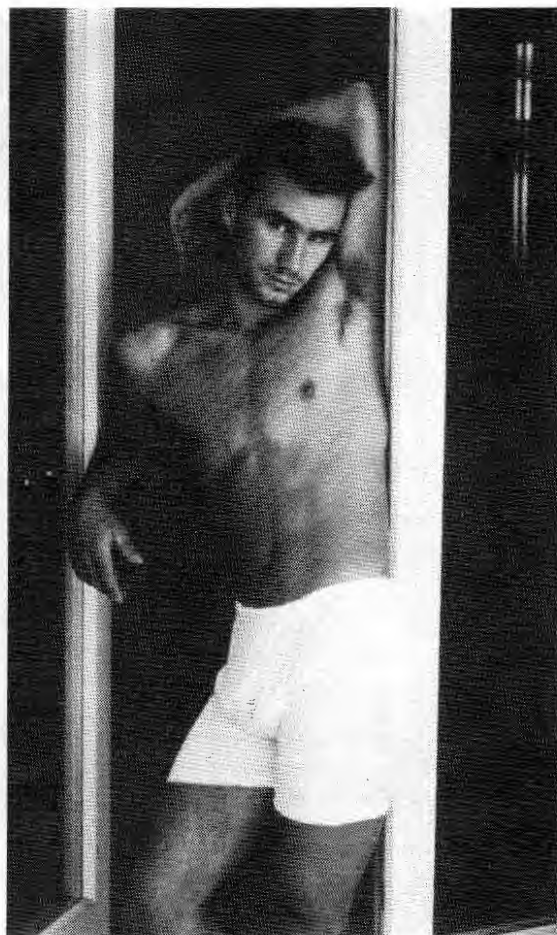
Vesela roza družčina se že zbira, nato skok v bermude ali kopalke in vstop v drugi svet. Zastekljen bazen, španska glasba, palme, ležalniki, ogromna miza, obložena z vsemi vrstami sadja. Tipi v bermudah ponujajo coctails. Ja, fant, kaj še hočeš boljšega? Manjka le tropska vročina, vendar smo se kmalu ogreli v vabljivi topli vodi, kjer smo se namakali in uprizorili ples na vodi v ritmu de la noche.

Organizirali smo tudi zanimivo tekmovanje. Vas zanima, kako gayi pojedjo polovico ogromne lubenice brez rok? Ha, ha, škoda, da vas ni bilo. Zmagal je tisti z največjimi usti. Sledil je preizkus plavanja in raznih spretnosti v vodi ob spremljavi kričočega navijanja gledalcev. Bazen je tekmovalce bogato nagradil in ustekleničene nagrade smo seveda takoj spili.

Palme so se tresle od smeha, coctails so tekli po grlu, sadje je vidno kopnelo, gayi in lezbijke so se zabavali, kar je bil tudi namen. Če niste bili tam, seveda nimate pojma, kaj ste zamudili. Noč je bila prekratka in naenkrat je bila ura 6 zjutraj. Ko so se oglasili petelini, smo se končno spravili iz vode. Noč je zgubila svojo moč, še zadnji pogled na tropsko vzdušje in pozdrav prijateljem: "Adijo, pa pazi se. Se vidimo na roza grški noči."

Pridi tudi ti.

DEELITE

IBIZA

Avgusta sva s prijateljem napraskala denar, sedla na letalo in poletela na dopust daleč od ponorelega sveta, kjer živiva.

Priletela pa sva v drug ekstrem - v nori svet, kjer se žurira sto na uro. Ibiza - otok ob španski obali vabi gaye z vsega sveta!

Cene niso primerne za naš žep, ampak, saj veste, da vsak gay reskira zadnji tolar za dopust. *Gay plaža* je, kot povsod drugje, na koncu vseh plaž, tako, da jo odkriješ šele, ko si že skuhan in se vržeš v valove Sredozemskega

GAY VODIČ PO SLOVENIJI, I. del

Z osamosvojitvijo Slovenije moramo tudi gayi ugotoviti, da je na celotnem ozemlju naše države le bore malo *štrik placov* oziroma zbirališč, kjer bi se spoznavali.

Žal je tako, da bo ostala v veljavi še naprej trditev, da smo Slovenci hladni kot špricer in to velja tudi za gaye. Če pa ne bi toliko dajali

na lažno moralo, bi lahko bilo veliko bolje, saj nam je vsem znano, da se gayi samo pritožujejo in kritizirajo, ne naredijo pa prav ničesar, zato se raje obiskujejo po domovih in s tem je zadeva končana. Ne zavedajo pa se, da s tem zapirajo vrata pred tistimi, ki bi se radi vključili v gay življenje na novo, pa še ne poznajo ljudi okoli sebe, npr. študenti in dijaki, ki pridejo v nov kraj na študij. Če imajo srečo, da so v Ljubljani, jim ostane vsaj *ROZA DISKO* ob nedeljah od 22. do 3. ure zjutraj, kjer si lahko ogledajo pisani svet tetk, sester in morda peščico gayev. Nato pa odločijo oziroma pustijo napadalnim, da jih odvečejo. Lahko pa gredo tudi v *park za ben-*

cinsko črpalko Petrol na C. VII. korpusa, kar je lahko včasih nevaren izlet. Odvisno, koliko imaš sreče in hitre noge, če te dobi tolpa homofobikov. Ob deževju pa tja ne hodijo ta fine tetke, ker bi si zamazale štikle in toaletto in se zato raje preselijo čez železniški most na asfaltirano parkirišče pred pokritim bazenom Tivoli in pred vhodom v sam park Tivoli. Vendar se vse to dogaja ob večernih urah.

Tiste malo manj izbirčne sestre boste lahko našli na železniški postaji ali pa po javnih WC (v socializmu so imele visoko cenjeni naziv "sekretarke").

Drugi, prav tako zloglasni WC pa je v Plečnikovem podhodu, katerega so krstili za

Kruzing

morja. Vročna mivka, alge in pomanjkanje sence, vse to je postranska zadeva. Ko se ohladiš, se zagrebeš za ležalnik in nato opazuješ zadnje modele kopalk, ki se sprehajajo ali sončijo okoli tebe. Pisane kopalke Armani in enodelne v stilu tridesetih. Vohaš parfume, ki jih ni na naših policah, in ugibaš, kdo je Italijan, Francoz, Američan, Anglež ali Španec - in cediš slino ob vsej tej ponudbi in seveda konkurenci. To naj bi sicer bila nudistična plaža, toda nekje je treba pokazati nove kopalke, pa tudi sicer nudizem ni več v modi.

Najine kopalke so bile totalno out of fashion, zato sva bila raje kar gola ter sončila zadnjice, seveda zaščitene s Copertonom faktor 8.

Na plaži sva počakala sončni zahod, nato pa z mopedi nazaj v mesto. Vožnja z mopedom je pač prijetnejša od vročine v polnih avtobusih. V hotelu sva se nabasala z raznimi solatami in specialitetami, se stuširala s slano vodo ter očistila mivko iz vseh telesnih lukenj.

Nastane problem oblačenja - kaj obleči, da mi ne bo vroče in da ne bom nag. Ko pa dojamem, da je smisel obiskovanja barov in sprehodov po mestu gledati in biti gledan, se odločim za nekaj lahkega in opaznega. Odštekanji Italijani hodijo naokoli v črnem ali prozornem polivinilu, prozornih srajc ah ali pa kar v kopalkah - privošči si, česar si doma ne moreš.

Vsekakor se zame jeans še najbolj obnese in vžge, bolj že, kot tesen kostum iz rdečega usnja.

Ko se ozračje ohladi, vendar samo ozračje, se začnemo sprehajati po ozkih ulicah med stojnicami z raznoraznim kičem in trgovinami z izbrano garderobo. Zavijeva v prvi gay bar, da bi pogasila žejo. Sezonski natakariji plešejo pred vrati in vahijo v lokal, kjer vrešči divja glasba. Nacejava se z različnimi pijačami in opravlja mimoidoče: mmm, odlično, pet... Ogledovanje, ugibanje, klasične fraze: od kod si, kako ti je ime... Vsa čutila sprejemajo dražljaje iz okolice s polnimi kapacitetami - gledaš, vohaš, poslušas, okušaš in tudi otipavaš, roba se ponuja.

Vsi smo še trezni in spodobni. Ozračje se polagoma nabija s pohoto in seksapilnostjo. Vsi nekaj iščejo, pardon, iščemo, vsi vemo, kaj. Noč se je šele začela. Za vsakim vogalom ti ponujajo hašiš ali še kaj tršega - tega na otoku pač ne manjka.

Obredeva vse trgovine, obiščeva *Ji Ji bar*, *Gaylerijo*, *Theater*, *Inkognito*, *Angelo*, *La Muralla*, saj je vsak bar nekaj posebnega.

Crisco bar za ljubitelje črnega usnja in kosmatih brkačev...

Ob treh zjutraj se scena nadaljuje v diskoteki *Anfora*. V primerjavi z njo je naš Roza disko pravi samostan. Vstopnina 800 pezet (cca 600 SLT), vsaka pijača 500 pezet, poppers za 2000 pezet. Fantje se zabavajo, pravilni, dovoljeno je vse, razen prostitucije. Prepotena telesa norijo v vsesplošni evforiji, porno filmi na videu, tipi se gledajo in vabijo v dark room, ali po naše v temnico, kjer tavaš v temi, otipavaš, ščiplješ, izzivaš, seksaš in kradeš. Kdor ima visoke norme in moralne zadržke, naj ne hodi v dark room. Tam fantje seksajo stoji drug ob drugem. Tu si zadovoljijo mesene strasti, največkrat niti ne vedo, s kom. Zanesete se lahko samo na svoj otip. Da ne boste presenečeni, če bo kdo prižgal vžigalnik in boste ob sebi zagledali tipa, ki ne ustreza vaši predstavi! Naj vas ne zagrabi panika, ko boste na sebi začutili pet ali šest rok, ki vas otipavajo z vseh strani! Še nekaj: v dark room nikoli z denamico ali dokumenti. Veliko je žeparjev in narkomanov, ki tako pridejo do denarja za heroin ali koko. Mene je stalo 1000 pezet.

Tipi zaman iščejo po tleh svoje vžigalnike, kreditne kartice - ostancjo le prazne denarnice.

Pravila igre v dark roomu so preprosta in jih boste kmalu dojele. Dark room, ali bolje fuck room, je poln, dokler je odprta diskoteka, torej do šestih zjutraj. Seksaj, kolikor hočeš, vendar pazi nase in drugega, kajti tukaj se zberejo tipi z vsega sveta, pozitivni in negativni.

Zdani se je in če ti še ni dovolj, lahko zaviješ v disko *Space*, ki je odprt od 6. do 12. ure dopoldne. To je zbirališče neutrujdnih dopustnikov, ki jim ni do spanja. Nepotešeni lahko zavijejo

tudi na *trdnjavo*, kjer se štrika 24 ur na dan non stop.

Kot vidite, časa za spanje primanjkuje, saj je opoldne že nevzdržna vročina. Spite lahko doma. Začel se je namreč že nov cikel z odhodom na *plažo*. Če vas kopanje ne mika ali pa se dolgočasite, lahko štrikate tudi v grmovju nad plažo, čeprav vas bo kaj hitro minila volja do seksa pri 40 stopinjah. Ker so vsi izbirčni - tudi vi - je malo možnosti, da bi se kaj zgodilo, zato je bolje, da se zatečete v senco palm v restavraciji, kjer vam bodo gay natakariji postregli *sangrio*. Spet boste uživali ob glasbi in pogledu na lepe fante, morje in jahte, na katere lovijo bogati in stari - ne dajte se ujeti.

Z veliko sreče boste doživeli tudi kako romanco in skupno lajanje v luno ter jamranje - zakaj si z drugega konca sveta. V glavnem pa je Ibiza kraj za avanture. Na eni od razglednic piše: *Najdi ga, pof... ga, pozabi ga*.

Dan je enak dnevu in ko se znorite, nasekate in izpraznite denamico, se tudi naveličate celotne ponudbe - zato sedite na letalo in nazaj v vsakdanjost. Ostali bodo spomini.

DEELITE

Schwulwaldklinik. Na žalost pa so ta edini gay grafit zdaj zamenjali z reklamo *Papirus*.

Na vrsto pridejo tudi tisti, ki ljubijo vročo savno in mrzel bazen. Tam se najbolj počutijo ti, ki kot kameleoni spreminjajo barvo okolju po potrebi. Drugače pa se ta savna imenuje *ZLATIKLUB* in je v Tivoliju. Je tudi edini kraj, kjer si lahko ogledate svojo žrtev v Adamovem kostumu.

Poleti pa je prava gay plaža na naši preljubi in "kristalno čisti" *Savi*. Pri črnuškem mostu, pri gostilni *Žagar* zavijete levo proti rečnemu bregu in gozdna pot vas bo pripeljala do kraja *x*. Če pa boste tja hodile peš, pazite na petke, kajti pot je makadamska in

včasih trnjeva. Vendar vam ne priporočam, da svoje ljubezenske potrebe opravljate po bližnjem grmovju, saj se nikoli ne ve, kdaj vas bodo zalotili. Lahko pa elegantno štrikate in se za sestanek zmenite kje drugje.

Če želite klepet ob kavi ali kaki drugi pijači, se morate napoliti v našo lepo staro Ljubljano in prišli boste pred *Mestno galerijo*. Poleti lahko posedate tudi na vrtu, kjer boste imeli čudovit pregled nad mimoidočimi in več ko preveč snovi za opravljanje. Malo niže v stranski ulici boste prišli do prijetnega lokala, imenovanega *Miklavž*, in morda boste tudi tam našli koga iz naših vrst. Seveda pa boste tu morali biti zelo previdni

pri opravljanju, saj je lokal majhen in mize tudi kar precej skupaj, zato boste toliko bolj na očeh ostalih obiskovalcev.

Toliko za zdaj, saj tudi sami vidite, da izbira ni preveč pestra. Če pa se bodo naši preljubi prijatelji gayi le zbudili iz sna in začeli sodelovati pri spreminjanju sveta, se morda obeta tudi kaj prijetnejše v gay življenju.

Zato si, dragi prijatelji, zapomnite tole: Le v slogi je moč. Odvrzite krinko morale, ki je največkrat sploh ni.

Naslednjič pa se bomo sprehodili še po drugih mestih naše dežele.

Grofica A.

USPEŠNICE V ROZA DISKU

Novo leto je takorekoč pred vrati in to je običajno čas za vsakovrstne bilance, preglede, lestvice... Teško je narediti glasbeno lestvico *Roza diska* za leto 1991, saj je v igri kar nekaj zvezd stalnic, ki vedno znova poženejo adrenalina po žilah in ogrejejo podplate.

Še vedno je nesporno prva dama gay diska **Madonna** in predvsem njen *Vogue* (zancmariti pa ne smemo tudi *Justify My Love* in starejše uspešnice). V disku smo jo imeli priložnost slišati in videti na video screenu z njenimi najuspešnejšimi spoti, poskrbeli pa smo tudi za tiha hrepenenja marsikatere obiskovalke ter potešili radovednost nemajhnega števila gayev, ko smo jo razgalili v filmu *In Bed With Madonna*.

Med moškimi posamezniki pa je zdaleč najbolj prepričljiv **Jimmy Somerville** z vrsto uspešnic: trenutno najpopulamejša *Run From Love*, pa *I Feel Love, You Make Me Feel (Mighty Real)*, *To Love Somebody*...

Nič manj uspešna nista **The Pet Shop Boys** - komaj smo z gramofonov sneli hit *So Hard*, že je bil tukaj *Where The Streets Have*

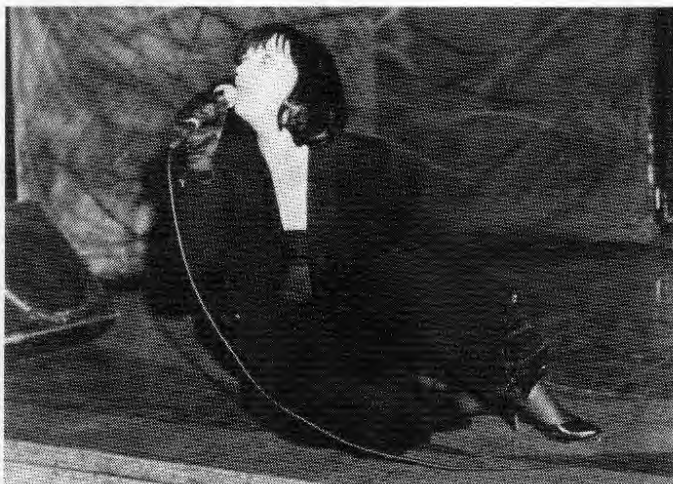
No Name in takoj za njim **DJ Culture**. Za slednjo uspešnico sem prepričana, da jo bomo vrteli še v letu 1992.

Med gay izvajalci velja omeniti še zimzelene **Frankie Goes To Hollywood** s hitom *Relax*. Konkurira jim **Marc Almond** s *Tainted Love*.

Ker smo kolikor toliko osveščeni (vsaj delamo se tako), smo sklenili malo na hladno postaviti **Donno Summer** - tako priljubljeno med gay populacijo - zaradi njenih strupenih izjav v zvezi z aidsom. Zadnje čase pa se nekam zagrizeno posipava s pepelom, zato ji vseeno prerokujemo povratek v naslednjem letu.

Med bendi so nesporno številka 1 **The KLF** z vsem, kar naredijo: najprej je bil to hit *What Time Is Love*, potem *3 a.m. Eternal* v vseh možnih variacijah na temo, pa trenutno najbolj vroč komad *Roza diska* sploh *Last Train To Trancentral*. Skozi zvočnike je pred kratkim zahrumel tudi njihov *Megamix*, prihaja pa že najnovejši hit - ta naj ostane zaenkrat še skrivnost.

Morda smo se prenačljivi z oceno o najbolj vročem hitu - tukaj so še **Gipsy Kings**, ki so razvneli tudi najbolj trdovratne neplesalce s hitom *Baila Me*, prebija pa se tudi njihova druga uspešnica *Sin Ella*. Vroče latino scene s tem še ni konec, saj sta tu prav tako večno zelena *Bandido* in *Ritmo de la Noche*, v zadnjem času vse bolj

tudi *Zobi La Mouche* francoske skupine **Les Negresses Vertes**.

Na lestvico bi prav gotovo lahko uvrstili še **Princea** (*Get Off in Cream*), **Quadrophonio**, **Seala** (*Crazy, The Beginning*), **OMD** (*Sailing On The Seven Seas*), **Simply Red** (*Something Got Me Started*), **Salt'n'Peppa** (*Let's Talk About Sex*), **Massive** (*Unfinished Sympathy*, *Safe From Harm*), pa še zmeraj **dr. Albana**, **De La Soul**, **C&C Music Factory**, **Nomad**...

Nasploh lahko rečemo, da se je v letošnjem letu zgodilo sledeče - nekoč tako priljubljen house je praktično mrtev, pravega nadomestka zanj v smislu energije in ritma pa trenutno ni videti. Čeprav v teh krajih nismo ravno najbolj vneti plesalci, za leto 1992 predlagam sledeče: poskusimo dati priložnost funky in techno ritmom. Let's give dance a chance!!

DJ Nataša

Anja Rupel in Svetlana Makarovič, foto Maja V. Vita Mavrič, foto Jasna K. slikano v Roza disku

ROZA SIVO

K4 ob nedeljah. **Roza disko**. Kdo od mlajših straight Ljubljčanov, ki kaj da na sodobne tolerančne trende, tudi če je zasebno zaprišežen homofob, še ni bil v nedeljo spodaj. Sploh pa, kaj bi človek počel ob poznih nedeljskih večerih, ko se zapro redki ljubljanski lokali.

Torej: cinizem namesto odgovora na vprašanje, ali ima Ljubljana gay disko. Da in ne. Tisti, ki po popotovanjih po tujini radi pripovedujemo o fenomenu, da mesto z manj kot 300.000 prebivalci premore tudi to zvrst gay zabave, smo v zadregi, če morda ne govorimo resnice. Pošteno bi bilo, da pojasnimo sogovornikom tudi splet holj in manj prijetnih okoliščin.

Pojdimo po vrsti: Prostor, ki je nedavno solidno prenovljen, je "last" *Študentske organizacije Univerze* in je namenjen kulturno-zabavnemu "delovanju", gostinski servis pa je v najemu zasebnika. Druge dneve, tudi atraktivna petek in soboto, zasedajo tako imenovane

"interesne dejavnosti mladih". Vsaj v načelu naj hi bilo tako. Takšna organiziranost v tem prostoru traja že več let, z nekaj prekinitvami ter spremembami, in je s stališča omogočanja raznovrstnosti interesnih skupin mladih dvomno pozitivna. Problematično pa je, da je tudi ŠOU del politike, ki je, čeprav se sliši nekoliko paradoksalno, v splošnem bolj konzervativna kot tista iz časov propadajočega socializma. Da stvar ni iz trte zvita kaže primer, ko tudi zaprišeženo alternativne (subkulture?) skupine ne kažejo zanimanja za sodelovanje z **Roza klubom** (in socializacijo homoseksualcev nasploh). Ne vem, kako bi njihovo držo drugače označili kot hipokrizijo navideznih borcev za mir in človekove pravice. Odveč je govoriti o etablirani strankarski politiki. Ta je na primeru (ne)zavzemanja za vnos teksta o pravici do enakosti spolnih praks pred zakonom v novo slovensko ustavo naznanila, da trenutno na slovenski politični sceni ni stranke (niti v opoziciji), ki bi prakti-

k o n t a k t

HORVATH IMRE
H-SZOMBATHELY
Hunyadi u. 50. II/10
HUNGARY

Star 38 let, 184 cm visok, pasiven, zaposlen v banki. Njegovi konjički so potovanja, fotografiranje, glasba (pop in klasična) in video. Rad bi spoznal moške, ki prav tako radi potujejo ali imajo podobne interese. Lahko ga tudi obiščete. Prednost imajo mišičasti in poraščeni. Poklic, barva las in gmotno stanje niso pomembni. Pišite v nemščini ali madžarščini.

SHARON WHITE
Box 116
Maple Shade, NY
08052, USA

Zeli si dopisovati z lesbijkami. Stara je 32 let, neodvisna, spontana, atraktivna, duhovita in čustvena. Rada ima izlete v naravi, branje, zabavo in druženje. Pišite v angleščini.

CHAR JAMIE LA VELLE
929 E. Ave. Q 10
Palmdale 93550, CA
USA

Rada bi spoznala iskreno prijateljico. Stara je 35 let, indijansko-francoskega porekla, modrih oči in rjavih las. Živi sama v lastni hiši. Zaposlena je kot socialna delavka v zaporu za mladoletnice. Konjički: šport, poezija, ples, risanje, fotografiranje... Pišite v angleščini.

FRANCOIS-J. SOUDRAIN
4 Square de la Muande
93200 Saint-Denis
FRANCE

Star je 27 let, želi spoznati Slovence, stare od 25 do 32 let. Rad potuje in spoznava ljudi. Zanimajo ga jeziki (govori angleško, nemško, italijansko, nizozemsko in seveda francosko), zemljepis, glasba (vse razen hard rocka) in umetnost.

P. JOHNSON
PO box 4741
Charlottesville
Virginia 22905-4741
USA

Star je 36 let (186/80), ima rjave lase in modre oči, povprečno grajen, po poklicu pravnik. Interesi: potovanja, kolesarjenje, fotografija, filmi, knjige, glasba, tuji jeziki in kulture, aktualni dogodki, umetnost in dopisovanje. Pišite mu v angleščini.

NOEL BRIE
Residence Neptune
8, Avenue de Valmy
51000 Chalons/Marne
FRANCE

Zanima ga naša dežela, zato mu pišite (v angleščini ali pa francoski)!

JOACHIM SCHARECK
Blochmannstrasse 13
O-Dresden 8010
DEUTSCHLAND

Trije (Vzhodni) Nemci iščejo gay prijatelje, ki se zanimajo za zgodovino, politiko, literaturo, glasbo, šport in gay filme. Podatki:

ACHIM, 35 let, 170/65, svetli lasje
ROLAND, 38 let, 176/72, črni lasje, prevajalec
SIEGFRIED, 44 let, 175/74, temni lasje, šofer
Pišite jim v angleščini ali nemščini!

MR. SERGEY
"FRIENDSHIP" CLUB
P.O. Box 6595
Kishinev 277050
SOVIET UNION

Če želite imeti prijatelje v SZ, pišite v ruščini ali angleščini.

SREČKO L.
p.p. 24

69252 RADENCI

Fant pri 28-ih želi navezati stike z mladimi gayi, ljubiteljem gay fotografije pa pozira!

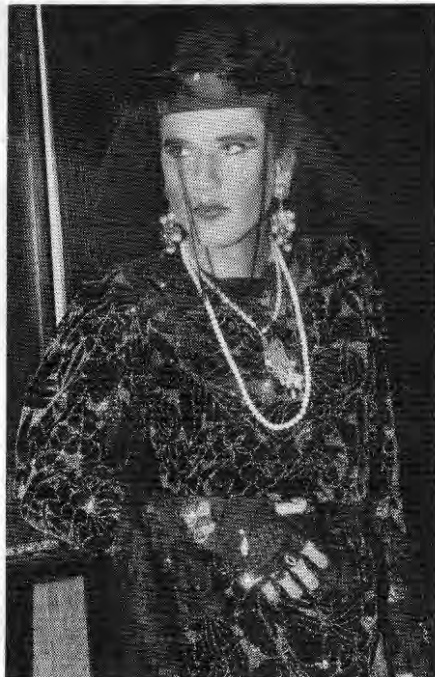

cirala svojo deklarativno liberalno in demokratično držo.

Toda zakaj politizacija v zgodbi o dogajanju v Roza disku? Razlog je preprost, utegne pa povzročiti posledice, o katerih večina tistih gayev, ki jim nedeljski večeri v K4 pomenijo prvovrstno zabavo in morebiti edini stik s svojo realnostjo, sploh ne razmišlja. Jutri se namreč lahko zgodi, da kdo pod svojo streho ne bo več hotel gostiti "pedrov".

Ironija je, da je verjetno najzanesljivejši varovalni mehanizem, da do tega ne pride, interes gostinca, ki ga spričo dobrega standarda nedeljske klijentele ne moti niti dejstvo, da so homoseksualci.

Samo po sebi se seveda postavlja vprašanje, zakaj se ne najde kakšen podjeten posameznik, ki bi z odprtjenj kakršnegakoli tipa lokala dobro služil. Nekateri se namreč še spominjamo nekaj tovrstnih poizkusov. *Amerikanec*, *Stara cerkev*, *Žagar*. Vse je propadlo, večinoma zaradi bojazni lastnikov, da bodo ob dober glas.

Pustimo zdaj zakulisje in pojdemo na sceno. Na kratko. Obiskovalec, neobremenjen z ozadjem, se na sceni dobro počuti, približno tako kot kjerkoli v tujini. Morda ga moti nekoliko manj gay dekorja in glamouroznosti. Gostom "od daleč", na primer Italijanom, se zdi morda nenavadna odsotnost številnih ogledal, germanskim pa denimo manjka "back room", našli pa bi še kakšno pomanjkljivo malenkost za imidž gay diskoteke, kot je sorazmerno majhna in redka drznost v zvezi z zunanjo gay identiteto. Tako skoraj ni opaziti znanstvenih, redki so "usnjaši", razkazovanja miškulature ni na pretek, tudi modni trendi oprjetih sintetičnih kosov oblačil a la Jean Paul Gaultier in Calligie e Ganelli še niso utrjeni. Pač pa je velika izbira vonjav, hkrati pa je res, da gre izbranim okusom v nos prevlada Egoistov.

Toda tu končujemo. S psihologijo se bomo ukvarjali kdaj drugič, politike pa je tudi dovolj.

MARJAN

foto: Siniša Lopojda in Miha Fras

LJUBLJANČANI O HOMOSEKSUALNOSTI

Ah, bejžte no mal!

Gayi sami se vsaj približno zavedajo, kakšno mnenje vlada o njih v širši heteroseksualni srenji. Vseeno pa si preberite, kakšne so bile reakcije in odgovori naključno izbranih anketirancev. Anketo smo opravili v začetku oktobra 1991. Zavrteli smo trideset naključno izbranih telefonskih števil in postavili nekaj kratkih vprašanj, če so seveda bili pripravljeni odgovorjati.

Poklicane bi lahko razvrstili v tri skupine. Prvi so bili tisti, ki sploh niso bili pripravljeni odgovorjati. Teh je bilo največ - kar 14. Zavrnilo so nas s povsem banalnimi, a zelo zgovornimi argumenti. Dva sta odločila slušalko že pri omembi homoseksualnosti, nekateri pa "o tem raje ne bi govorili" ali pa o tem nimajo nobenega mnenja. Nekateri niso imeli časa, starejša ženska pa je izjavila, da je ona "generacija, ki se s tem ne ukvarja". Nek anketiranec je globoko zavzdihnil: "Ah, bejžte no mal." Sem bi lahko prišeli tudi izrazito odklonilno stališče starejšega moškega, ki pa je kljub vsemu odgovorjal.

V drugo skupino smo uvrstili vse, ki so bili pripravljeni odgovorjati, pa čeprav iz gole vljudnosti ali iz občutka dolžnosti poštenih državljanov. Odgovarjali so s premori in z zadrego, nekateri pa so kar naprej spraševali: "Ali je še veliko vprašanj? A bo kmalu konec?"

Za tretjo skupino sta ostala le še dva, ki sta se z veseljem pogovarjala, njuni odgovori pa so povsem odstopali od prevladujočih kvazitolerantnih in odklonilnih stališč.

Anketirancem je bilo najtežje odgovoriti na prvo vprašanje KAJ VAM POMENI IZRAZ HOMOSEKSUALNOST? Znašli so se v veliki zadregi, nastala je mučna tišina, nekateri pa so se celo posvetovali. Večina meni, da je to "ljubezen med dvema moškima", le redki so odgovorili, da je to "nagnjenje do istega spola". Preostali pa so odgovarjali v obliki konfuznih monologov: "Ah, to je neki, ne vem, no neprimerno... Dva moška, ne vem, kaj bi na to odgovoril(a), nisem razmišljal(a)..."

Na drugo vprašanje KAKŠEN JE VAŠ ODNOS DO GAYEV IN POGLED NA POJAV HOMOSEKSUALNOSTI V NAŠEM OKOLJU? so odgovarjali že bolj sproščeno. Odgovore smo razdelili v tri skupine:

1. odklonilen, negativen odnos;
2. toleranca ali neopredeljenost;
3. navidezno sprejemanje.

V prvo skupino izrazito odklonilnih stališč sodijo naslednji primeri: "to jaz sovražim, gnusijo se mi - to bi morali preganjati", "to ni normalno", "to so reveži, ki bi jim morali pomagati". Najbolj "aktualno" mnenje pa je podal mlad moški: "To je tabu; iz tega nastane aids." Gaye bi nekateri anketiranci najraje

preganjali, nekaj bi jih skušalo razumeti, dve vljudni ženski pa bi jih kar preusmerili.

Klasični vzorec druge, tolerantne skupine se glasi: "če jim paše, zakaj pa ne", "vsak ima svoje", "nikogar ne obsojam". Ob stiku s homoseksualci reagirajo normalno ali pa to vsaj poskušajo. Večina nima stikov z gayi, ali pa tega ne ve. Neka ženska je povedala: "Na žalost jih ne poznam. Tega sem kar vesela, saj ne vem, kako bi reagirala. V glavnem nimam nobenih zadržkov, lahko bi imela celo normalen stik z njimi, sicer verjetno bolj površen, mogoče pa bi lahko bili celo prijatelji." To je prav odličen odraz trenutnega javnega mnenja o tej marginalni skupini.

Za tretjo skupino je ostalo le še mnenje prijazne ženske, ki je izjavila: "To so odlični, inteligentni in prijazni ljudje. Na žalost pa trpijo in so obremenjeni zaradi družbenih pritiskov." Podobno meni mladi moški, ki ima do homoseksualcev povsem svoboden odnos in ga tudi pri prijateljih to ne bi motilo.

Večina anketirancev je poznala izraz "peder", le eden se je spomnil še izrazov "topli bratci" in "buzerant". Vsem pa so šle te besede iz ust z veliko mero nesproščeniosti. O homoseksualnosti in gay skupnosti so govorili nedoločeno: tega, to, tisti. Zanimivo je tudi, da prav nihče ni poznal izraza gay.

V družinskem in širšem okolju pogovor le redkokdaj nanese na homoseksualnost. To se največkrat zgodi ob pomanjkanju aktualnih ekonomsko-političnih tem, in še takrat v obliki atrakcije in tračev. Starši se o tem z otroki nikoli ne pogovarjajo - tudi zato ostajajo spolnost in spolne prakse na področju vzgoje in socializacije tabu. Na vprašanje KAJ BI STORILI, ČE BI BIL VAŠ OTROK HOMOSEKSUALEN? so vsi odgovarjali z veliko mero neodobravanja. Nikomur ne bi bilo "čisto vseeno", večina bi bila "zelo prizadeta". Le redki bi skušali otroka razumeti, vsi pa bi ga skušali spremeniti, mu pomagali najti pravo pot in razložiti, da "to ni to". Če sami ne bi uspeli, bi šli po strokovno pomoč. Zabeležili smo dva izstopajoča odgovora. Prvi, izrazito negativen, se glasi: "Otroku bi se odpovedal, ne bi ga maral, tudi napodil bi ga, če bi izvedel, kaj je, da mi tako sramoto dela". Izjava neke ženske, ki pravkar omenjeno stališče pravz-

prav komentira: "Verjetno bi bila prizadeta. Vem, da še niso tisti časi, ko bi se to sprejemalo."

Naslednje vprašanje se glasi KAKŠEN JE ODNOS OBLASTI IN DRUŽBE DO HOMOSEKSUALNOSTI? Anketiranci se povsod strinjajo, da "naša družba še ni zrela", "ni preveč naklonjena" ali pa se "temu izogiba". Novo slovensko oblast so mnogi zagovarjali, češ da je premalo časa, saj je preveč drugih problemov, da bi se lahko oblast še s tem ukvarjala. Menili pa so tudi, da je prejšnja oblast homoseksualnost vsaj tolerirala, medtem ko ji je zdajšnja manj naklonjena. Neka ženska pravi, da je "splošen družbeni odnos radoveden, odklonilen in nesramen". Pridružuje pa se ji tole mnenje: "Ne le oblast, tudi ljudje še niso zreli."

Na vprašanje ALI STE SE ZNAJNENI Z AKTUALNO HOMOSEKSUALNO PROBLEMATIKO (članki, mediji, strokovna literatura) IN GAY SCENO V LJUBLJANI? vsaj polovica vprašanih odgovarja, da jih to sploh ne zanima. Člankov o tej problematiki ne opazijo, nekateri jih morda površno preletijo, le redki pa preberejo iz zanimanja ali iz gole radovednosti. Za obstoj Magnusa in Roza kluba so vedeli le trije. Nobeden ne ve, kje se zbirajo gayi. Tako niso poznali Roza diska, še manj pa publikacij (Gayzine, Revolver) ali Roza vala.

Odgovori na zadnje vprašanje ALI POZNATE HOMOEROTICNE USTVARJALCE IN UMETNIŠKA DELA? so bili še skromnejši. Večina ni poznala ničesar, nekateri so se odgovoru izmikali: "recimo, da poznam", "poznam, vendar se ne spomnim imen". Nekdo je sicer omenil Rocka Hudsona in "tistega, ki je naslikal Mona Lizo". Kar nekaj pa jih je omenjalo znanega slovenskega estradnega pevcu N. J.

Število anketirancev je bilo verjetno premajhno za zaključno analizo. Je pa odličen pokazatelj trenutnega javnega mnenja - klasičnih mitov in stereotipov, ki krožijo znotraj širše družbene skupnosti. Posamezniki jih pač različno formulirajo glede na njihovo starost, izobrazbo, poklic, socialni izvor in podobno. Ker o homoseksualnosti malo razmišljajo, stereotipi niso urejeni v enotno ideološko podobo, pač pa so bolj ali manj splet kontradiktornih izjav.

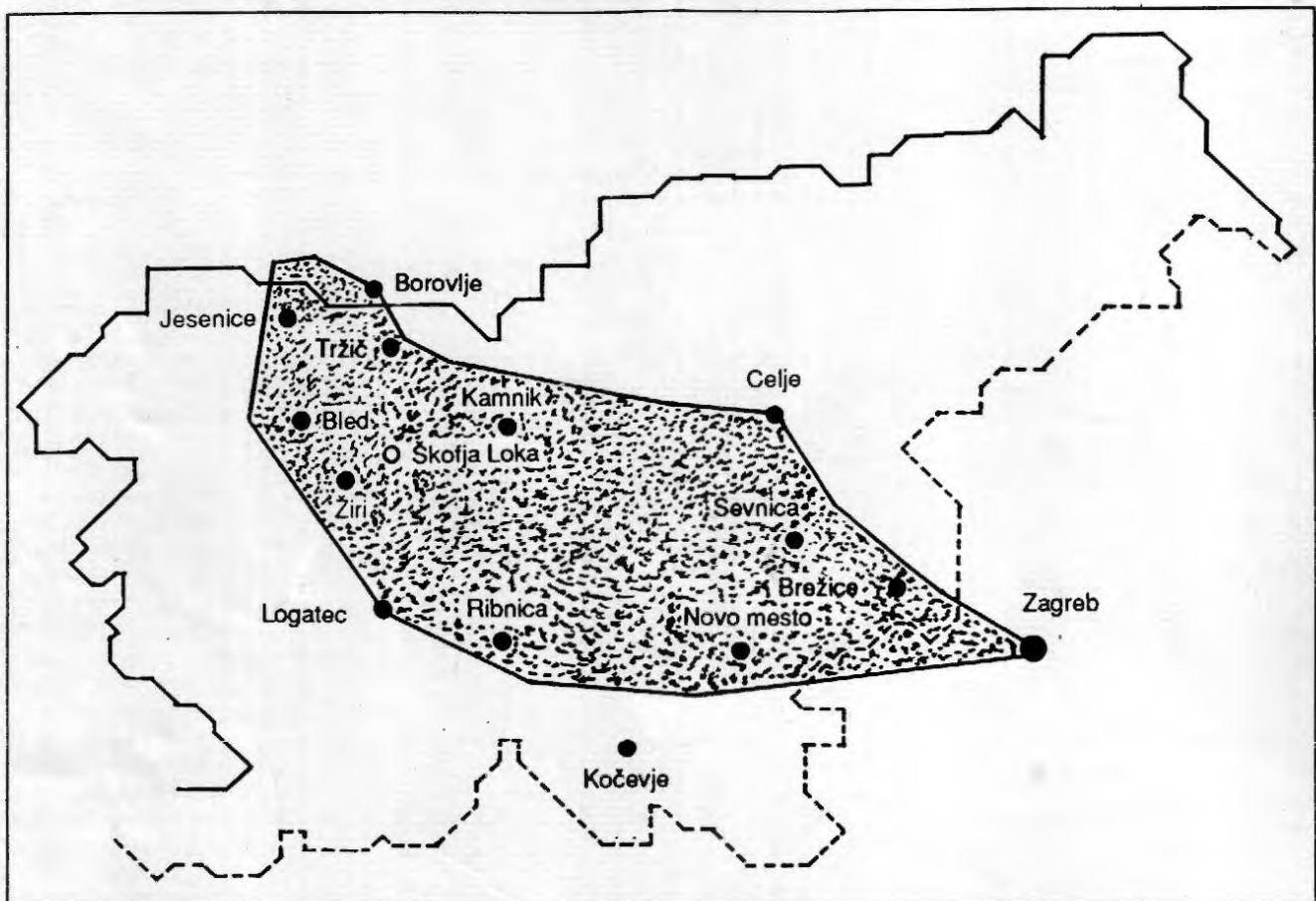
Na tem mestu bi se rad najlepše zahvalil vsem sodelujočim za kakršnokoli mnenje, tudi tistim, ki so zavrnili sodelovanje. Obenem napovedujem članek v naslednji številki Revolverja - v njem lahko izrazite svoje razmišljanje vi. Tako vas naprošam za sodelovanje pri anketi z gayi o njihovem odnosu do socialnega okolja, o gay sceni... Lahko se javite na Roza klubu. Anonimni pa tako ali tako smo - in homo očitno še nekaj časa ostali - vsi: MI, VI in ONI.

Foto: Frenk
Andrej Zornik

radio GLAS Ljubljane
100,2 in 102,4 MHz

Radio Glas Ljubljane je mlad 15 let!

**V tem času si je pridobil več kot polovico
Ljubljčanov in okoličanov !**

**Z dobro glasbo, odličnimi komentarji,
prodornimi propagandnimi sporočili!**

Naši poslušalci so naši prijatelji!

**RADIO GLAS LJUBLJANE - MAJHEN RADIO
Z VELIIIIIIIIIIIIIIIIKO POSLUŠANOSTJO!**

**jedi po naročilu
hladni bife
izbrane pijače
prijetna atmosfera
nastopi
razstave**

...

RESTAVRACIJA FLAMINGO

Vodnikova 6B (Stara cerkev), Ljubljana, rezervacije: 559 608

**odprto od 18h dalje
sreda - rezervirano
za ženske
ponedeljek zaprto**